

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ÜNSTİTÜSÜ**

**EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜ VE SAKARYA'DA EL
KAİDE ALGILAMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih AKTAŞ

Enstitü Anabilim Dalı: Uluslararası ilişkiler

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Tuncay KARDAŞ

MAYIS 2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

**EL KAİDE TERÖR ÖRGÜTÜ VE SAKARYA'DA EL
KAİDE ALGILAMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih AKTAŞ

Enstitü Anabilim Dalı: Uluslararası ilişkiler

Bu tez 20/05/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Doç.Dr. Kemal İNAT

Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi
Yrd. Doç.Dr. Tuncay KARDAŞ

Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi
Yrd. Doç.Dr. BÜNYAMİN BEZCİ

Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığına, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Fatih AKTAŞ

10 NİSAN 2010

ÖNSÖZ

Terör, insanlık tarihinin her döneminde ortaya çıkmış toplumun var olan düzenini bozmaya devletin işleyişine sekte vurmaya ve siyasi yapının yıpranmasına sebep olan bir güvenlik sorunu olmuştur. Terörle yaşamak özellikle Ortadoğu'ya komşu olan ülkemiz için kaçınılmaz bir gerçektir. Tarihin eski çağlarından başlayıp günümüze gelene kadar terör de değişimler göstermiştir. Zamanla terörizm de çağa ve küreselleşmeye ayak uydurarak uluslararası bir boyut kazanmıştır. Terörün sınırları, eylemleri ve sonuçları da küreselleşerek tüm insanları etkileyecek boyutlara ulaşmıştır. Günümüzde de terör devam edecektir, burada bize düşen öncelikler terörizmle daha profesyonel mücadele etmek ve halkımızla güvenlik güçlerimizin daha yakın iş birliği içinde olmasını sağlamaktır. Önleyici güvenlik tedbirlerini ve adli çalışmaları eşgüdümlü bir şekilde geliştirmektir.

Bu çalışmada başta Emniyet Teşkilatımızda ve Türk Silahlı Kuvvetlerimizde vatan ve millet savunması için canını vermekten çekinmeyen aziz şehitlerimize ve kahraman gazilerimize şükranlarımı sunarım. Öncelikle Danışman Hocam Tuncay KARDAŞ olmak üzere katkılarından dolayı Kemal İNAT Hoca'ma, İrfan HAŞLAK Hoca'ma ve araştırma görevlisi arkadaşım Rıdvan KALAYCI ile tüm emeği geçen meslektaşlarıma, hocalarıma ve her zaman beni destekleyen eşim Merve AKTAŞ ve kızım Zeynep'e teşekkür ederim.

Fatih AKTAŞ
10 NİSAN 2010

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: TERÖRİZM VE KÜRESEL TERÖR	4
1.1. Terör	4
1.1.1. Terörün Unsurları.....	5
1.2. Terörizm	6
1.3. Anarşizm.....	7
1.4. Uluslararası Terörizm.....	9
1.5.Küreselleşme.....	11
1.6. Fundemantalizm	12
1.7. Radikalizm	13
1.8. Sekülerleşme	13
BÖLÜM 2: EL KAİDE VE DİN	15
2.1. Sosyolojik Açıdan Din	15
2.2. Müslüman toplumlarda radikalleşme.....	16
2.3. İslam’da Cihad Kavramı	17
2.4. Küreselleşme Sürecinde Din ve Terörizm	19
2.5. Usame Bin Ladin ve El Kaide.....	21

2.6. El Kaide'nin Örgüt İdeolojisi.....	24
2.7. El Kaide'nin Amaçları.....	26
2.8. El Kaide'nin Finansal Kaynakları.....	27
2.9. El Kaide'nin İnsan Kaynakları.....	29
2.10. El Kaide'nin Uluslararası Eylemleri.....	30
2.11. El Kaide'nin 11 Eylül Saldırıları.....	32
BÖLÜM 3: TÜRKİYE'DE EL KAİDE.....	35
3.1. El Kaide'nin Türkiye Eylemleri.....	35
3.2. El Kaide Terör Örgütünün Eğitimi.....	36
3.3. El Kaide Terör Örgütünün İletişim Yöntemleri.....	37
3.4. El Kaide Türkiye Yapılanması.....	39
3.5. El Kaide Türkiye Faaliyetleri.....	40
3.6. Türkiye'de Medyanın El Kaide Algısı.....	42
3.7. El Kaide'nin İstanbul Saldırılarını Türk Medyasının Sunuşu.....	43
BÖLÜM 4: SAKARYA'DA EL KAİDE ALGISI	45
4.1. Sakarya'da El Kaide Algısı Anketinin Amacı.....	45
4.2. Anket Hakkında Genel Bilgiler	45
4.3. Anket Soruları	45
4.4. Ankete Katılanların Demografik Bilgileri.....	46
4.5. Anketin Sonuçları.....	47

4.6. Anketin Değerlendirilmesi	61
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
KAYNAKLAR.....	68
EK.....	74
ÖZGEÇMİŞ.....	75

KISALTMALAR

A.B.D	: Amerika Birleşik Devletleri
B.M	: Birleşmiş Milletler
C.I.A	: Amerikan Merkezi Haberalma Teşkilatı
D.H.K.P-C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
E.G.M	: Emniyet Genel Müdürlüğü
F.K.Ö	: Filistin Kurtuluş Örgütü
G.I.A	: Cezayir Silahlı İslami Grupları
s.	: Sayı
S.	: Sayfa

Tezin Başlığı: El Kaide Terör Örgütü Ve Sakarya'da El Kaide Algılaması	
Tezin Yazarı: Fatih AKTAŞ	Tezin Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Tuncay KARDAŞ
Kabul Tarihi: 20 Mayıs 2010	Sayfa Sayısı: viii (Ön Kısım)+ 81 (tez) + 1(ek)
Anabilim Dalı: Uluslararası İlişkiler	Bilim Dalı: Uluslararası İlişkiler
<p>Bu çalışmada terör, terörizm gibi literatürde bulunan kavramlara açıklık getirildikten sonra küreselleşmenin hızla yaşandığı çağımızda teröründe küreselleşmeyle olan ilişkisi değerlendirilmiştir. Dini motifli teröre kaynaklık yapan radikal düşünceler incelenmiş, özellikle dini referanslı ideolojiler ve düşünceler değerlendirilmiştir. El Kaide'nin ideolojisi, faaliyetleri ve eylemleri incelenmiştir. El Kaide'nin tezlerinin alt yapısını oluşturan radikal fikirler ve bu fikirlerin ideologları ile yorumları incelenmiştir. El Kaide'nin İslam dininin hoşgörüsünü tamamen dışlayarak terör örgütünün hedeflerine ulaşabilmeleri için İslam dinini bir araç haline getirmeye çalıştıkları değerlendirilmiştir. Örgütün küresel ve Türkiye yapılanması ile amaçları incelendikten sonra saha araştırması olarak Sakarya özelinde halkın El Kaide'ye bakışı incelenmiştir. Sakarya halkının El Kaide örgütü hakkındaki görüş ve düşünceleri değerlendirilmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Terör, Radikalizm, Küreselleşme, Din, El Kaide	

Title of the Thesis: Terror Organization Of El Kaide And Perception Of El Kaide In Sakarya	
Author: Fatih AKTAŞ	Supervisor: Assist.Prof.Dr. Tuncay KARDAŞ
Date: 20 May 2010	Nu. of pages: Viii (pre text) + 81 (main body) + 1
Department: International Relations	
<p>In his study, after concepts such as terror and terrorism in literature are clarified, relation of terror to globalisation is evaluated in our age in which globalisation has been experienced rapidly. Radical ideas that maintain the source to terror with religious motifs are studied, especially ideologies and ideas referenced by religion have been evaluated. The ideology, activities and actions of El Kaide have been examined. The radical ideas which form the sub structure of the thesis of El Kaide and the ideologists of these ideas, their comments have been studied. El Kaide's attempt to make the Islam religion a medium in order to reach the aims of terror organization by excluding the tolerance of İslam religion completely has been evaluated. After organization's global and Turkey construction and organization's aims have been studied, as a field study in special term of Sakarya. Opinions and thoughts of people of Sakarya about El Kaide have been evaluated.</p>	
Key Words: Terror, Radicalism, Globalisation, Religion, El Kaide.	

GİRİŞ

Araştırma konumuzu oluşturan El Kaide örgütü ve Sakarya halkının bu örgüt hakkındaki görüşleri ve bu görüşlerinin boyutlarını öğrenebilmek için bu çalışmayı hazırlamaya karar verilmiştir. El Kaide algı anketine geçmeden önce birinci bölümde terör ve küresel terör konusuyla başlanarak bilgi verilmeye çalışılmıştır. Terör konusunu ele aldığımızda çok boyutlu karmaşık bir yapı olduğu anlaşılmaktadır. Terör konusunda literatür taraması yaptıktan sonra çeşitli kaynak ve yazarların konuyla ilgili eserleri taranarak ilgili yerler alıntı yapılmıştır. Terör, terörizm, anarşizm gibi kavramların birbirleri yerlerine kullanıldığı, tanımlamalarda ortak bir dilin kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu kavramlarla ilgili yeterli derecede bilgi verilip konumuzun temelini oluşturan kavramlar açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde ise El Kaide ve din konusunu yeterince açıklandıktan sonra; Dini düşünceler ve Cihad kavramı değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise konumuzu oluşturan Türkiye’de El Kaide konusu incelenmiş burada örgütün yapılanması, eğitim, lojistik ve finansal durumu değerlendirilmiştir. Örgütün Türkiye’de gerçekleştirmiş oldukları eylemler incelenmiştir. Son bölümde ise asıl tezimizi oluşturan Sakarya halkının El Kaide örgütü hakkında algı anketine yer verilmiştir. Sakarya halkı özelinde örgüte bakış açısını ve genel değerlendirmesini belirttikten sonra sonuç ve önerilerimiz açıklanmıştır.

Çalışmanın Konusunun Belirlenmesi

Çalışmamızda ilk önce terör konusunun genel kavramlarına sade ve anlaşılır bir düzeyde açıklık getirilmiş buradan küreselleşme ve bu dinamik sürecin etkileşimleri incelenmiştir. Terör örgütü El Kaide’ye geçmeden önce örgütün eylemlerine ulaşabilmesi için İslam dinini bir araç haline getirmeye mi çalışıyor yoksa inançlarının gereğini mi yapmaktadırlar? Burada, en önemli konu da; dini yaşantının yaratana ulaşabilmek için bir amaç iken, örgütün bunu kendine kılıf yapmaya mı çalışmasıdır? İslam sevgi ve hoşgörü dini olduğunu her fırsatta vurgularken din adına masum insanlar öldürülebilir miydi? Bu gibi sorulara cevap bulmaya çalışacağız. Araştırma konumuzu genelde dini referansla hareket ettiğini iddia eden uluslararası El Kaide örgütünün oluşumu, ideolojisi, örgüt yapılanması, finans kaynakları, iletişim yöntemleri oluştururken özelde ise El Kaide terör örgütünün Türkiye’deki yapılanması,

eylemleri ve Sakarya halkın algısı, görüş, düşünce ve kanaatleri ile sınırlandırmayı tercih edilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Öncelikle Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik konumundan kaynaklanan etkenlerden dolayı terör sorunu yıllardır uğraşılan en önemli konuların başında gelmektedir. Türkiye iç ve dış kaynaklı neredeyse her çeşit terör örgütüyle mücadele etmektedir. Özellikle 1970'li yıllardan itibaren terör olayları ile yaşamak zorunda kalınmıştır. Günümüzde de çeşitli terör örgütleriyle mücadeleye devam edilmektedir. Son zamanlarda sıklıkla dile getirilen terörle mücadeleden çok terörizmle mücadele konusu bizim için de daha akılcı bir yol olduğunu düşünmekteyiz. Terörle mücadelenin sadece güvenlik kuvvetleriyle çözülemeyeceğini tüm vatandaşların elinden ne geliyorsa bu konuda yardımcı olması gerektiğine inanıyoruz. Terör sorununa çözüm önerilerinde bulunabilmek için konuyu doğru tespit edebilmek ve konunun taraflarından biri olan halkın görüşlerini değerlendirerek analiz yapabilmek başlıca amaçlarımızdandır. Bunun içinde konumuzla ilgili bütün kavramlar araştırılmıştır. El Kaide'nin yapısı amaç ve ideolojisi araştırılarak, insanların bu örgüte hangi düşünceyle katıldıkları araştırılmıştır. Konunun kendine özgü sınırları dolayısıyla oldukça az araştırıldığını, Türkiye'nin Ortadoğu bölgesinde bulunması ve terörün her türlüyle yaşamak ve mücadele etmek zorunda olduğu için bu araştırmaların oldukça önemli ve yararlı olacağından bu çalışmayı yapmaya karar verilmiştir. Çalışmamızın amaçları doğrultusunda terörü anlamlandırma ve mücadele süreciyle katkıda bulunmaya çalışılmıştır.

Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Çalışmamızın ilk bölümünde terör ve El Kaide konusıyla ilgili teorik bilgiler verilmiştir. Çalışmamızın son bölümünde ise Sakarya halkının El Kaide hakkındaki algı anketi hazırlanarak bilimsel saha araştırması yapılmıştır. Ankete geçmeden önce konun kaynağını oluşturan terör meselesi ile ilgili açıklamalarda bulunulmuştur. Genel olarak kaynak taraması yöntemi kullanılmıştır. Terör konusuyla ilgili basında çıkan haberler, kurum ve kuruluşların yayınlarının yanında ilgili yerli ve yabancı akademik kariyer yapmış yazarların kaynakları incelenmiş gerekli kısımları alıntı yapılarak konumuza dâhil edilmiştir. Konumuza ilgilendiren kaynaklar incelenirken tamamen

tarafsız bir süzgeçten geçirip objektif olmaya çalışılmıştır. Araştırmamızda geçen bütün tarafların söylemleri, iddiaları ve savundukları görüşleri yansıtılmaya çalışılmıştır. İnternet ve gazetelerin günlük haberlerinden konumuzla ilgili bölümleri çalışmamıza dâhil edilmiştir. Çalışmanın son bölümünde saha araştırma yöntemi kullanarak direk bilgiyi kaynağından almaya halkın terör örgütünün eylemleri karşısındaki düşüncelerine ulaşmaya çalışılmıştır. Hazırlamış olduğumuz sorular halka yöneltilerek halkın kanaatlerini ölçülmeye çalışılmıştır. Konumuzu oluşturan El Kaide ile ilgili öğrenilmek istenen bilgiler, önceden hazırlanan soruların halka sorulmasıyla açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Sorulara verilen cevapların yüzdesel oranları çıkartılarak grafikler yardımıyla sunulmuştur. Sonuç ve öneriler bölümünde ise yaptığımız saha araştırmasının değerlendirilmesi sonucunda elde ettiğimiz bilgiler ve önerilerimiz aktarılmaya çalışılmıştır. Terör konusunda taraflardan biri de sivil halktır ve halkın düşünceleri bizim araştırmamızın en önemli kısmını oluşturmaktadır.

BÖLÜM 1: TERÖRİZM VE KÜRESEL TERÖR

1.1. Terör

Terör günümüzde çok sık kullanılan bir kavram olmasına rağmen, her devletin bakış açısında yer alan farklılıklar, yapılan tanımların temelinde farklı siyasi anlamlar barındırması, kavramın zengin ve karmaşık bir içeriğe sahip olması vb. nedenlerle ortak evrensel bir tanıma kavuşamamıştır. Bu doğrultuda uluslararası toplum tarafından ortak kabul görecektutarlı bir tanım yapılamamıştır (Ahmed, 2002:216).

Terör, Fransızca “terreur”, Latince “terrere” kelimesinden türetilmiş ve dilimize geçmiş bir kavram olup, bir gücünü veya bir iktidarı zorla kabul ettirmek amacıyla sistemli bir biçimde şiddet kullanma ve tedhiş anlamına gelmektedir (Büyük Larousse, Cilt:22:s.11444–11445). Latince terrere’den, Fransızca terreur kelimesinden dilimize geçmiş olan terör sözcüğünün “şaşırtma, korkutmak, dehşete düşürmek, korkutup kaçırmak, caydırmak, yıldırma, yoğun baskı” gibi anlamları vardır. Çoğu zaman bütün bunların başına siyasi bir amaç için yapılıyor olması eklenmiştir (Güzel, 2002:15). Dilimizde, her ne kadar "dehşet, tedhiş" gibi anlamlara gelse de terörün, "siyasal nitelikli şiddet" anlamı taşıdığı da unutulmamalıdır (Beşe, 2002:23).

Terör, şiddetin esas olarak sadece harekâta katılan asker ve polise, ya da kamu ve özel kesime ait ekonomik yerlere değil de, savaşı olmayan gruplar ve genellikle silahsız sivillere yöneltilmesidir (Kışlalı, 1996: 37). Terörün dehşet salmak olduğu ve bu korkunun kimin başına ne zaman ve ne geleceğinin bilinmemesi demektir (Cangızbay, 2003:107–108).

Bir teröristi diğer suçlulardan ayıran en önemli özellik eylemini aleni bir şekilde gerçekleştirmesidir. Herhangi biri bir suç islerken fiilini kimsenin görmesini istemez. Oysa bir terörist için eylem ne kadar çok kişiye ulaşırsa ve ne kadar çok ses getirirse o kadar iyidir. Çünkü her eylem bir mesaj taşır ve bu mesajın mümkün olduğunca çok kişiye iletilmesi gerekir. Teröristler eylemlerini seçerken etkisi en fazla olacak eylemleri ve hedefleri seçerler. Amaç propaganda yapmak, insanlar üzerinde baskı, korku ve endişe yaratmaktır. Terörizmde fiilden çok fiilin insanlar üzerinde bırakacağı etki önemlidir (Başeren, 2000:5).

Terör, çoğu zaman siyasi mücadele aracı olmaktan çıkıp, bir ülkenin başka bir ülkeyi zayıflatması, istikrarsızlık içine sokması için bir araç olarak kullanılmaktadır (Alkan, 2002:17). Bir devlet siyasi amaçlarını gerçekleştirmek için, savaş gibi maliyeti yüksek, sonuçları kolay telafi edilemeyen bir yola başvurmadan önce, bir ara kademe olarak, terörü kullanır. Bu, teröre maruz kalan ülke açısından da avantajlıdır. Diğer bir ülke, siyasi hedeflerine ulaşmak için savaşa başvurursa, uğranılacak kayıplar ve katlanılacak bedeller daha ağır olur (Kaynak, 2002:10).

Terör, masrafsız ve maliyetsiz bir savaş stratejisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte günümüzde terör saldırılarının artık savaş sebebi sayılabildiğini bilmekteyiz. Bu çerçevede çağımızda klasik savaşların geçerliliğini kaybettiğini ve bunun yerine ucuz ve en etkili silah olan terör stratejisinin kullanıldığı bilinmektedir. Hal böyleyken teröre sadece teröristler değil, devletler diğer devletleri ekonomik, siyasal yönlerden zayıf düşürmek için kullandıkları bir strateji olduğu ise zaten bilinmekteydi (Eymür, 2006:290).

1.1.1. Terörün Unsurları

Terör ile ilgili görüldüğü gibi birçok tanım bulunmaktadır. Terörün tanımının yanında önemli olan nokta ise unsurlarıdır. Terörün unsurları üçe ayrılır:

1-İdeolojik unsur

2-Örgüt unsuru

3-Şiddet unsuru

Bir eylemin terör olayı sayılabilmesi için içinde bu üç unsuru oluşturması gerekir. Başka bir ifadeyle bu unsurlardan bir tanesi dahi mevcut değil ise bu olaya terör olayı denilmez. Örneğin trafik terörü, güvenlikçi terörü, magandalar terör estirdi gibi bir takım kavramlar: bu unsurların tamamını taşımadığı için terör olayı sayılmayıp adli suç olarak değerlendirilir. Bu konuda terörle mücadele kanununda terörün tanımı çok ayrıntılı olarak verilmiştir.

Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez

bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir (3713 sayılı terörle mücadele kanunu).

Günlük dilde terör ve terörizm kavramları çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılırsalar da iki kavram arasında anlamsal farklılıklar bulunmaktadır. Terörün, terörizm anlamı kazanabilmesi için bir siyasi amaç doğrultusunda bilinçli ve planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekir (Çeşme, 2005:41).

1.2. Terörizm

Terörizm kavramı, Terör yöntemlerinin siyasi bir amaçla örgütlü, sistemli ve sürekli bir şekilde kullanılmasını benimseyen bir strateji olarak terör kavramından ayrılmaktadır. Terör terimi, dehşet ve korkuyu belirtirken terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasal içerik katmaktadır. Buradan hareketle terörizm 'Savaş ve diplomasi ile kazanılamayan sonuçları elde etmek, korkutmak ve itaat ettirmek için bir teoriye, felsefeye ve ideolojiye dayanılarak siyasi maksatlarla, iradi olarak terör ve şiddetin sistemli ve hesaplı bir şekilde kullanılmasıdır' şeklinde tanımlanır. Ansiklopedik tanımlarda ise terörizm; International Encyclopedia of Social Sciences'de; 'önceden belirlenmiş hedefleri elde etmek için şiddet kullanan, şiddete başvuran bir grubun veya partinin kullandığı metot', Ana Britannica'da 'siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma' şeklinde tanımlandığı görülmektedir (www.emniyet.gov.tr).

Bu çerçevede terörizme ilişkin tüm spesifik tanımlar kusurludur. Çünkü olgusal gerçeklik daha zengin ve daha karmaşıktır. Bu yüzden değişmeyen tek bir terörizm olmayıp birçok terörizm biçimi vardır (Laqueur, 2002: 99). Terörizm, bir takım siyasi taleplerin karşılanmasını sağlamak amacıyla; bireyleri, grupları, toplumu ya da hükümetleri yıldırma için, cinayet ya da imha hareketlerinin sistematik olarak uygulanması ya da bu amaçla tehdit oluşturulmasıdır (Wilkinson, 1977:49).

Şu halde terörizm, siyasal amaçlar uğruna bilinçli ya da tesadüfen seçilmiş hedefler üzerine, korkutmak ve caydırmak için kullanılan şiddet eylemleri olarak tanımlanabilir

(Gürsoy, 2005:110). Terörizm yeni karşılaşılan bir olgu değildir. Farklı kavramlarla ifade edilmiş olmakla birlikte, bu kavram içerisinde mütalaa edilebilecek olayların ve gelişmelerin varlığı, insanların toplu olarak yaşamaya başladıkları döneme kadar götürülebilir. Ancak, bilimsel ve teknolojik gelişmeye bağlı olarak, terörizm kavramı da değişime uğramış ve bugünkü görünümüne kavuşmuştur (Öztürk ve Özdağ,2000:137).

Terör, daha sade bir kavram iken; terörizm, çok daha karmaşık bir olgu olmasının yanında yaşanan bir süreçtir. Belli bir amaca yönelik sistemli ve sürekli eylemlerden oluşur. Burada yapılan eylemlerden sadece halkı korkutmak, yıldırma gibi bir takım sonuçları beklemenin yanında terör örgütünün mensuplarına moral, motivasyon ve örgütün mücadeleye devam ettiği mesajını verebilir. Terörizmin özelliklerine baktığımızda bu süreci daha iyi anlamlandırabiliriz.

Terörizmin özellikleri, dünyada faaliyet yürüten terör örgütleri ve onların eylem şekilleri çerçevesinde aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- 1.Terörizm; bir ideoloji, bir doktrin, hatta sistematik bir fikir değil, stratejidir.
- 2.Terörizm, terör eylemlerini meşrulaştıracak bir senaryo hazırlar.
- 3.Terörizm, yeni bir düzen ve gelecekte zafer vaat eder.
- 4.Terörizm; uluslararası siyasetin bir parçasıdır, dolayısıyla dış destek olmadan yaşatılamaz.
- 5.Terörizm, propaganda ile doğar; gelişir ve propaganda ile yaşar. Bizatihi kendisi bir propaganda aracıdır.
- 6.Terörizm, Devlet otoritesine alternatif getiren örgütlü bir harekettir (www.ankara.pol.tr)

1.3. Anarşizm

Anarşizm toplumun devletsiz olarak tasarlandığı yaşam ve yönetim ilkesine veya kuramına verilen ad. Böylesi bir toplumda uyum, yasaya boyun eğerek ya da her türlü yetkeye itaat ederek değil, üretim ve tüketim amacının yansırı, uygar bir varlığın sonsuz çeşitlilikteki gereksinim ve isteklerinin de yerine getirilmesi amacıyla özgürce

oluşturulmuş çeşitli bölgesel ve mesleki gruplar arasında varılan özgür sözleşmeler yoluyla elde edilecektir. Bu çizgiler boyunca gelişecek bir toplumda, insani etkinlik alanlarının tümünü kapsamaya başlayacak gönüllü birlikler, devletin tüm işlevlerinin yerini almak üzere daha da büyük bir yayılım kazanacaklardır (www.makiler.org).

Anarşist unsurlar, başvurdukları eylemlerle, devlet otoritesini sarsmak ve teröre kargaşa ortamı hazırlayarak, ülkeyi yönetilmez hale getirmek için çalışıp mevcut düzenin değişmesine zemin hazırlarlar. Bu duruma düşmüş bir ülke üzerinde menfaati bulunanlar, birbirleriyle kıyasıya çarpışmaktadırlar. Bu hal ise o ülkenin iç savaşa sürüklenerek parçalanmasına sebep olmaktadır. Uluslararası anarşi 1950 – 60 yılları arasında planlı bir hazırlık dönemi geçirdi. Bilhassa 70’li yıllarda birçok devletin başına bela olan anarşi, 1980’de doruk noktasına ulaştı. Bu dönemler içerisinde anarşinin, Güney Amerika, Ortadoğu, Batı Avrupa, Afrika ve Asya ülkelerine yayıldığı görülmektedir. Anarşinin bu kadar yaygınlaşmasında bazı devletlerin rolü ve desteği olduğu gibi, aşağıdaki hususların da tesiri olmuştur: Uluslararası ulaşım ve haberleşmenin gelişmesi. Teknolojik gelişmelerin yeni cihaz ve silahların yapımında kolaylıklar sağlaması. Uluslararası anarşi örgütlerinin en büyük mali kaynağı olan silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığında bazı devletlerin destek olması. Uluslararası terör örgütleri arasındaki, istihbarat, eğitim, malzeme sağlanması ve eylem konularında işbirliğinin gelişmesi. Kendi ülkelerini zarara sokmadıkça, anarşi karşısında hükümetlerin ve halkın hareketsiz kalmaları. Batılı demokratik ülkeler ile diğer demokratik ülkelerdeki idarenin Anarşinin gelişmesi için uygun imkânlar sağlaması. Batılı toplumların kendi hükümetlerinin Anarşiye karşı aldıkları tedbirleri kabul etmeyip karşı çıkmaları. Batıdaki toplumların, anarşi örgütlerinin ve bunların ardındaki güçlerin propagandasının etkisinde kalmaları. Mevcut siyasi rejimlere karşı, devletlerarası platformda cepheler teşkil edilmesi. Hükümetlerin müsamaha ve geniş fikirliliğinden faydalanılarak, çeşitli sosyal ve ekonomik konuların sömürülmesidir (www.diyadinnet.com).

Anarşizmin, kuramcıları dışında özellikle düşün ve sanat dünyasında pek çok kişiyi etkisi altına almış olduğu, bunlar arasında besteci (Wagner, Çaykovski), yazarlar Tolstoy, Dostoyevski, Turgenyev, Çernisevski), filozoflar (Hegel, Heidegger,

Nietzsche) ve daha sayılacak pek çok ünlü adın varlığı düşünüldüğünde bile en azından anarşizmin terörizmden farkı ortaya çıkmaktadır (Çitlioğlu, 2005:158).

Olumlu anlamıyla anarşizm, hiççilikten çok politik liberalizme yakındır. Olumsuz anlamıyla ise, devletsiz toplumun devrim yoluyla kurulacağını, yasaya ve düzene en küçük bir saygı göstermeyen, toplumun yıkılması yoluyla kaosa erişilmesi için etkin bir çaba sarf eden ve amacına ulaşmak için bireysel terörizmi kullananlardır. Her iki anarşizmde de insanın özgürlük ve eşitlik idealinin hiçbir ödün vermeden, mutlak bir biçimde ve her türlü hâkimiyet ilişkilerini dışlayacak, devletin meşruiyetini tümüyle yadsıyacak şekilde yorumlanır (Cevizci, 2002:57-59).

Genellikle birbirlerinin yerlerine kullanılan bu iki kavramın aslında çok farklı boyutları olduğu görülmektedir. Ülkemizde de 1960'lı ve 1970'li yıllarda yaşanan olaylarda anarşi hareketleri olarak adlandırılmıştır. Fakat bu olayları gerçekleştirenlerin sağ, sol, marksist, komünist gibi belli ideolojileri mevcuttur, bu noktada terör ve anarşinin ayrıldığı en önemli noktadır.

1.4. Uluslar Arası Terörizm

Uluslararası terörizmin, yabancı bir ülke veya kuruluşun, yabancı bir ülkenin hükümetine, vatandaşlarına veya kurumlarına yönelik gerçekleştirilen ve uluslararası sonuçları olan terörist saldırıları içerdiği söylenebilir (Kavun, 2002: 45). Terör eylemleri gerçekleştikleri yer itibariyle ilgili devletin hukukunu ilgilendirmekte iken birden fazla devletle ilişkilendirilen terör eylemleri ise uluslararası hukuk alanına girmektedir. Hukuk, terörle mücadelede en güçlü araçlardan birini sağlamakta, uluslararası terörle mücadele meşruiyetini hukuktan, özellikle de uluslararası hukuktan almaktadır (Kaya,2005:3).

Terör örgütleri bulunduğumuz çağda farklı ülkelere yerleşip, farklı ülkelere silah ve lojistik destek sağlayıp başka bir ülkeye saldırabilmektedir. Terörün sınırları, ülkelerin sınırlarıyla sonlandırılmamakta; uluslararası bir bütünlük göstermektedir. Böyle olunca da terör ve teröristle mücadelede ülkeler yetersiz kalmakta olup uluslararası yapıların devreye girmesi gerekmektedir.

Tarihimiz incelendiğinde, ulusların, kendilerine rakip veya düşman olarak gördüğü diğer ulusları etkisiz hale getirmek ve rekabet güçlerini kırmak amacıyla bir takım

ulusal ve uluslararası taktikler uyguladıkları görülmektedir. Bu taktiklerin işe yaramadığı zamanlarda ise devreye savaşlar girmektedir. Bu taktiklerin en önemlilerinden biri olan terörizm, günümüzde açık savaşların gizli bir biçimde yürütüldüğü bir araç haline getirilmiştir (Cirhinlioğlu, 2004:31-32).

Otoritesinin meşruiyeti adına Mısır'da Müslüman Kardeşler ve Cemaat-i İslâmî ile işbirliği yapan Enver Sedat'ın, yine Müslüman Kardeşler mensubu bir eylemci tarafından katledilmesi bu durumun çarpıcı bir örneğidir. Aynı şekilde, İsrail'de Filistin Kurtuluş Örgütü'nün güç ve etkisini kırmak için başlangıçta Hamas'ın desteklenmesi, ilerleyen dönemde İsrail'in aleyhine olmuştur (Armstrong, 2001:368).

Terörizm uluslararası ilişkilerde ülkelerin birbirleriyle olan mücadelelerinde bir enstrüman olarak kullanmaktan vazgeçemedikleri sürece uluslararası terörizm konusunun da insanlık tarihiyle birlikte varlığını sürdürecektir. Diplomatik açıdan güçlü ülkelerin daha zayıf ülkelere yaptırımlar uyguladıkları zaman ortaya terörle cevap vermek gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu da terör sektörünü her zaman canlı tutulmasına sebebiyet vermektedir.

Devletlerarası anlaşmazlıklarda terörün yaygın olarak kullanılmasının sebebi devletlerin anlaşmazlık sebebi ile karşı karşıya gelmekten çekinmeleri ve bu yöntemin diğer devlet üzerinde yaratacağı etkinin diplomasiden daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Devletler, terörü birbirlerine karşı bir koz, bir pazarlık aracı olarak kullanmaktan da çekinmemektedir (Atay, 2000:200).

Bizim konumuzu oluşturan terör örgütü El Kaide'ye de farklı devletlerin istihbarat servislerince çeşitli yardımlar gösterilmiş. Afganistan savaşında silah, finans, lojistik imkânlar bakımından ABD'nin tam desteğini alan terör örgütü silahını daha sonra ABD topraklarına çevirerek bu konuda tüm dünya devletlerine acı bir ders vermiştir.

Terörizmin birden fazla çeşidinin olması ve ahlaki ve siyasi değerlendirmelerdeki farklılıklar nedeniyle birinin terörist olarak nitelendirdiğini diğerinin 'bağımsızlık savaşçısı' olarak nitelendirilmesi bu kavramın bugüne kadar objektif bir tanımının yapılmasını engellemiştir (Zafer,1999:4-5). Teröristin iyisi kötüsü, senin teröristin benim özgürlük savaşçım gibi ayırım yapılmamalıdır. Uluslararası hukuk kuralları genel geçer olmalı ve tüm devletlerin birbirlerine siyasi amaç gütmekten destek

olmaları gerekmektedir. Ülkemizin en çok rahatsız olduğu konuların başında ise bu tip olaylar gelmektedir. Teröre karşı bazı devletlerin samimiyetsiz davranmaları ülkemiz sıklıkla karşılaşmaktadır. Özellikle Avrupa ülkeleri başta ASALA olmak üzere PKK, DHKP-C gibi terör örgütlerinin yanısıra dini istismar eden oluşumlara da her türlü desteği vermeye devam etmektedirler. Açıkçası insan hakları, demokrasi gibi birtakım değerlere sıklıkla vurgu yapıp savunuculuğunu yapan Avrupa ülkelerinin terörle sadece yapması gereken konularda bile ne kadar ikiyüzlü davrandıkları bilinen acı gerçeklerdir. Burada dikkat çeken bir başka konuda Avrupa ülkelerinin Türkiye'nin aleyhine faaliyet gösteren sağ, sol, bölücü, yıkıcı, irticai hiç fark etmeksizin tüm terör örgütlerine her türlü desteği sağlaması oldukça düşündürücüdür.

1.5. Küreselleşme

Küreselleşme konusunda genellikle tarafsız anlamı ile küreselleşme insanlar, toplumlar, uluslar arasındaki karşılıklı ekonomik, ticari, siyasi, sosyal ve kültürel ilişkilerin dünya ölçeğinde gelişmesi, yaygınlaşmasıdır (Başkaya, 2005:325).

Küreselleşme özellikle doğu bloğunun yıkılması ve kapitalist sistemin zaferini ilan etmesinden sonra giderek daha fazla dünya gündemine oturan ve dünyamızın bu gününü ve geleceğini etkileyecek bir süreç olarak algılanmaktadır (Karabulut, 2003:38).

Küreselleşme 20. yüzyılın son on yıllarında ortaya çıkan bir olgudur. Küreselleşme kimine göre tek süper güç olan ABD'nin dünya hâkimiyetini pekiştirmek için uygulamaya koyduğu bir proje, 21. yüzyıl emperyalizminin bir gerekçesi; kimine göre de kendiliğinden oluşan ve önüne geçilmesi mümkün olmayan bir süreçtir. Bu süreç pazarların, ulus-devletlerin ve teknolojilerin karşı konulmaz bir biçimde dünyanın daha önce hiçbir şekilde görülmedik ölçüde bütünleşmesini içermektedir (Wallerstein, 1993:164).

Küreselleşme kendisini ekonomik alanlarda gösterdiği kadar sosyal alanlarda da gösteren yeni bir olgudur. Bu nedenle, üretim ve teknolojinin milli sınırları aşarak bütünleşmesi, iş gücü piyasasında uzmanlaşmaya yönelik hareketler, dünyanın tek pazar haline gelmesi yönünde atılan adımlar ve birbirine bağımlılığın artması gibi gelişmelerin hepsi küreselleşme olgusunu tanımlamaktadır (Civelek, 2001:162).

Küreselleşme dünya genelindeki birbirine bağımlı ağların artması insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Burada yeni olan şey, ağların daha belirgin ve karmaşık olması, çeşitli bölgelerden ve toplumsal sınıflardan daha çok insanı kapsamasıdır (Nye,2003:98). Küreselleşmenin kuramlaştırılmasında da çağdaş küreselliğin kökenleri ve sonuçları dikkate alınmaktadır, ama içerdiği belirli ya da zorunlu nedensellik mantığı, daha önceki iki kurama göre çok daha azdır. Küreselleşme, bütün küresel alanlar arasında var olan, ama bilerek tasarlanmış herhangi bir planın parçası olmayan karşılıklı bağları ve karşılıklı bağımlılığı düşündürmektedir (Berger ve Huntington, 2003:56).

Küreselleşmenin kaçınılmaz sonucu uluslararası politik sistemdeki çok kutupluluğun artmasıdır. Şimdiye kadar hâkim durumda olan ulusal güç, kendi topraklarında da başka bir yerde de kendine özgü düzenini zorla kabul ettiremez artık; kamusal ya da özel daha küçük ajanlar, hırslı hegemonlara karşı artan reddetme ve sakinme güçlerini kullanırlar (Hirst ve Thompson, 2007:39).

1.6. Fundemantalizm

Fundemantalizm (Köktencilik) Bir inanç/görüş sisteminin orijinal veya temel prensiplerine tam ve sorgulanmaz bir inançla bağlanma. Bu bağlılık mutlak bir bağlılıktır ve çoğu zaman fanatik bir militanlıkta akseder. Genellikle dini metinler ve dinlerle ilgili olarak kullanılan bir kavram olmasına rağmen, fundemantalizm her türlü siyasi teoride ortaya çıkabilir (www.turkcebilgi.com). Fundemantalizm ilk etapta dini bir kavram olarak ortaya çıkmış ve sonradan diğer inanç ve ideolojilerde de uygulanmıştır. Dolayısıyla dini literatürde; bildirilmiş dinin temel metinlerine ya da “temellerine (Fundamentals) geri dönmeyi isteyen bir hareket ya da inanç şeklinde özetleyebiliriz (Marshall, 1999:251).

Temel dini prensiplere katı bağlılık olarak ifade edilebilecek olan fundemantalist düşünce, tarihin pek çok döneminde bir terör politikasının da hareket noktası olmuştur (Caşın, 2008:600).

Köktendincilik, 1920’lerde ABD Hıristiyanları kendilerini tanımlamak için kullandıkları terim olarak ortaya çıkmıştır. Şurası kesindir ki, pratikte her inanç sisteminde (Hıristiyanlık, Musevilik, Müslümanlık, Hinduizm, Sihlik, Budizm ve Konfüçyüsçülük) köktendinci guruplar vardır (Volkan 2005: 168).

1.7. Radikalizm

Felsefi anlamda radikalizm, bir gerçeği ya da bir düşünceyi hiç bir taviz vermeden yalnızca belli bir ilkeye bağlı kalarak sonuna kadar sürdürme tutumu olarak tanımlanmaktadır (Akarsu, 1988:119).

Radikal İslam kavramı son zamanlarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bizim konumuzla ilgili olarak radikalizmin terimsel anlamından çok felsefi anlamı önemlidir. Çünkü insanlar inandıkları gibi yaşamaktadır. Başka bir ifadeyle inançlarını yapmış oldukları eylemlere kılıf uydurabilmektedir. Dini istismar eden terör örgütleri bunu sıklıkla yapmaktadır. Burada önemli bir nokta dinde böyle radikal mesajlar olsaydı bütün o dine inananlar aynı hareketlerde bulunurlardı. Sonuç olarak bazı marjinal grupların radikalleşerek eylem tarzı geliştirdikleri görülmektedir. Bu grupların buldukları coğrafyanın ve yaşadıkları ortamların da düşünce ve eylemlerinde etkisi olduğu açıktır.

Ne Selçuklu Türklerine karşı mücadele veren Hasan Sabbah, ne de Roma otoritesine başkaldıran Spartaküs yetiştiği yapıdan bağımsız düşünülebilir. Hasan Sabah ortalamanın üzerinde eğitim alan bir Sünni, Spartaküs Roma ordusunda yetişmiş dirayetli bir komutan olmasına rağmen, Hasan Sabah dâileriyle Sünniliğe ve Selçuklulara, Spartaküs ise gladyatörleriyle Roma'ya isyan etmiştir (Arıboğan, 2005:59).

Radikal düşünceleri, terör örgütleri mensuplarına özellikle vermeye çalışarak onları eylemlere yönlendirmekte kullanmaktadır. Eylemde bulunan örgüt mensupları da vicdanen rahatsızlık duymamakta ve inançlarının gereğini yaptıklarını düşünmektedirler.

1.8. Sekülerleşme

Sekülarizm, sekülerlik, dünyacılık veya sekülerizm Latince'de "nesil", "periyot" (zaman dilimi) anlamına gelen zamanla Hıristiyan Latincesi'nde "dünya" anlamında kullanılmaya başlanan *seculum*'dan türemiştir. Din merkezli veyahut dinî öğeleri hukukî ve siyasî anlamda tayin edici kılan bir yaklaşımın tersine, bunları hukukî ve siyasî kümeden ayıran bir yaklaşımı tanımlar. Çok geniş bir terim olan sekülerizm, içinde birçok akım, farklı çeşit ve teori barındırır. Seküler kelimesi, dünyevi olanı

belirtir ve dünyanın nesnel halinin göz önünde tutulması demektir. Türk Dil Kurumu sözlüğü sekülerizmi "Dünyacılık" olarak tanımlamakta ve Türkçe'ye Fransızca sécularisme sözcüğünden türeyerek geçtiğini belirtmektedir. Aynı Türk Dil Kurumu sözlüğü ise dünyacılığı ise şu şekilde tarif etmektedir: "Bireysel katılımı önemli gören, dinin devletten ayrı ve özerk olmasını savunan öğretisi (www.wikipedia.org).

Siyasi anlamda, sekülerizm kilise ve devletin ayrılmasıdır ki bu kilise ve devletin birleşmesi olan teokrasinin zıddıdır. Sekülerizm terimi farklı bağlamlarda kullanıldığı için, belirli ve kesin bir tanımını yerden yere, konudan konuya değişiklik gösterir. Demokrasi seküler olmak zorunda değildir veya demokrasi ile sekülerizm birbirini tamamlayan veya birbiri için zorunlu olan olgular değildir. Felsefi bir açıdan, sekülerizm devletlerin dogmatik bir inanç değil de nedensellik ve deneysellik üzerine kurulu olduğu, somut ve bilimsel temellere dayandığı kavramı ve düzenidir. Modern zamanlarda, genel kanı insanların özgürlük ve eşitlik ideallerinin yasa ile korunduğu bir siyasi sistemin kralın veya ruhban sınıfının dini dogma, istek ve kuralları merkez alan ilahi hak ve yargılarından oluşan bir siyasi sistemden daha üstün olduğu yönündedir. Sekülerizmin bir başka tanımı da; dinin bir toplumun kamusal mesele ve işlerine karışmaması ve bunlarla bütünleşmemesini savunan ve belirten düşüncedir. Sıklıkla Avrupa'daki Aydınlanma hareketiyle ilişkilendirilen sekülerizm, Batı toplumu ve siyasi gelişimi açısından çok önemli bir yere sahiptir. ABD'deki kilise ve devletin ayrımı ve Fransa'daki laiklik (laïcité), pratik anlamda olmasa da prensip bakımından büyük oranda sekülerizm kaynaklıdır (www.msxlabs.org).

Sekülerleşme kavramı 11 Eylül olaylarından sonra artan islamafobiyle birlikte popüler bir süreç olmuştur. Özellikle Avrupa da terör olaylarının artmasından sonra dinin bu olaylara kaynaklık ettiği düşüncesi halkı seküler düşünceye sevk etmiştir. Türkçemizde laiklik kavramına yakınlık gösterse de tam karşılamamaktadır.

BÖLÜM 2: EL KAİDE VE DİN

2.1. Sosyolojik Açıdan Din

Din, ilk insandan bugüne kadar varlığını sürdürmüş ve tarihin sonuna kadar da sürdürmeye devam edecektir. Tarihi ve sosyolojik araştırmalar göstermektedir ki, din duygusu insanlıkla beraber doğmuştur. Tarihin hiçbir devrinde dinden habersiz bir topluluğa rastlanmamıştır. Nerede insan varsa, orada doğru veya yanlış bir inanç ve ibadet şeklinin varlığı görülmüştür (Gürtaş,2000:3).

Bizim konumuzda, dinin literatürdeki anlamından daha çok sosyolojik açıdan anlamı daha önemlidir. Ben ve öteki kavramı dinde ön plana çıkmaktadır. Burada ötekinin ne kadar öteki olduğu çok önemlidir. İnsanların inançları ile dünya bakışlarını ve hayat görüşlerini şekillendirdiğinden, dinin incelenmesi, insanlar üzerinde etkilerini analiz edilmesi gerekmektedir.

Din, bireysel ve toplumsal kimliği şekillendirir; müntesiplerine belli bir zihniyet kazandırarak öteki karşısında konumunu oluşturur. Nitekim bu çerçevede din, “insanın dünya kurma girişiminde stratejik bir rol oynamaktadır”(Berger, 1993: 58). Din, insanlığın ilk dönemlerinden itibaren insanoğlunun ayrılmaz bir parçası olarak varlığını sürdürmektedir. Dinler tarihine baktığımızda kendisine doğrudan insanı muhatap alan dinlerin temel amacının insanlığa; huzur, mutluluk ve güven sağlamak olduğu görülmektedir. Bu özellikleri ile din, bireysel bir gerçeklik gibi görünmekle birlikte bütün insanlığın ortak bir değeri olarak gelişme göstermiştir (Erdem,2004:9).

Dinin ve kutsal değerlerin bir takım terör eylemlerini meşrulaştırmak amacıyla kullanılan bir araç haline gelmesi kaygı verici bir gelişmedir. 11 Eylül saldırıları sonrasında yaşanan gelişmeler dünya kamuoyunda İslam dinine yönelik olumsuz bir bakış açısının yerleşmesine sebep olmuştur. Teröristlerin Müslüman olmaları ve eylemlerin İslam dini adına yapıldığı açıklamaları görmezlikten gelinemeyeceği gibi, İslam dinini kendi heves ve amaçları doğrultusunda yanlış yorumlayarak eylemlerde bulunan bu tür insanlar yüzünden bir din olarak İslam'ın ve dünyadaki bütün Müslümanların düşman, terörist ya da cahil olarak algılanması da çok yanlış olacaktır (Arı ve Arslan, 2005;149).

2.2. Müslüman Toplumlarda Radikalleşme

Müslüman toplumlarda bu kadar radikalleşmenin sebepleri bizim için araştırılması gereken konuların başında gelmektedir. Müslüman olup da bombalı intihar eylemcisi olmak veyahut yakaladıkları sivillerin(gazeteci, kamyon şoförü vb) kılıçla kafalarını kesmek dinin gereklerinden mi yoksa farklı bir anlayışın ürünü mü bunu incelememiz gerekir. İslam dininde en önemli iki kaynak vardır birincisi Allah'ın emirlerinin bulunduğu Kuran-ı Kerim, ikincisi de peygamberimizin sünneti yani Kuran-ı bizzat yaşayarak inanlara rehber olmasıdır. Burada açıkça bir konuya dikkat etmek gerekir. Din teröre kaynaklık etmekte midir? Bu sorunun cevabı kesinlikle ve açıklıkla hayırdır. Çünkü İslam'ın ilk yılların da bile savaşların olduğu zaman da dahi masum insanların kafasını kesilmemiştir, intihar eylemcileri kullanılmamıştır hatta savaş hukukunda yaşlı, çocuk ve yeşile dokunmayınız emri vardır. Müslüman kendinden emin olunan kişidir diyerek tanımlanmaktadır dinimizde. Ne zaman nerde patlayacağı ve kimin öleceği ve yaralanacağı belirsiz olan bir eylem hiçbir kutsal mücadele adına yapılamaz. İslam düşmanlarına bile bu kadar hassas davranırken nasıl olur da El Kaide militanları İslamiyet adına Müslüman toplumlarda dahi inanan, inanmayan suçlu veya suçsuz ayırt etmeden insanları öldürebiliyor bu soru oldukça düşündürücüdür.

Kuran-ı kerim birçok ayet de nasıl davranılacağını belirtmiştir;“Kim bir cana kıymamış, ya da yeryüzünde bozgunculuk yapmamış bir canı öldürürse, sanki bütün insanlığı öldürmüş gibidir. Kim de onu(n hayatını kurtarmak suretiyle) yaşatırsa bütün insanları yaşatmış gibidir”(Maide Süresi:32.Ayet). ayetiyle bunu teyit etmektedir.

Başka bir ayette de;“Kendinizi öldürmeyiniz! Allah size karşı merhamet sahibidir. Zorlandığımız yerlerde size kurtuluş çareleri ihsan eder. Kim yasakları delip kendini öldürürse biz onu Cehennem ateşinin ortasına koyarız. Bunu yapmak Allah için çok kolaydır! Bunu da böyle bilin (Nisa süresi:29.Ayet).

Ayetlerde de çok açık şekilde cana kıymayı, öldürmeye açıkça karşı çıkmakta; İslam'ın hoşgörüsünü yansıtmaktadır. Buna karşılık Müslüman toplumlarda radikalleşmenin özellikle selefilik, vehhabilik anlayışı ve bu düşüncüyü savunan ideologlar radikalleşmenin öncüleridir. Dini istismar eden terör örgütlerinin ideolojisini de bu inanç akidesi oluşturmaktadır. Selef kelimesi önceki ilk anlamına gelmektedir. Selefilik ise İslam'ın ilk yaşayan sahabelerdeki dönem gibi dini yaşamak

ve yorum yapmamak gelmektedir. Vehhabilik ise; Muhammed B. Abdülvehhab tarafından, Selefilik üzerine bina edilen ancak onun daha da katı-aşırı bir şekilde uygulamaya konulmuş şekli olduğu söylenebilir (Demirel, 200:45).

Günümüzde dini motifli terör hareketlerine verilebilecek en iyi örnek El Kaide'nin eylemleridir. El Kaide dünya kamuoyuna yaptığı açıklamalarda ve yayınladığı bildirimlerde terör eylemlerini İslamiyet adına ve İslam düşmanlarını etkisiz hale getirmek için yaptığını ileri sürmektedir. El Kaide incelendiğinde, İslam'ın radikal ve sert bir yorumu olan Selefi-Vahabi ideolojiyi referans aldığı gözlenmektedir. Vahabilerin dini yorumlama biçimi Hariciler ile birçok ortak özellikler gösterir. İslam dünyasında bu tür radikal hareketlerin temel ortak noktaları damgalama, hoşgörüsüzlük, bağnazlık ve dışlayıcılıktır (Akyol, 2000:24).

2.3. İslam'da Cihad Kavramı

İslam'da cihad kavramına geçmeden önce cihadın kelime anlamına bakarsak daha faydalı olur. Cihad, emr-i maruf ve nehy-i munker demektir. Cihad savaşmak anlamına gelmemektedir. İnanmayanlara İslamiyet'i tanıtmak, onları küfürden kurtarmaya çalışmak, Müslümanlara da ilmi hallerini öğretmek, onların haram işlemlerine mani olmak, iyiliği emretmektir. Cihad çok daha kapsamlı geniş bir konudur. Bu konuda kendi fikirlerimizi belirtmektense ilgili ayetlerle konuyu açıklamak daha net bilgi verecektir.

İman edip (gerektiğinde) Allah yolunda hicret ve cihad edenler var ya, işte bunlar Allah'ın rahmetini umabilirler. Allah çok affedicidir, merhamet ve ihsanı boldur. (Bakara Suresi 218. ayet) İman edip Allah yolunda hicret edenler, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenlerle onları barındıran ve onlara yardım eden Ensar var ya, işte bunlar birbirlerinin velileridir (malda da birbirlerinin vârisidirler). İman edip de hicret etmeyenlere gelince, onlar hicret etmedikçe, sizin için miras da onlara hiçbir velayet yoktur. Bununla beraber eğer din hususunda sizden yardım isterlerse sizinle aralarında sözleşme bulunan bir topluluk aleyhine olmamak şartıyla, onlara yardım etmeniz gerekir. Allah bütün yaptıklarınızı görmektedir. (Enfal Suresi 72. ayet) Musa'dan sonra İsrail oğullarının ileri gelenlerine dikkat ettin mi? O vakit onlar aralarındaki Peygambere: “Ne olur, bize bir hükümdar tayin et de biz de Allah yolunda cihad edelim!” demişlerdi. O cevaben: “Ya savaşma emri size farz kılınır, siz de

savaşmazsanız?” deyince onlar: “Ne diye Allah yolunda cihad etmeyelim ki vatanlarından çıkarılan biz, çoluk çocuğundan ayrı düşenler yine biziz!” dediler. Fakat savaşma kendilerine farz kılınca içlerinden pek azı hariç, hepsi dönüverdiler. Allah o zalimleri pekiyi bilir.(Bakara Suresi 246. ayet). Allah, sizin içinizden cihad edenlerle sabır gösterenleri ortaya çıkarmadan, kolayca cennete girivereceğinizi mi zannettiniz.(Al-İmran Suresi 142. ayet) İman edip hicret edenler, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler var ya, işte onlar Allah indinde daha yüksek derecelere sahiptirler ve işte onlardır umduklarına nail olanlar.(Tevbe Suresi 20. ayet) Kim de cihad ederse sırf kendi nefsi hesabına cihad eder-Muhakkak ki Allah, âlemlerden ve özellikle insanlardan müstağnidir, kimseye ihtiyacı yoktur (Ankebut Suresi 6. ayet).

İslam/İslamiyet kavramını ele aldıktan sonra İslamcılık kavramı üzerinde durmak, ele aldığımız konuyu aydınlatması açısından önem taşımaktadır. Bir din olarak İslam’ın Müslüman ülkelerde bir referans olarak toplumsal yapıda, birçok fonksiyonu vardır. Batı toplumlarında toplumsal faaliyetleri roller ve dinamikler şekillendirir. İslam’da ise bunun yerini, İslam dininin kapsayıcı talimatları alır. İslam iyiyi emreder ve kötüyü yasaklar (Mardin, 2004:81).

Tarihsel süreç içerisinde pek çok toplumda iktidarı elinde bulunduran güçler, iktidarlarını korumak, iktidarlarının devamını sağlamak ve güçlerine meşruiyet kazandırmak için dini kullanmaktan ve istismar etmekten çekinmemişlerdir. Bu kapsamda tarihin her döneminde dini referans alan şiddet ve terör hareketlerine rastlamak mümkündür. Ancak bunu da belirtmekte fayda vardır ki hiçbir semavi din saldırganlık üzerine inşa edilmemiş, dinler tarihi boyunca yaşanan çatışmalar, din salıklarının, yanlış yorum ve hareketlerinden kaynaklanmıştır (Zuhayli, 1996:37).

Hatta birçok Müslüman ülkede mezhep veya dini liderlerin zaman zaman cihad fetvası çıkarmıştır. Ancak bu cihad çağrısı bütün Müslüman âleminde aynı etkiyi gösterememekte ve çok cüzi kalmaktadır. Bu yüzden cihad kavramı, değişik ve sıkça da karşıt amaçlar için kolaylıkla kullanılabilir (Karlsson, 2005:172).

2.4. Küreselleşme Sürecinde Din Ve Terörizm

Küreselleşme kelimesinin müşahede edilebilir bir süreci tasvir eden ilmî bir kavram haline gelmesinde, toplumu gözlemlemeyi en önemli görevi sayan Batı sosyolojisinin gelişim safhalarının rolleri vardır. 1960'larda 'devrim' kavramının aynı anda var olan bir olguya işaret ettiğinin varsayılması, II. Dünya Savaşı ve bunun politik ve sosyal yapılanmaya etkisi küreselleşme kavramının oluşmasına ampirik olarak etkilediği kabul edilmektedir. 1980'lerin ortalarına kadar akademik çevrelerde önemli bir kavram olarak görülmeyen küreselleşme, 1980'lerden sonra o kadar yaygınlaşmıştır ki yeryüzüne nasıl ve ne tarzda yayıldığını takip etmek imkânsız hale gelmiştir (Robertson, 1992: 8-9).

Küreselleşme özellikle doğu bloğunun yıkılması ve kapitalist sistemin zaferini ilan etmesinden sonra giderek daha fazla dünya gündemine oturan ve dünyamızın bu gününü ve geleceğini etkileyecek bir süreç olarak algılanmaktadır (Karabulut, 2003:38).

İnsan yaşamının olumlu yönde düzenlenmesinde etkili bir kurum özelliği taşıyan din olgusunun son yıllarda terör olayları ile ilişkilendirilmesinde ve bu ilişkilerin daha çok İslam dini ekseninde yapılmasında öncelikle ABD'ye yönelik saldırıların, El Kaide örgütünün ideolojik yapısının, eylemcilerin kimliklerinin ve eylemin niteliğine ilişkin yapılan "cihat" açıklamasının etkisi olmuştur. Ayrıca, örgütün İslami yorumlarla ABD, İsrail ve bu ülkelerin politikalarına destek veren ülkeleri düşman ilan etmesi ve söz konusu ülkelere yönelik eylem düzenlemenin dini bir gereklilik olduğunu açıklaması da İslam ile terör arasında bağlantı kurulmasına yol açmıştır (Veli, 2004:70).

Tarihe bakacak olursak teröristlerin çeşitli dinlere mensup veya dinsiz olabildiklerini görürüz. Bir terörist işlediği cinayetini dini sebeplere bağlayacak olursa, siyasi emelleri için dini kötüye kullanıyor demektir. Bu bakımdan İslami terörizm deyimini kullanırken, siyasi amaçlarla dini kötüye kullanıp şiddete başvuranları kastetmek daha doğrudur (Mango, 2005: 83).

Küreselleşme sürecinin din ile etkileşimi bizim için önemlidir. Küreselleşme dini etkiliyor mu yoksa din mi küreselleşmeyi etkiliyor. Kuşkusuz bir etkileşim sürecinde olduğu açıktır. Dinin küreselleşmeye karşı temkinli ve içe kapanık olduğu dış

müdahalelerden uzak kendi sistemsel bütünlüğünü koruyan bir yapıdadır. Olması gereken de budur. Bu süreçte modernitenin ve küreselleşmenin dine etkisini incelediğimizde ise etkileşimi görebiliriz.

Modernite ve küreselleşmenin dine müphem ve aynı zamanda da menfi etkileri olduğu açıktır. Bu sebeple geleneksel dinî ilgilerin azaldığını, sembol ve dinî mesleklerin ciddi itibar kaybına uğradığını rahatça ifade etmek mümkündür. Beyer'in de doğru olarak tespit ettiği gibi, Batı modernitesi kendi icadı olan kapitalist ekonomi, egemen devletlerle oluşturduğu politik yapı, dünya çapında yaygın bilimsel, teknolojik, sağlık, eğitim ve medya sistemleri ile varlığını hem somutlaştırmakta ve hem de küreselleştirmektedir. Bu müesseseler daha önce geleneksel toplumlarda var olan, yerel sistemlerin yerini almış, bu toplumların statü gruplarını oluşturan, soyluluk ve geleneksel normatif özellikler yerini, ferdî hürriyet, devlet ve rasyonel akıl yürütmeye bırakmıştır. Modern öncesi toplumlarda din ekonomik, sosyal, siyasal ve bilimsel bütün alanları ihata ederken, modern toplumlarda araçsal fonksiyonu olan özel sistemler geliştirildiği için din marjinalleşmiştir. Bu sistemlerin küreselleşmesiyle birlikte dinin sosyal alandaki tesiri zayıflamıştır. Bu gelişmelere dinlerin özellikle Hıristiyanlığın cevabı farklı olmuş, o kendini fonksiyonel alt sistem haline getirerek bu sürece olumlu cevap vermeye çalışmıştır. Mesela, otonom, legal ve politik sistemlerin ortaya çıkışıyla birlikte Katolikler kendi yapılarını da yeniden gözden geçirmişler, Protestanlar ve Katolikler yeni gelişen modern eğitim sistemi içinde yer almaya çalışmışlardır (Beyer, 1994:103).

El Kaide küresel sisteme karşı Müslüman muhalefetinin en sert ve acımasız bir şekli olarak da okunabilir. Burada meselenin sadece El Kaide radikalizmi olmadığı söylenebilir. Küresel sisteme karşı radikal unsurlar yanında liberal yorumları da bulunan Müslüman muhalefetinin giderek etki alanını genişleteceği öngörülmektedir. Seküler, mistik ya da İslam'ın bir başka yorumu içinde yaşayan bir kişi veya iyi ekonomik koşullar altında yaşayan bir burjuva, aynı zamanda, köktendinciliği, bir üst veya alt kimlik unsuru olarak benimseyebilmektedir. Sosyal ve siyasal çevresine uyum sağlamasına rağmen bireylerin radikal olabilmesi, radikalizmin küresel ölçekte ulaşabileceği sınırları göstermektedir (Roy, 2004:9).

Evet, terörizmin, henüz üzerinde anlaşılması genel bir tanımı mevcut değildir. Ancak 11 Eylül 2001 günü Amerika’da yaşanan terörist saldırıların ardından terörizmle ilgili bütün kavramlar değişime uğramış, 2001 sonrası literatür, küresel terör kavramıyla tanışmıştır (Örgün, 2001:38). Tam da bu noktada, küresel köktenci bir hareket olarak El Kaide fenomeni karşımıza çıkmaktadır. El Kaide coğrafya, nüfus, ekonomi ve askeri kaynaklar gibi geleneksel “katı güç” unsurlarının eskisi gibi aşılabilir olmadığı ve gücün devletlere özgü olmaktan çıkıp hem devlet, hem de devlet dışı aktörlere geçtiği yeniden tanımlanan coğrafi ve politik bir sistem içinde ortaya çıkmıştır (Fatnberg, 2004:79).

Dini referanslara dayanan bir sembolizm içinde hayat bulan dini terörün mücadelesi şeytanlardır ve şeytanı yolundan çevirinceye ya da çeviremiyorsa yok edinceye kadar mücadeleye devam edecektir (Juergensmeyer, 2003: 220).

2.5. Usame Bin Ladin Ve El Kaide

El Kaide Arapça, kaf-ayn-dal kökünden gelmektedir(Kaid). Kamp ya da ev gibi bir merkez alınan bir mekân, zemin, üst anlamına gelebileceği gibi evin altındaki temel anlamında kullanılmaktadır (Burke, 2004:10).

Kelime olarak farklı anlamları da mevcuttur kural, ilke, kaide, formül, prensip, üs, temel, yöntem, anlamına da gelebilir. Daha çok kullanıldığı yere göre anlam değişikliği gösterse de sonradan siyasi bir kavram hale gelmiştir. Terör kavramında olduğu gibi El Kaide için de çeşitli tanımlamalar bulunmakta olup bunlara değinerek konumuza başlayabiliriz. Usame Bin Ladin 1988 yılında “üs” veya “temel” anlamına gelen El Kaide’yi kurmuştur (Esposito,2003:22).

El Kaide sözcüğü ya da deyişi, 1980’lerin ortalarında yerel direniş gruplarıyla omuz omuza Sovyetlere karşı savaşmak için Müslüman dünyanın dört bir yanından Afganistan’a akan İslamcı köktenciler tarafından sıkça kullanılıyordu. El Kaide’nin sıradan Arapça bir sözcük olduğunu düşünürsek bu bizi şaşırtmamalı çünkü çoğunlukla görece muğlak bir anlamda kullanılıyordu: eylemciler bağlı oldukları üssü bu sözcükle anlatıyordu. Suudi Arabistanlı çok zengin bağnaz bir dincinin kurduğu, hemen her kentte, her ülkede, her kıtada liderleri Usame bin Ladin’in emirlerini yerine getirmeye, öldürmeye ve davalarını sürdürmeye hazır bir halde izleyip bekleyen on

binlerce eğitimli ve hevesli adamdan oluşan, son derece güçlü bir ağa dönüşmüş terörist bir örgüt (Burke, 2004:9-10).

El Kaide önceleri Afganistan dışına taşmıyordu ancak 1987'de Sovyet askeri birliklerinin geri çekilmesinden sonra El Kaide Amerikan karşıtı bir yapıya dönüşmüştür (Primakov, 2004:18).

1998 yılında Bin Laden, Afganistan'daki cihadın diğer ülkelere de yayılmasını amaçlayan El Kaide terör örgütünü kurmuştur. Usame bin Laden'in liderliğindeki yeni terörist örgütlerin, Soğuk Savaş sonrası siyasal ve askeri değişiklik içerisindeki radikal grupların ABD'yi hedef seçmeleri uzmanlara göre sosyolojik ve siyasi nedenlere dayandığı gibi İslam kültürüne bir tehdit oluşturan "Batı kültürünün liderliğinden" ve ABD'nin dünya hegemonyasını üstlenmesinden de kaynaklanmaktadır (Caşın, 2001:662).

El Kaide birçok ülkeden militanlara sahip, dünya genelinde faaliyet gösteren çok uluslu yasa dışı bir örgüttür. Usame bin Ladin 1980'li yılların sonunda Afganistan'da Sovyet Birliği'ne karşı savaşan Arapları bir araya getirerek finansal yardımda bulunmuş ve Afgan direnişi için onları radikal düşünceleri doğrultusunda eğitmiştir. El Kaide İslami grupların faaliyet gösterdiği bölgelerde küresel bir radikalizmi, bu tarz radikal grupların olmadığı bölgelerde ise öncelikli olarak radikal anlayışın geliştirilmesini amaçlamaktadır (Demirel, 2005:11).

Usame, üniversitede İslam'ın radikal koluyla tanışmıştır. Cidde, özellikle de Abdülaziz Üniversitesi, Müslüman dünyanın dört bir köşesindeki İslamcı muhaliflerin merkezi olarak kabul edilmektedir. Cidde'de ders verenlerin arasında, "Afgan Arapları"nın başlıca ideologu olan ve Hamas'ın kurucusu olduğu iddia edilen Filistinli akademisyen Abdullah Azzam ve 1966'da idam edilen, ölümünden sonra radikal İslam'ın en etkili yazar ve düşünürlerinden biri olan Seyyid Kutub'un kardeşi Muhammed Kutub'da bulunmaktadır (Esposito,2003:22).

Aynı zamanda Abdullah Azzam Hizmet Mektebi adında bir organizasyon kurmuştur. Azzam, Bin Ladin'in kurduğu konuk evlerinden birini komuta merkezi olarak kullanırken, Bin Ladin'i baş finansörü ve vekili tayin etmiştir. Azzam için çalıştığı sıralarda Bin Ladin binlerce Arap ve Müslüman genci Sovyetlere karşı savaşmak için

hazırlamış ve Hizmet Mektebi milyarlarca dolar değerindeki Batı kaynaklı finansal ve ekipman yardımının Afgan mücahitlerine ulaşmasını sağlamıştır (Thorleifson, 2003:6).

Mücahitlerin Afgan cihadında gösterdiği başarı sonucunda, Sovyetler Birliği, Afganistan'ı terk etmek zorunda kalmış ve bu çekilişin ardından ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir sebepten dolayı Usame Bin Ladin ve Abdullah Azam arasında görüş ayrılıkları yaşanmaya başlamıştır. Afganistan'dan sonra sıranın Arap ülkelerinde İslam'ı iktidara getirmeye geldiğini savunan Ladin ve arkadaşları, Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek ve Pakistan'ın kadın Başbakanı Benazir Bhutto gibi liderleri 'kâfir' ilan etmekten çekinmemişlerdir. Bu görüşlere karşı çıkan ve böyle bir hükmü aceleci bulan Azzam, talihsiz suikasta kurban gitmesinden kısa bir süre önce Ladin için, "Usame için çok üzgünüm. Cennetten gelen bir melek gibi olan bu adam, eğer bu radikallerle (Zawahiri ve Arap savaşçılar) beraber kalmaya devam ederse akıbetinden endişe ederim" yorumunu yapmıştır (Mercan,2006:182).

1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgalinin ardından Bin Ladin, Irak koalisyon güçleri tarafından kendi sınırlarına çekildikten sonra bile Amerikan güçlerinin Suudi topraklarında kalmasına izin veren Suudi hükümeti aleyhinde konuşmaya ve çalışmaya başlamıştır. Bin Ladin'e göre Suudi liderler kendi İslami inançlarını inkâr eden münafıklardır ve Bin Ladin, Suudi Arabistan'da hak bir İslam Devleti kurmak için çalışmalara başlamıştır. Ancak 1991 yılında Suudi hükümetinin baskısı sonucunda El Kaide'yi Sudan'a taşımıştır (Esposito, 2003:32). Afgan cihadı sırasında pek çok adamını kaybeden Ladin, Afganistan'daki iç çatışmalardan rahatsız olmuş ve kendisine yakın kişileri de alarak radikal dincilerin askeri darbe ile iktidara geldiği Sudan'a gitmiştir (Fisk,2001:124).

Laden, Sudan'da, Suudi karşıtı anlayışları geliştirmek amacıyla diğer radikallerden yararlanmış ve elindeki kaynakları, ileride kendisini ön plana çıkaracak olan, 'cihatçı' genç adamları desteklemek için kullanmıştır. Aslında aynı dönemde Laden ve İslami Cihad himayesinde çok sayıda militanın eğitim gördüğüne ilişkin bilgiler de bulunmaktadır. Laden, bunlardan Cezayirli GIA, Lübnanlı Hizbullah, Filistinli Hamas, Eritreli, Etiyopyalı ve Afrikalı başka muhalif radikal gruplarla birlikte 1990'ların başında Sudan'dadır (Burke,2004:174).

1995'in sonuna gelindiğinde Laden'in çalışma merkezini değiştirmesi gerekmiştir. Çünkü El Turabi, Sudan'ı İşlamcı radikalliğin merkezi haline getirmenin yanlış bir hesap olduğunu düşünmeye başlamışken Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'e 1995 yılında Etiyopya'da düzenlenen suikast girişimine destek verdiği gerekçesiyle BM'nin (S. Arabistan ve ABD'nin baskısı ile) Sudan'a yaptırım uygulanması kararı alınmıştır (Brisard ve Dasquie,2002:212).

1996 yılına gelindiğinde Usame Bin Laden'in Sudan'ı terk etme zamanı gelmiştir. Sudan da uluslararası baskılara daha fazla dayanamayarak Laden'in ülkeden ayrılmasını istemiştir ve tekrardan Afganistan günleri başlamıştır.

2.6. El Kaiden'in Örgüt İdeolojisi

El Kaide'nin örgüt ideolojisi Muhammet İbni Abdulvehhab tarafından ortaya konulan Vehhabilik çerçevesinde "cihad" etmektir. Muhammet İbni Abdulvehhab 18. yüzyılda yaşamıştır. Kendisi peygamber döneminden sonra İşlam'ın gerçek anlamda yaşanmadığını, geleneksel ve kültürel bir din anlayışının olduğu, bu anlayışın gerçek anlamda İşlam dinine ait olmadığını ifade ederek, bin yıllık bir dönemi batıl olarak nitelendirmektedir. Vehhabilik özellikle Suudi Arabistan'da kendisine çok fazla taraftar bularak baskın din anlayışı haline gelmiştir. Vehhabiler, Selefilik akidesi temelinde bir inanç sistemi geliştirmişlerdir. Selefilerin görüşleri arasında, dini kuralların uygulanmasında akla yer vermemeleri, kuran ve sünneti görünen yönleriyle ele almaları, tevhit konusunda aşırılığa varan hassasiyetleri, kendi görüşleri dışındaki anlayışları dinden sapmışlık olarak nitelendirmeleri, tasavvuf tarzı yaklaşımları dinin dışında görmeleri, diyaloga ve uzmanlığa tamamen kapalı olmaları, medeniyetin gereklerinden uzak bir kabile anlayışı ile dini yaşamaya çalışmaları öne çıkmaktadır. El Kaide örgütü Vehhabilikten cihat konusunda yoğun olarak etkilenmiştir (Demirel, 2005:23).

Radikal İşlam ideolojisi üzerinde en büyük etkiyi yaratan isim hiç şüphesiz, bir ortaçağ bilgini ve eylemcisi olan İbni Teymiyye'dir. Bir İşlam hukukçusu ve ilahiyatçısı olması yanında siyasi bir kimliğe de sahip olan Teymiyye, modern dönemde liberal, muhafazakâr ya da aşırılık yanlısı olsun herkesimden insanın kendisinden alıntı yaptığı önemli bir şahsiyettir. Sünni devrimci İşlam'ın babası olarak da bilinen Teymiyye, kimilerine göre ise Selefiye taraftarları ve köktenci reformcular için bir model teşkil

etmektedir. İbni Teymiyye her ne kadar 13'üncü yüzyılda yasayan biri olarak döneminin sorunlarını dile getirmiş olsa da düşünceleri 18'inci yüzyıldaki Vahhabi hareketini, Mısırlı ideolog Seyyid Kutub'u, Muhammed El-Farac, Usame Bin Ladin gibi çağımızın aşırılık yanlılarını da etkilemiş ve bu kişiler tarafından referans olarak kullanılmıştır (Esposito, 2003:64).

Selefilik şekli koşullara sonuna kadar sarılarak İslam'ı oldukça sınırlı bir düşünceyle ele almışlardır. Bunun bir sonucu olarak; kabir inşası ve ziyareti, peygamberlerin şefaatine inanma, tasavvufu kabul etme, mezheplere biat, Ehli Beyti sevmek (gibi dini inançla bağlantılı) konularda ve namaz kılmayı kâfir ilan etme, kâfir ilan ettikleri şahısların mallarını ve canlarını helal sayma, Allah'ın hükümleri ile hükmedilmediğini düşündükleri ülkeleri (Türkiye'de dâhil) Dar-ul Harp olarak görme, sigara içmek gibi günah kabul ettikleri iradi ihlalleri küfür sayma gibi oldukça katı bir çerçeve oluşturmuşlardır(Demirel,2004:51).

Örgütün öğretisi Suudi tarzındaki Selefî-Vahhabiliğe dayanmaktadır. Selefilikte, dini kuralların uygulanmaları konusunda akla yer verilmemesi, Kuran ve Sünnetin görünen şekliyle algılanması ve tasavvufun dinin dışında görülmesi öne çıkan hususlardandır. Vahhabilik ise ismini kurucusu, Abdülvahhab'tan almakta ve yine Selefilikte olduğu gibi Kuran ve Sünnet dışında dini ve hukuki kaynak kabul etmemektedir (Faraç, 2004: 98).

Selefî-Vahhabi ideolojinin, Suudi Arabistan'ın da desteğiyle, özellikle ahlaki ve siyasi yozlaşmanın yaygın, ekonomik kalkınmanın zayıf olduğu toplumlarda yaygınlaştığı ve kabul gördüğü bilinmektedir. Bunun nedeni, Selefî- Vahhabi ideolojinin, “temele, hukuku ve düzeni (ve İslam'ın geçmiş ihtişamını) yeniden onaracak daha ahlaki yaşam tarzına dönüş iddiası fakir ve siyasi baskı altındaki insanlara çok çekici gelmesidir” (Whelan, 2006:63).

El Kaide, yaptığı eylemleri cihad adı altında meşrulaştırma ve sempatanlarının sayısını artırma gayreti içindedir. Bu kapsamda, El Kaide lideri Usame Bin Ladin, cihadla ilgili olarak İbni Teymiyye'nin; ‘dini ve imanı savunmak için savaşmak ortak bir görevdir, imandan sonra hayatı ve dini bozan düşmanla savaşmaktan başka görev yoktur’ sözüne atıfta bulunarak cihadın, dinde imandan sonra gelen en öncelikli görev olduğunu vurgulamaktadır (Swetnam ve Alexander, 2001;107).

Savaşa iştirak etmedikleri müddetçe, güçsüz olduklarından dolayı ne kadınların ne çocukların ne de ruhbanların kastî olarak öldürülmelerine gerek vardır. Ancak, müşriklere karışılırsa öldürülürler, çünkü onları müşrik savaşçıların arasında tek tek ayırt etmek mümkün değildir, bundan dolayı zayıfları vurmaya kast edilmeksizin müşriklere ateş açılır (Azzam,1997:15).

Görüldüğü gibi El Kaide'nin ideolojisini şekillendiren düşünürlerin görüşleri oldukça açıktır. El Kaide'nin eylemlerini yaparken bu inançlarla hareket etmesi, yaptıkları ve yapacakları eylemlerin boyutlarının ne kadar vahim olabileceği hakkında bize ipucu vermektedir.

El Kaide, farklı ülkelerden üyelere sahip çok uluslu bir terör örgütü olarak dünyanın herhangi bir ülkesinde/şehrinde terör eylemi yapabilmektedir. Birçok devlet tarafından aranmakta olan El Kaide lideri Usame Bin Ladin ise hala yakalanamamıştır. Bu durum El Kaide hareketini birçok ülke/devlet için tehlikeli hale getirmiştir. Ancak El Kaide'yi asıl tehlikeli kılan gerçekleştirdiği terör eylemleri değil beslendiği ideolojidir (Whelan, 2006:21).

2.7. El Kaide Terör Örgütünün Amaçları

Uzun vadede Sünni İslam Halifeliğinin tekrar kurulmasını amaçlayan El Kaide, küresel bir İslam devrimi gerçekleştirmek amacıyla cihadı slogan haline getirmiş ve cihad kavramı yine Selefi-Vahhabi ideoloji çerçevesinde ele alınmıştır. Selefi-Vahhabi ideolojiye göre cihad, İslam düşmanlarına karşı Müslümanlar tarafından yapılan şiddet içerikli faaliyetlerdir. El Kaide'nin söyleminde 'cihad' sözcüğünün, belirlenen siyasi hedefler çerçevesinde şiddet kullanmayı zorunlu kılan bir vurgu kazandığı gözlenmektedir (Whelan, 2006:83).

El Kaide'nin başlıca amacı Amerikalıları ve Amerikan etkilerini Müslüman ülkelerden özellikle de Suudi Arabistan'dan dışarı atmak, İsrail'i yok etmek ve Orta Doğu'da Amerikan güdümündeki yönetimleri devirmektir. Böylelikle Usame bin Ladin dünyadaki tüm Müslümanları bir araya getirerek, cihad etmek yoluyla, tek halife önderliğinde şer-i kurallara göre yönetilen bir devlet hedeflemektedir. Usame bin Ladin 1998 yılında yayınladığı fetvada Amerika vatandaşları ve Yahudileri öldürmenin

Müslümanlar için bir görev olduğunu bu görevden kaçanın İslam dininden çıkacağını açıklamıştır (Demirel, 2005:22).

El Kaide'nin temel amaçlarına baktığımızda karşımıza iki husus çıkar. Bunlardan birincisi Müslüman ülkelerin iç işlerine karışan ve İsrail'le işbirliği içinde Ortadoğu'yu kendi istekleri doğrultusunda şekillendiren basta ABD olmak üzere Batılı güçleri Müslüman topraklarından çıkarmak, ikincisi ise bu ülkelerle işbirliği içinde olan ve İslami olmadıklarına inandıkları rejimleri ortadan kaldırmaktır (Arı ve Arslan, 2005:203).

Bin Ladin kısa vadede Suudi Arabistan'a odaklanacak olsa da burada açıkçası daha kapsamlı bir amacı vardır. İslam dünyasının ikiyüzlü hükümetlerce ve onları destekleyen, yönlendiren “haçlı-siyonist” ittifakınca ezilmesine bir son vermek. Batının ve Yahudilerin İslam dünyasının zafiyet, bölünmüşlük ve yoksulluk içinde tutmak istediklerini en başından biliyordu. Usame bin Ladin, İslam'ın kitap ehline karşı hoşgörüyü emrettiğini görmezden geliyordu. Onun dünyasında haçlı seferleri hiç bitmemişti. Bin Ladin'e göre “haçlı-siyonist” ittifakının düşmanlığı hem münafık hükümetleri desteklemelerinden hem de kendi Müslümanlarını bastırmalardan belliydi. Savaş deklarasyonunda bunu bilmezden gelemezsiniz diye seslenir (Burke,2004:192).

2.8. El Kaide Terör Örgütünün Finans Kaynakları

Uluslararası terörizm, kendisi gibi yasal olmayan yollardan beslenen ve eylemlerini sürdürebilmek için sürekli finansmana ihtiyaç duyan bir olgu olarak karşımıza çıkarken, mali kaynaklarını da sorunun önemli bir parçası haline getirmektedir. Terörizmin beslendiği en yaygın kaynakları; uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, organize hırsızlık, organ ticareti, haraç toplama, fidye isteme ve sempatizan bağışları olarak sıralamak mümkündür. Ulaştığı boyut ve eristiği yaygınlık düşünüldüğünde uluslararası terörizmi çok uluslu bir şirket olarak tanımlamak yanlış olmaz. Terör örgütlerinin milyarlarca dolarlık yıllık gelirleri olduğu herkesçe bilinmekte olup, örgütler yalnızca kendi gelirleriyle beslenmemekte uluslararası sistem içerisindeki bir takım devletler terörizme destek vermektedir (Gün,2000:87).

El Kaide farklı isimler altında faaliyetler yürüten ticari şirketlere sahiptir. Bunun yanında kendi gibi düşünen taraftarlarından gönüllü yardımlar toplamaktadır. Ayrıca

dünya çapında faaliyet yürüten bazı radikal İslamcı bağış organizasyonları illegal yönden örgüte fon aktarımı yapmaktadır. Ayrıca Usame bin Ladin'in şahsi servetini El Kaide örgütünün faaliyetleri için kullanmaktadır. Amerika'nın El Kaide'ye ait bazı şirketlerin mal varlığına el koyması ve faaliyetlerini durdurması örgüte para akışını olumsuz etkilemiş ancak tamamen engelleyememiştir (Demirel, 2005:45).

11 Eylül den sonra, müfettişler dünyanın dört bir yanında terörist operasyonları finanse eden ağları ortaya çıkarmak için çok çalıştı. Ortaya çıkan tabloda yardım örgütleri, hükümetlere bağlı yardım kuruluşları, özel girişimler, terörizmi finanse etmek için nakit toplamak tutmak ve aktarmakta kullanılan bankalar ve hesaplardan oluşan geniş ve karmaşık bir küresel ağ vardı. Nakit çok çeşitli kaynaklardan geliyordu. Bir kısmı genel de bağışta bulunanların yetkisi ve onayıyla camiler ya da başka yerlerdeki cemaatlere aktarılıyordu. Zekât vermek İslam'ın farzlarından biridir ve bu yolla çok ciddi meblağlar toplanmıştır. Zengin bireylerin yaptığı özel bağışlarla akan başka kaynaklar da vardır: Körfezdeki tüccarlar, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'dan prensler ve dünyanın başka bölgelerinden yandaşlar. Bu fonlar kimi zaman meşru yardım ve toplumsal hizmetler kimi zaman da dava yâda din değiştirme için kullanılır; bazen teçhizat alımına bazen de mücahitlerin Keşmir, Çeçenya, Bosna yâda başka yerlere seyahatlere aktarılır; ara sırada bağlantıları ve irtibatları olan kişilerce terör eylemleri için kullanılır (Burke:2004,292-293).

Pek çok ülke 11 Eylül terör saldırılarından sonra terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı daha duyarlı davranmaya başlamış, bu çerçevede örgütlerle iltisaklı olduğu tespit edilen işyerlerinin faaliyetlerine son vermiştir. Dolayısıyla örgütler deşifre olma riskinden dolayı geçmiş yıllarda olduğu gibi ticari faaliyetlerde bulunamamaktadırlar. Bununla birlikte örgütlerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için barınma, beslenme, giyecek, tedavi, ulaşım ihtiyaçlarını giderebilmesi; yayın ve propaganda materyallerinin hazırlayabilmesi; silah, mühimmat ve haberleşme ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri gerekmektedir. Yasal yollardan finansal ihtiyaçlarını gideremeyen örgütler, yasadışı yollarla bu ihtiyaçları gidermeye çalışmaktadırlar (Alkan, 2007:130-136).

2.9. El Kaide Terör Örgütünün İnsan Kaynakları

El Kaide, (200 ile 400 kişilik)çelik çekirdeğin dışında son derece gevşek bir örgütlenmedir. Örgüt mensubu olmak onun mutlaka savaşçı olması, iyi silah kullanması ve askeri alanda hünerini göstermesini gerektirmiyor. Örgütün mücadele yönetimine, genel hedeflerine ve düşüncesini benimsemek yeterli sayılıyor. Bu bağlamda elemanından örgüte bağlılığını kanıtlaması da istenmiyor. Bin Laden bu çerçevede birçok aşiret reisi, siyasi şahsiyet, kanaat önderi, din adamı ve akademisyenle gevşek/esnek bir ilişki içindedir. Onların bir kısmına maddi destek verdiği dair işaretler de var. Bunlar El Kaide'nin yardımcı halkaları, destek unsurları olarak görülüyorlar.O halde örgüt üyeliğinde katı şartlar bulunmuyor; aşamalı organik bağlar var. Örgüt ile çeşitli halkaları arasında bazı kaynaklara ulaşan kimi bilgilere göre, El Kaide üyeliğinin temel şartlarından biri, Bin Laden'e biat etmeyi kapsayan bir belgeyi imzalanmasıdır:'Ben filanca Ebu Abdullah Usame Bin Laden'e biat edeceğime; iyi ve kötü şartlarda dahi onun sözünü dinleyip kendisine itaat edeceğime...' Belirtmek gerekir; bu genel bir biattir. Örgüt kamplarında militanlardan alınan biat belgesi daha farklı olup askeri disiplin kurallarına (lidere bağlılık, cihat eylemine katılmak, sorumlu komutana itaat, örgüt disiplinine ve yürürlükte olan yönetmeliklerle iç tüzüğe uymak gibi) mutlak bağlılığı şart koşturmaktadır. Yazılı belgenin yanı sıra sözlü olarak biat yemini tekrarlanır (Bulut, 2008:80).

El Kaide örgütünün amacı; Amerikan ve İsrail hedeflerine karşı eylem yapmaktır. Stratejisi ise bu hedeflere yapılacak eylemler için kendi kamplarında askeri ve siyasi eleman yetiştirmek. Bu amaçla bugüne kadar pek çok kanlı eyleme imzasını atan El Kaide terör örgütünün, askeri ve siyasi eğitim verdiği kampları özellikle iki ülke topraklarında yoğunlaşıyor: Afganistan ve Pakistan. Ancak El Kaide'nin örgütlenme zincirinin gücü, bu kamplarda eğitim alan militanların seçimi ve bir araya getirilme sürecinde de kendisini gösteriyor. Sempatizanların bir araya toplanması, yaşadıkları ülkede El Kaide'nin görüşleriyle yoğrulmaları, kamplara gidişleri ve bu kamplarda eğitim alarak birer militan haline getirilmeleri aslında bu güçlü zincirin ayrı halkalarını oluşturuyor (Demirel, 2005:67-68).

2.10 El Kaide Terör Örgütünün Uluslararası Eylemleri

El Kaide terör örgütü dünyanın birçok yerinde hedef gözetmeksizin bombalı eylemlerde bulunmaktadır. Bu eylemlerden bazılarını üstlenirken bazılarını da üstlenmekten çekinmektedir. El Kaide terör örgütünün eylemleri incelendiğinde eylemlerin ne kadar geniş çaplı ve etkili eylemler olduğu görülecektir.

El Kaide bölgesel bir alanda hareket etmez. Faaliyetleri gibi destek çevresi de küreseldir. Kuvvetleri küreselleşmeye direnmek yerine çağdaş İslamcı gruplar tarafından kullanılarak sürekli olarak dünya çapında yeni üsler ve yeni hedefler aramaktadır (Gray, 2004:67).

El Kaide aynı zamanda terörizmin imtiyaz haklarını elinde bulunduran ve acentelikler dağıtan çok uluslu bir şirket gibi, yerel terör gruplarına eylemleri için gerekli olan ekipmanları sağlayan, onların diğer terör gruplarıyla iletişimini sağlayan ve eylemleri için onlara finansal ve lojistik destek sağlayan bir semsiye kuruluş gibi hareket etmektedir (Erkmen, 2004:44).

Kepel'e göre Pakistan istihbaratı aracılığıyla "CIA eliyle Karaçi üzerinden teslim edilen silahlar bölgeyi dünyanın en şiddetli çatışmalarının olduğu bir yere" çevirirken, Amerika'nın bölgeyi terk etmesinden sonra silahlarıyla baş başa kalan gruplar, dünyanın neresinde isterlerse orada cihad yapabileceklerine inanmışlardır ki, bu durum, cihat anlayışından gücünü alan Müslüman köktencilikine küresel bir boyut kazandırmıştır (Kepel, 2002; 143–144).

İslam dinine geçisin gerçekleştiği ve eylemcilerin devşirildiği yer Avrupa, talimlerin yapıldığı ve görevlerin dağıtıldığı yer ise Afganistan olarak belirlenmektedir. 1994 yılından beri Ortadoğu ülkelerinden doğrudan Afganistan'a giden militanlara rastlanmamaktadır. Afganistan'a sistemli olarak Avrupa'dan gidilmektedir. Böylece din değiştirenlerin sayısı da, rolleri de artmaktadır (Roy,2003:176).

1980'li yıllardan itibaren sürekli kendisini geliştiren ve gerilla savaşı, sabotaj ve intihar eylemleri konusunda eğitim almış bir sürü militanı bünyesinde bulunduran örgüt, 1992 yılından itibaren eylemleriyle kendisini göstermeye başlamıştır (Faraç, 2004:78).

El Kaide terör örgütünün uluslararası terör eylemlerinden bazıları aşağıda belirtilmiştir. Bu eylemlerin işleniş tarzı ve seçilen hedefler incelendiğinde bir takım ortak özelliklerinin mevcut olduğu görülmektedir. Her ne kadar bu eylemlerden sonra El Kaide'nin saldırıları üstlenmese de eylemlerin karakteristik özellikleri El Kaide'yi işaret etmektedir.

1992- Yemen'de ABD'li askerleri hedef alan otel bombalama eylemleri,

1993- Mogadişu'da 18 ABD'linin öldürülmesi,

1995- Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da 5 ABD'linin ölümüne yol açan bombalama olayı,

1995- Pakistan'daki Mısır büyük elçiliğinin bombalanması sonucu 17 kişi ölmüştür,

1996- Suudi Arabistan'ın Hobar kentindeki 19 ABD askerinin ölümüne yol açan bombalama eylemi,

1998- Kenya ve Tanzanya'da ki ABD büyük elçiliklerine bombalı saldırı sonucu 301 kişinin ölümü ve 5000 kişinin yaralanması olayı,

2000- Yemen'in Aden limanında USS COLE savaş gemisine düzenlene intihar saldırısında 17 ABD askerinin ölmesi ve 39 kişinin yaralanması olayı,

11 Eylül 2001- İkiz kulelere ve Pentagon'a düzenlenen saldırılarda 3000 kişinin öldürülmesi olayı,

2002- Lima'daki ABD büyük elçiliği yakınlarında bomba yüklü bir arabanın patlaması sonucu 9 kişinin ölmesi ve 30 kişinin yaralanması,

2002- Pakistan'da tersane çalışanlarını taşıyan otobüse bombalı arabayla saldırması sonucu 11 Fransız olmak üzere 2 kişinin ölümü ve 20 den fazla kişinin yaralanması,

2002- Pakistan'ın Karaçi kentinde ABD konsoloslugu önünde bomba yüklü aracın patlaması sonucu 9 kişinin ölümü 50 kişinin yaralanması,

2002- Endonezya'nın Bali Adası'nda bir diskotek ve bara düzenlenen çifte saldırıda 202 kişinin öldürülmesi olayı,

2002- Kenya'da Mombasa'daki İsrail'lere ait bir otele bomba yüklü araçla düzenlenen saldırıda 21 kişinin ölümü ve 40 kişinin yaralanması,

2003- Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da üç ayrı yerde gerçekleştirilen bombalı intihar saldırılarında 44 kişinin ölümü ve 194 kişinin yaralanması olayı,

2003- Fas'ta yabancıların gittiği restroant ve barlara yönelik 5 ayrı saldırıda 44 kişinin öldürülmesi olayı,

2003- Afganistan'da Alman askerlerini taşıyan otobüse düzenlenen saldırıda 6 kişinin ölümü ve 31 kişinin yaralanması olayı,

2003- Endonezya'nın başkenti Jakarta'da Morriott oteline düzenlenen saldırıda 10 kişinin ölümü 150 kişinin yaralanması olayı,

2003- Bağdat'taki BM Karargâhına düzenlenen bombalı saldırıda 22 kişinin öldürülmesi olayı

2003- İstanbul'daki sinagogları hedef alan eş zamanlı bombalı saldırıda 24 kişinin öldürülmesi olayı

2003- İstanbul'daki İngiliz konsoloslugu ve HSBC bank genel müdürlüğüne düzenlenen bombalı saldırıda 31 kişinin öldürülmesi olayı,

2004- Madrid'te dört tren istasyonunun havaya uçurulması sonucu 199 kişinin öldürülmesi ve 500 kişinin yaralanması olayı,

2005- Mısır'ın Şarım el şeyh'de meydana gelen olayda 88 kişinin öldürülmesi ve 200 den fazla kişinin yaralanması olayı (Demirel, 2005;46-48).

2.11. El Kaidenin 11 Eylül Saldırıları

11 Eylül 2001'de Amerika'da Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a yönelik terörist saldırılar tarihin en büyük terörist saldırısı olarak nitelendirilmiştir. Amerikan Havayollarına ait 11 ve 77 sefer sayılı, Birleşik Havayollarına (United Airlines) ait 93 ve 175 sefer sayılı uçaklar teröristler tarafından kaçırılmıştır. Kaçırılan iki uçak New York'taki Dünya Ticaret Merkezine, üçüncü uçak Washington'daki Pentagon'a yöneltilmiştir; 93 sefer sayılı dördüncü uçak amacına ulaşmadan Pittsburgh'un kuzey doğusundaki Pennsylvania Somerset'te düşmüştür. Yerel saatle 09.00'da, Boston

Massachusetts'ten kalkan. Boston-Los Angeles seferini yapmaktayken kaçırılan Boeing 767 tipi uçak, 412 metre yüksekliğindeki 110 katlı Dünya Ticaret Merkezi'nin kuzey kulesine çarpmıştır. Birkaç dakika sonra da Boston'dan gelen Boeing 737 tipi bir başka uçak da Dünya Ticaret Merkezi'nin güney kulesine çarpmıştır. İki uçağın çarpması sonucunda binalarda büyük hasar meydana gelmiştir. İki kuleler, patlamalar sonucunda 78 ülkeden binlerce insanı kalıntılar altında bırakarak iki saat içinde çökmüştür. Dünya Ticaret Merkezi'nde Tayland ve Sili devlet ofislerinin dışında 28 ülkeden 430 holdingin ofisleri bulunmaktaydı. Bu olayın hemen ardından United Airlines'a ait Boeing 767 tipi yolcu uçağının ABD Savunma Bakanlığı Pentagon'a çarpması sonucunda büyük bir patlama meydana gelmiştir(Rustemova, 2006:41).

11 Eylül'de yaşanan sok, bütün gelişmiş ülkeleri sarsmış, ABD'nin uluslararası alandaki çıkışları ile terörizm dünya gündeminin ön sırasına yerleşmiştir. ABD'nin tepkilerine rağmen özellikle Avrupa ülkelerindeki terör tehdit algılamasının yeterince hassasiyet kazanmadığı gözlenmiştir. Fakat Madrid saldırıları da, ABD'nin 11 Eylülü gibi, Avrupalılar için bir dönüm noktası olmuş ve terörün Avrupa'nın kalbinde ortaya çıkması bu ülkeleri çok daha duyarlı hale getirmiştir. 11 Eylül 2001'de gerçekleştirilen saldırılar, aslında yeni bir sürecin de ortaya çıkmasına yol açmıştır. Her ne kadar bu süreç 1990'lı yıllarda bas gösteren dini motifli terör dalgası olarak adlandırılabilir bir sürecin etkisinde gelişse de, bu döneme küresel terör dalgasının yaşanmaya başladığı dönem demek mümkündür (Dilmaç, 2006:70).

Saldırlardan sonra herkesin sorduğu soru saldırıların kimler tarafında gerçekleştirildiğidir. Birçok terör örgütünden şüphelenilmiş, Japon Kızıl Ordusu adında bir terör örgütü saldırıları üstlenmiş ancak bu hiç kimse tarafından kabul görmemiştir. Amerikan hükümeti ve birçok uzman El Kaide'yi sorumlu göstermiştir (Karagöz, 2003:152).

El Kaide ise saldırıyı açıkça üstlenmemiştir. 11 Eylül olayından sonra Usame bin Ladin yaptığı açıklamada saldırıyı kendilerinin gerçekleştirmediğini, kimlerin yaptığını bilmediğini yalnız saldırıyı yapanları kutladığını ve onlara teşekkür ettiğini belirtmiştir.

Genellikle dini motivasyonlara sahip terör örgütlerinin eylemlerinin sorumluluğunu açık olarak üstlenmemelerinin nedeni, bu tür terör örgütlerinin Tanrı'nın hizmetinde

olduklarına inanmaları olabilir. Çünkü Tanrı onların yaptıkları her şeyi gördüğünden ve bildiğinden, kendileri adına bir sorumluluk belirtmelerine gerek yoktur (Küçük, 2003:35).

BÖLÜM 3: TÜRKİYE'DE EL KAİDE

3.1. El Kaide'nin Türkiye Eylemleri

El Kaide'nin Türkiye yapılanması örgütün genel amacı doğrultusunda gerçek bir İslami yönetim olmadığını sebep göstererek Türkiye'de bombalı eylemlerde bulunmuşlardır. El Kaide terör örgütü Türkiye eylemlerini 15 Kasım 2003 ve 20 Kasım 2003 tarihinde olmak üzere beş gün arayla gerçekleştirmiştir. Aralarında iki sinagog ile İngiltere başkonsoloslugu ve HSBC Bankası'nın bulunduğu dört ayrı hedefe bombalı intihar saldırıları düzenlendi. Saldırıların bilançosu ağırdı. Patlamalarda 50'nin üzerinde insan hayatını kaybetti, yaralıların sayısı 750'yi aştı. Patlayıcı yüklü kamyonetlerle gerçekleştirilen intihar saldırılarında ilk olarak Beyoğlu'ndaki Neve Şalom ve Şişli'deki Beth İsrail sinagogları hedef alındı. Her iki Sinagogun önünde 15 Kasım günü sabah saatlerinde kısa aralıklarla şiddetli patlamalar meydana geldi. Cumartesi günü yapılan saldırılar sırasında sinagoglarda çok sayıda Musevi Türk vatandaşı Şabat Ayini için bir araya gelmişti. İkinci saldırı dalgası beş gün sonra Levent'te bulunan Britanya sermayesinin de ortağı olduğu HSBC Bankası ile Tepebaşı'ndaki İngiltere Başkonsoloslugu'na ait binaları hedef aldı. Her iki saldırı da kısa aralıklarla ve kimyasal patlayıcı yüklü kamyonetlerin havaya uçurulması şeklinde gerçekleştirildi.

EYLEM-1

Neve Şalom Sinagogu'na Yönelik Bombalı Saldırı

15.11.2003 günü saat:09.30 sıralarında Beyoğlu İlçesi Berekzade Mahallesi Büyük Hendek Caddesi No:67 sayılı yerde bulunan Neve Şalom Sinagogu'nun önünde 34 ZR 099 plaka sayılı 1993 model Isuzu marka beyaz renkli kamyonette (Süleyman oğlu 1940 Han doğumlu Ahmet UĞURLU adına kayıtlı) bulunan tahrip gücü yüksek bombanın patlaması sonucu (13) vatandaşımız ölmüş, (186) vatandaşımız yaralanmış, çevrede büyük çapta maddi hasar meydana gelmiştir.

EYLEM-2

Beth İsrail Sinagogu'na Yönelik Bombalı Saldırı

Şişli İlçesi Efe Sokak No:4 sayılı yerde bulunan Beth İsrail Sinagogu arkasında saat:09.30 sıralarında 34 UHK 68 plakalı kırmızı renkli Isuzu marka kamyonette bulunan tahrip gücü yüksek bombanın patlaması sonucu (13) vatandaşımız hayatını kaybetmiş, (117) vatandaşımız çeşitli yerlerinden yaralanmış ve çevrede büyük çapta maddi hasar meydana gelmiştir.

Her iki patlamada toplam (26) vatandaşımız hayatını kaybetmiş, (303) vatandaşımız ise yaralanmıştır.

EYLEM-3

HSBC Bankası Genel Müdürlüğüne Yönelik Eylem

20.11.2003 günü İstanbul ili Levent Semtinde bulunan HSBC Bankası Genel Müdürlüğü'ne saat:10.55 sıralarında, 34 UVD 06 plakalı Hino marka 1995 model kamyonette bulunan tahrip gücü yüksek bombanın patlaması sonucu (14) vatandaşımız ölmüş, (192) vatandaşımız ise yaralanmış ve binada maddi hasar meydana gelmiştir.

EYLEM-4

İngiltere Başkonsolosluğuna Yönelik Eylem

20.11.2003 günü saat:11.05 sıralarında Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde bulunan İngiltere Başkonsolosluğu'na yönelik bomba yüklü 34 VCV 25 plakalı Hino marka 1995 model kamyonette bulunan tahrip gücü yüksek bombanın patlaması sonucu İngiltere'nin İstanbul Başkonsolosu Roger SHORT ile (2) polis memurunun da aralarında bulunduğu (18) vatandaşımız ölmüş, (258) vatandaşımız ise yaralanmış, Konsolosluk binasında maddi hasar meydana gelmiştir.

Söz konusu saldırılarda toplam (58) şahıs hayatını kaybetmiş, (753) şahıs da yaralanmıştır.

3.2. El Kaide Terör Örgütünün Eğitimi

El Kaide terör örgütünün Türkiye'de eylem gerçekleştiren militanlarının neredeyse tamamı Afganistan'daki cihad kamplarına katıldıkları burada askeri, siyasi, dini ve çeşitli patlayıcı eğitimleri aldıkları ve bu eğitimleri ders gruplarına gelen diğer örgüt elemanlarına aktardıklarını kendi ifadelerinde belirtmişlerdir.

15–20 Kasım saldırılarını soruşturan İstanbul terörle mücadele şube müdürlüğünün raporlarında da örgüt mensuplarına verilen eğitimlerin detayları belirtilmektedir. El Kaide gerek cihat bölgeleri olarak adlandırılan bölgelere savaşmak için gelen şahısların eğitimi, gerekse de özel bazı hücrelerin eğitimi için Afganistan, Sudan, Yemen, Pakistan gibi ülkelerde eğitim kampları ve barınaklar sağlamaktadır. Bu kamplarda, her türlü silahların teorik ve pratik olarak kullanımı, sahte seyahat belgesi düzenleme, gizli iletişim teknikleri (kripto gibi) kullanma, patlayıcı yapımı ve kullanımı, pusu kurma, önemli şahıslara suikast düzenleme, bilgi toplama, fotoğraflama, keşif, finansman bulma, toplum içerisinde dikkat çekmeden kamufle olma gibi eğitimler yanında ideolojik açıdan İslam'ın radikal yorumları çerçevesinde ele alınan cihat, şehitlik gibi dini literatüre dayalı eğitimler de verilmektedir.

İdeolojik eğitimin son aşamasını, seçilen intihar bombacılarının, intihar eylemlerine hazırlık eğitimi oluşturmaktadır. El Kaide'nin eğitim kamplarında intihar eylemleri gerçekleştirecek kişilere özel bir eğitim verildiği bilinmektedir. Bilindiği üzere bir insanın alabileceği en zor kararların basında intihar gelir. İntihar eylemi yaparak, hem kendi hayatına hem de başka insanların hayatlarına son vermek ise belki de bir insanın alabileceği en zor karardır. Bu nedenle intihar bombacılarının eylemlerine güçlü meşru anlamlar yüklemeleri gerekir. İşte, İntihar bombacılarının, eylem yapmak, ölümü göze almak ve masum insanları öldürmek için ihtiyaç duydukları meşruiyet kaynağı, radikal dinsel inançları ve fanatik milliyetçilik duygularıdır ve bu duygular El Kaide hareketi açısından Selefi-Vahhabi ideoloji ile sağlanır (Öztürk, 2008:106).

Örgütün eğitim kamplarında verilen eğitim ardından eylem yapılacak bölgelere gelen militanlar burada son hazırlıklarını yaparlar. Özellikle intihar bombacısı seçilen militanlara dini isteklendirme yapılır, bazı cihatla ilgili ayetler okutulduktan sonra şahsın cennete gideceği, şehit mertebesine ulaşacağı gibi dini güdüleme yapıldıktan sonra eğitim aşaması sona gelmiş artık eylem safhasına hazır hale gelmiş olunur.

3.3. El Kaide Terör Örgütünün İletişim Yöntemleri

Uluslararası terörizmin bu kadar yaygınlık kazanmasının nedenlerini; teknolojiye ve iletişimde yaşanan gelişmeler, terörizmin bazı devletlerce desteklenmesi, terör örgütleri arasındaki işbirliğinin artması, terörden zarar görmeyen devletlerin duyarsızlığı, batı demokrasileri kaynaklı uygun koşulların mevcut olması ve bazı

ülkelere ait istihbarat servislerinin terörizmi destekleyici eylemde bulunmaları şeklinde sıralamak mümkündür (Gün, 2000:88)

İletişim devrimi siyasi ve bireysel destek bulmayı, tüm terörist örgütlerin elde etmesi gereken bilgi ve maddi destek kaynaklarına ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Büyük mesafeler arası iletişimin giderek kolaylaşması ve masrafların çok büyük ölçülerde azalması terör örgütlerinin yararlanabileceği kaynak sayısının çok büyük ölçüde artması manasına gelmektedir (Elçi, 2002:25).

El Kaide terör örgütü iletişime oldukça önem veren bir örgüttür. Örgütün lideri Usame bin Ladin'in yakalanmamak için uydu telefonu kullanmadığı ve çevresindekilere kullandırtmadığı bilinmektedir. Buna karşılık dünyanın çeşitli bölgelerine dağılmış olan yerel militanların internet üzerinden çeşitli sitelerden yazışma yaptıkları hatta dikkat çekmemek için sosyal arkadaşlık sitelerini kullandıklarını güvenlik güçlerince tespit edilmiştir.

Eylem planları içinde yer alan militanlar polis takibi ve istihbaratına karşıda çeşitli önlemler alıyorlardı. Örneğin, çoğu örgüt militanları kod adı kullanıyor. Sık sık kod adlarını zaman ve mekâna karşı değiştiriyorlar bu isimleri kullanırken genellikle çocuklarının ve yakın akrabalarının(yeğenlerinin) adlarını seçiyorlardı. Birbirleriyle yaptıkları telefon görüşmelerinden sonra cep telefonlarını kapatarak, telefonlarının bataryasını çıkarıyorlar; yâda cep telefonunu radyonun yanına koyarak frekans kaymasını sağlıyorlar. 11 Eylül'den önce internet üzerinden çeşitli siteler aracılığıyla şifreli yazışmalarla haberleşiyorlardı (Demirel, 2005:105).

Yakından izleyenler; genel de yasal İslamcı örgütlerin özeldense illegal El kaide ve diğer cihatçı örgütlerin modern iletişim araçlarını(görsel, işitsel ve basılı) ustalıkla kullandıklarını bilirler. 2008 yılı itibarıyla tespit edilebilen radikal dinci web sitesi sayısı 5000 üzerindedir. Radikal İslamcılarının bu yetenekleri, internet üzerinden takip edilmeyi önleme veya asgari dereceye indirme noktasında da kendini göstermektedir. Deyim yerindeyse birbiriyle bağlantılı iletişim şebekesi, bir örümcek ağı gibi, belirlenen hemen her alanı kapsayabiliyor (Bulut, 2008:114).

3.4. El Kaide Türkiye Yapılanması

SFG Raporu'na göre, terör örgütleri genellikle belli bir ülkedeki toprak veya siyaset durumlarını veya yapılarını değiştirmek maksadıyla şiddet eylemlerine başvurmaktadır. El Kaide tipi örgütlerin ayırıcı özelliği, bunların dünya düzenini değiştirmeye yönelik küresel tehditler olmasıdır. El Kaide, özellikle ABD'yi ve müttefiklerini hedef almaktadır. Çin, Hindistan, İskandinav ülkeleri, Doğu Avrupa, Afrika ve Güney Amerika'ya yönelik tehditleri söz konusu olmamıştır. El Kaide'nin, başlangıçta Sovyet işgaline karşı koymak üzere, Afganistan'da ABD – Pakistan ortak işbirliği sonucu oluşturulduğu bilinmektedir. Değişen koşullar, El Kaide'nin amacını, yapılanmasını, konuşlanmasını ve stratejisini değiştirmiştir. El Kaide, Batı'daki hedeflere karşı eylemler düzenlemekte, bu maksatla, insan kaynakları olarak bu – hedef- ülkelerde yerleşik göçmen Müslümanları kullanmaktadır. Topluma yabancılaştırılmış Müslüman gençler, örgütün başlıca insan kaynaklarını oluşturmaktadır (www.strategicforesight.com).

El Kaide terör örgütü tüm dünya da olduğu gibi Türkiye'de de yapılanmasını aynı metot da gerçekleştirmektedir. Örgüt yapılanması çok katı sınıfsal bir ayırım göstermemekte olup yapılacak eyleme göre belli elemanlarla görüşmeler ve yönlendirmeler yapılabilmektedir. Burada hiyerarşik basamaklandırmaya da önem gösterilmekte herkes bilmesi gerektiği kadar bilgilendirilmektedir. Aşağıda el kaide'nin yapılanma şekli verilmiştir.

*Hücreler

*Mücahitler-Mücahit Gruplar

*Bölgesel-Yerel Örgütlenmeler

Bir bütün halinde El Kaide'nin örgütsel yapılanmasını oluşturan bu üç yapının esnek bir nitelik taşıdığı ve birbirlerinin içine girebildikleri bilinmektedir. Günümüzde El Kaide, dünyanın dört bir tarafında terör eylemi yapabilen örgütsel bir ağ kurmuş durumdadır. “Terör uzmanları tarafından en iyi yapılanmaya sahip örgüt olarak adlandırılan El Kaide, çok gevşek bir ilişkiler sistemi içinde, birbirini tanımayan insanlardan” oluşmaktadır (Demirel, 2004:41).

El Kaide terör örgütü diğer dini istismar eden terör örgütlerindeki gibi her hücrenin bir emiri, her ilin bir emiri ve ülkenin bir emiri bulunmaktadır. El Kaide Türkiye yapılanmasının emiri da Habib Akdaş'tır. Geçmiş dönemde Pakistan'da askeri ve siyasi eğitim alan HABİB AKDAŞ isimli şahsın liderliğinde; Ülkemizdeki Selefi referanslı bazı radikal dini grup ve örgütlerle de iltisaklı, cihat bölgelerinde selefi yapılanmalar içerisinde yer almış şahısların da aralarında bulunduğu Saadettin AKDAŞ, Gürcan BAÇ, Feridun UĞURLU, Azat EKİNCİ, Abdulkadir KARAKUŞ, Mesut ÇABUK, Osman EKEN, Suat ŞARMAN, Yusuf POLAT, İlyas KUNCAK gibi isimlerden meydana gelen bir çekirdek kadro oluşturulmuştur. El Kaide Türkiye yapılanması emirin yanında danışma kuruluyla istişare yaparak görev paylaşımında bulunulmuştur.

Görev paylaşımını müteakip Habib Akdaş ve Baki Yiğit; Adnan Ersöz'den Pakistan'a giderek ev ayarlamasını istemişler, daha sonra kendilerinin ise aileleri ile birlikte geleceklerini söylemişlerdi. Bunun üzerine, Adnan Ersöz gerekli ortamı sağlamak üzere Pakistan'a gitmiş ve İslamabat'ta iki katlı bir ev tutarak diğerlerini çağırmıştır. Habib Akdaş ve Baki Yiğit Pakistan'a yerleştikten sonra, Afganistan'ın Host şehrine geçtiler ve Halden kampı komutanı İbni Şeyh ile görüştüler ve kampta eğitimci olarak kalmaya karar verdiler. Adnan Ersöz ise Pakistan'da bulunacak ve Türkiye'den Harun İlhan tarafından gönderilecek militanları Afganistan'daki terör kamplarına yönlendirecekti (Aslan ve Tosunoğlu, 2004:86).

Habib AKDAŞ'ın önderliğinde organize ve gizli bir şekilde iş bölümü yapılmış, hedef tespiti, istihbaratı, mühimmat temini olmak üzere bütün örgüt militanlarına birer görev verilmiştir. 15 -20 Kasım eylemlerine kadar geçen sürede militanlar hücre evlerinde buluşarak ders halkalarına devam etmişlerdir. Burada El Kaide ile ilgili cd, kitap ve radikal eserlerden cihat kavramı işlenerek, eylemlere hazırlık yapılmıştır.

3.5. El Kaide Türkiye Faaliyetleri

Taliban'ın El Kaide dışındaki diğer kampları kapatmaya karar vermesinden sonra kampı kapatılan İbni Şeyh, Habib Akdaş ve Baki Yiğit'i El Kaide'nin kamplarından istifade edebilmeleri için örgütün askeri kanat sorumlusu Ebu Hafs El Mısri ile görüşürdü. Mısri, bu kişiler ile yaptığı görüşmede; 'eğitim ve kamp yeri konusunda imkân sağlayacaklarını, ancak Türkiye'de ABD ve İsrail hedeflerine yönelik eylem

yapmayı planladıkları, bu konuda grup mensuplarının yardım edip edemeyecekleri' hususlarına değinmiştir. Eylem teklifini kabul etmeleri üzerine Mısır'nın, H. Akdaş, B.Yiğit ve A. Ersöz'ü, üst düzey örgüt mensuplarının da bulunduğu bir ortamda Laden ile görüştürmüştür. 11 Eylül'e müteakip H. Akdaş'ın gerçekleştirilecek eylemlerle ilgili çalışmaları yapmak için Türkiye'ye geldiği, A. Ersöz ise eylemin finansını sağlamak için Pakistan'da kaldığı, Baki Yiğit'in ise şahıslar ile arasının açılmasından ötürü gruptan koptuğu anlaşılmıştır (Yılmaz, 2006:89).

El-Kaide ve türevlerinin temel ideolojisi ve referans aldığı düşünceleri savunan çok sayıda yerel unsurun Türkiye içinde de bulunduğu gözlenmektedir. Genel olarak, Cumhuriyet rejimine ve anayasal sisteme karşı olan ve bunları değiştirme amacı içinde bulunan dini silahlı gruplar ve dini radikal grupların, kendi faaliyetlerinin yanı sıra, dış dinamiklerdeki değişimlerden de etkilendikleri ve etkileşim içerisine girdikleri bilinmektedir. Geçmişte Mısır'da gelişen Müslüman Kardeşler örgütünün faaliyetleri, Filistin-İsrail çatışmasında büyümekte olan diğer silahlı radikal direniş grupları, Ortadoğu'da Lübnan başta olmak üzere birçok ülkede büyüyen dini-silahlı örgütler ile 1979 İran Devriminden sonra gelişen yeni akımlar ile ülkemizdeki dini-radikal gruplar ve dini-silahlı gruplar arasında bir etkileşim ve zaman zaman da işbirliği doğmuştur. Afganistan'ın SSCB işgaline karşı savunulması çalışmalarından başlayarak, Bosna ve Çeçenistan'da yürütülen çatışmalara kadar, geniş bir coğrafi alan içerisinde, El-Kaide ve türevleri ile tanışan, işbirliğine giden ve bugün de ortak misyonlar çerçevesinde, küresel düzeyde faaliyetler içerisine giren Türkiye'deki bazı dini-radikal veya dini-silahlı grupların El-Kaide ve türevleri bağlamında değerlendirilmesi, gelecekteki risklere hazırlanmak açısından son derece yararlı olacaktır. Sonuç olarak, El-Kaide ve türevleri, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk milleti ve müttefikleri açısından öncelikli olarak bir terörizm tehdidi oluşturmaktadır. El-Kaide ve türevlerinin, Irak'taki yeni Şii-Kürt dengesi lehine gelişen yönetime itirazları bulunan Ortadoğu'daki bazı Arap ülkelerinden gelen insan kaynağı ve finansman desteği nedeniyle, büyüyen gücü ve bölgedeki iktidar mücadelelerine katalizör bir faktör olarak konu olması sebebiyle, Türkiye'nin dış politikasında çok ciddi bir konum kazanmaktadır. Yukarıdaki analizden de anlaşıldığı üzere, El-Kaide ve türevlerinin dini referanslar üzerindeki belirgin yetenekleri ve hileli yaklaşımları sebebiyle, ona karşı mücadelenin çok

boyutlu güvenlik politikalarının yanı sıra, çok kapsamlı bir ideolojik cephe savaşını da içermesi gerektiği görülmektedir (www.mfarukdemir.com).

El Kaide Türkiye faaliyetlerine baktığımızda örgütün, Türkiye içinde bölge ve illere ayrılarak ders halkaları oluşturmaktır. Ders halkalarını takip eden militanlardan bağış ve aidat gibi örgüt faaliyetlerini finanse etmek için para toplanmaktadır.

Terör örgütleri teorik olarak politik bir ajandaya sahiptir. Bu nedenle asıl amaçları gelir elde etmek değildir. Ancak bu örgütler faaliyetlerini devam ettirmek için önemli miktarda fona ihtiyaç duyarlar. Terör örgütlerinin faaliyetlerinin finansmanı için fon sağlanması, toplanması, bu fonların muhafaza edilmesi, değerlendirilmesi ve terör eylemleri ve diğer ihtiyaçları için örgüt üyelerine ulaştırılması terörün finansmanı olarak isimlendirilebilir. Mali yönden önceleri büyük oranda yabancı ülkelerin desteğine bel bağlayan terör örgütleri, zaman içinde kendilerine yeni gelir alanları bulmuşlardır. Son dönemde, başta uyuşturucu ticareti olmak üzere çıkar amaçlı organize suç örgütlerinin pek çok faaliyet alanında terör örgütleri de boy göstermeye başlamıştır. Yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirin büyüklüğü, sürekliliği, suç gelirlerinin aklanarak yasal ekonomik sistemde değerlendirilmesi terör örgütlerine yeni nitelikler eklemiştir (www.mmd.org.).

Eğer bu paralar yetmez ise ülkemizde örnekleri olduğu gibi kuyumcu, ptt şubeleri ve banka soygunları gerçekleştirilmektedir. Ders halkaları bir nevi örgütün hücre tipi yapılanmasını oluşturmaktadır. Ders halkalarında verilen ideoloji, radikal dini eğitim, cihat eğitiminden sonra; sempatizanların içinden uygun görülenlerin Afganistan'daki kamplarına gönderilmesi, kamplardan askeri eğitim almış militanların ülkemize dönerek kendi tespit ettikleri hedeflere eylemlerde bulunmaları El Kaide terör örgütünün Türkiye faaliyetlerini oluşturmaktadır.

3.6. Türkiyede Medyanın El Kaide Algısı

Kitle iletişim araçları ve medya terörizmin propaganda sürecinde de devreye girmektedir. Propaganda kitle iletişim araçlarının kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak genişleyen ve diplomatik, ekonomik ve askeri yaptırımların yanında onlarla beraber kullanılan bir yöntem olarak siyasal süreçte hızla yerini almaktadır (Özsoy,1998;:332).

11 Eylül 2001'den günümüze kadar uzanan süreçte yaşananlar aslında medyanın propaganda savaşıydı. Planlaması devlet ve askeri tarafından yapılan, medyada hayat bulan ve amacı belli politikaları destekleyerek kamuoyunu yönlendirmek olan propaganda rüzgârının en sert estiği 11 Eylül 2001 sonrası dönemde Amerikan medyası, Amerikan yönetimi tarafından kamuoyunu bilgilendirme değil, şekillendirme aracı olarak görülmüştür (Akıner,2004:56).

Uluslararası arenada bunlar yaşanırken ülkemizde medyanın El Kaide algısına baktığımızda hiç şüphesiz terör faaliyetleri olarak değerlendirmektedir. Medyanın en radikal dini gurupların gazete ve dergileri bile 11 Eylül ve sonrasındaki saldırılarının İslam dinine zarar verdiğini, tüm dünyadaki Müslümanları rahatsız ettiğini, onları buldukları ülkelerde sorunlar yaşamalarına sebebiyet verdiğini belirterek, desteklemek gibi bir faaliyete girmemiş; aksine eleştirerek kabullenmemiştir. Türkiye'de faaliyet gösteren dini referanslı ve muhafazakâr basın yayın kuruluşlarının dergi, gazete ve televizyon yayınlarını incelediğimizde; bunların içinde Vakit, Zaman, Milli Gazete, Aksiyon, İnzar gibi yayınlarda bu hususlar karşımıza çıkmaktadır. Bu da göstermektedir ki medyamız da halkımızla aynı görüşte ve aynı düşünceleri paylaşmaktadır. Anadolu da yaşayan insanımızın Yunus EMRE, Âşık Veysel ve diğer büyüklerin etkisiyle hoşgörü ve sevginin ağır bastığı düşünce ve yaşayış hâkimdir. Türk medyasının yazılı ve görsel basını El Kaide'nin eylemleri sonrasında şiddet ve bombalama eylemleriyle hiçbir kutsal mücadele olamayacağı konusunda mutabık kalmıştır.

3.7. El Kaide'nin İstanbul Saldırılarını Türk Medyasının Sunuşu

İstanbul'da 15 Kasım 2003 günü meydana gelen sinagog saldırıları ve 20 Kasım 2003 günü HSBC Bankası'nın genel müdürlük binası ile İngiltere Başkonsolosluğu'nu hedef alan saldırılar Türk medyası tarafından da geniş olarak ele alınıp işlenmiştir. Ülkemizde yayın yapmakta olan Televizyon kanalları normal yayın akısını keserek canlı yayınlarla bu saldırıları izleyicilere aktarmak için adeta yarışa girmişlerdir. Televizyon kanallarına terör ve güvenlik uzmanı konuklar ile canlı yayında olayın değerlendirmesi yapılmıştır. Seçilen yerlerin siyasi, ekonomik ve diplomatik özelliklerinden dolayı olay, uluslararası bir boyut kazanmıştır. Dış basın da konuyu oldukça yakından takip etmiştir.

Türk medyası olayları sunuş şekli ve görüntülerde kan ve kopmuş insan parçalarını göstermesi çok eleştirilmiştir. Terör örgütlerinin en büyük amacı halkta korku ve paniğe yol açmak iken basının buna alet olmamalı ve sağduyulu olmalı, birlik ve beraberliğimize vurgu yapan yayınlar yapmalıdır. 15 Kasım 2003 tarihinde meydana gelen birinci saldırıdan beş gün sonra yapılan ikinci saldırı dalgası sonrasında İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah ile Başbakan Recep Tayyip Erdoğan medyayı sert bir dille eleştirmiştir. Mahkeme kararıyla yayınlara kısıtlama getirilmesine rağmen medyanın halkı rahatsız eden ve emniyet güçlerinin faillere ulaşmasını engelleyen yayınlar yapmaya devam ettiğini ileri süren Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, “Dünya bir 11 Eylül yasadı. Acaba dünya medyasının elinde iki kuleden başka bir şey var mı?” (Hürriyet, 23 Kasım 2003) diye sorarak medyadan halkı rahatsız edecek görüntülere yer vermemesini istedi. İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah’ın, “basınımız faillerle aramızda 1 saat kalmışken, failleri ve uzantılarını deklare etti”(Hürriyet, 23 Kasım 2003) açıklamasının ardından saldırılarda hayatını kaybedenlerin sorumlusu olarak medyayı göstererek eleştirmiştir.

Türk medyası 15-20 Kasım 2003 İstanbul saldırılarının sunuluşunda meslek etiği, kamu yararı gibi birçok ilkeyi göz ardı ederek daha çok reyting uğruna profesyonel sağduyulu yayın yapamamıştır. Terör örgütlerinin propagandaları yapmalarında bir araç haline gelmişlerdir.

BÖLÜM 4: SAKARYA'DA EL KAİDE ALGISI

4.1. Sakarya Halkının El Kaide Algı Anketi Anketin Amacı

Bu anketi hazırlamamızın amacı uluslararası bağlantıları olan El Kaide'nin halkın nezdinde ki algısını ölçmektir. İnsanlar neden bu örgüte katılıyor, İslam'a inanan insanlar nasıl böyle radikalleşebiliyor. Bir insanı öldürmek bütün insanlığı öldürmektir diye kutsal kitabımızda açık emir varken nasıl oluyor da inanan insanlar bu örgüte girdikten sonra çocuk, yaşlı, kadın, erkek demeden ve daha önemlisi Müslüman halklara bile eylem gerçekleştirebildiklerini incelemektir. Terör örgütü bu eylemleri gerçekleştirerek devletlere siyasi mesajlar verirken, masum insanların üzerinden de propagandasını yapmaktadır. Halkın özellikle ülkemizde gerçekleşen eylemlerden sonra neler hissettiğini ayrıca büyük bir çoğunluğu Müslüman olan vatandaşlarımızın neler düşündüğü bilgisine ulaşmak istenildi. Biz de burada en net bilgiyi halkımızdan alabiliriz düşüncesiyle bu anketi yapmaya karar verildi.

4.2. Anket Hakkında Genel Bilgiler

Anketimiz 2009 yılının haziran ayında gerçekleştirilmiştir. Anket toplam 500 kişiye uygulanmıştır. Anketi Adapazarı merkezinde en kalabalık ve halktan her kesimin yoğun bulunduğu Çark Caddesi, Atatürk Bulvarı ve AKM önü seçilmiştir. Burada rastgele ve yüz yüze anket uygulama metodu tercih edilmiştir. Anketin konusunu öğrendikten sonra doldurmak istemeyen vatandaşlarımızın sayısı da oldukça dikkat çekmiştir.500 kişiye ulaşabilmek için yaklaşık 700 kişiye anket uygulamaya çalışılmış, başka bir ifadeyle yaklaşık 200 kişi anket doldurmak istememiştir. Bunun nedenini sordüğümüzda ise bunlar tehlikeli işler, başımıza iş alıruz, karakolluk oluruz gibi ifadelerde bulunmuşlardır. Bunların yanında önemli bir nokta ise halkın bu konularla oldukça yakından ilgilendiği derinlemesine fikir sahibi olduğu, örgütü ve eylemlerini yakından takip ettiğini gözleme fırsatımız oldu.

4.3. Anket Soruları

Anketimiz 500 kişiye yönelik düzenlenmiştir. Anket soruları ucu açık bırakılmamıştır. Bunun sebebi ise halkın ne düşündüğünü öğrenebilmektir. Zaten hazır olan sorulara hazır cevap grubundan kendilerine en yakın olanı işaretlemeleri suretiyle bir çıkarım yapmaya çalışılmıştır. Sorularımızı hazırlarken oldukça açık ve anlaşılır olmasına

dikkat edilmiştir. Konunun teknik detaylarına girilmeden genel hatlarıyla halkın her kesimine hitap edilmiştir. Ankete katılanların rahatsızlık duymadan samimi düşüncelerini ölçebilmek için isim ve diğer şahsi bilgileri istenilmemiştir. Halka sorduğumuz soruların metni aşağıda verilmiştir.

- 1- El Kaide'nin bir terör örgütü olduğunu düşünüyor musunuz?
- 2- El Kaide'nin faaliyetlerini destekliyor musunuz?
- 3- Sizce El Kaide Müslümanları temsil ediyor mu?
- 4- 11 Eylül saldırılarında ABD'nin zarar görmesi sizi üzdü mü?
- 5- Sizce El Kaide ABD güdümlü bir örgüt müdür?
- 6- Sizce El Kaide'nin İslam'ı gerçek anlamda yaşadıklarına inanıyor musunuz?
- 7- El Kaide'nin Türkiye'de yapmış olduğu bombalama eylemlerinden sonra düşüncelerinizde terörist olduklarına dair değişiklik oldu mu?
- 8- Sizce El Kaide propagandasını bombalama eylemleriyle mi yapmaktadır?
- 9- Usame Bin Laden'in terörist olduğunu düşünüyor musunuz?
- 10- El Kaide'nin yapmış olduğu faaliyetlerin sebebi ABD'nin Ortadoğu ve İslam politikası olabilir mi?

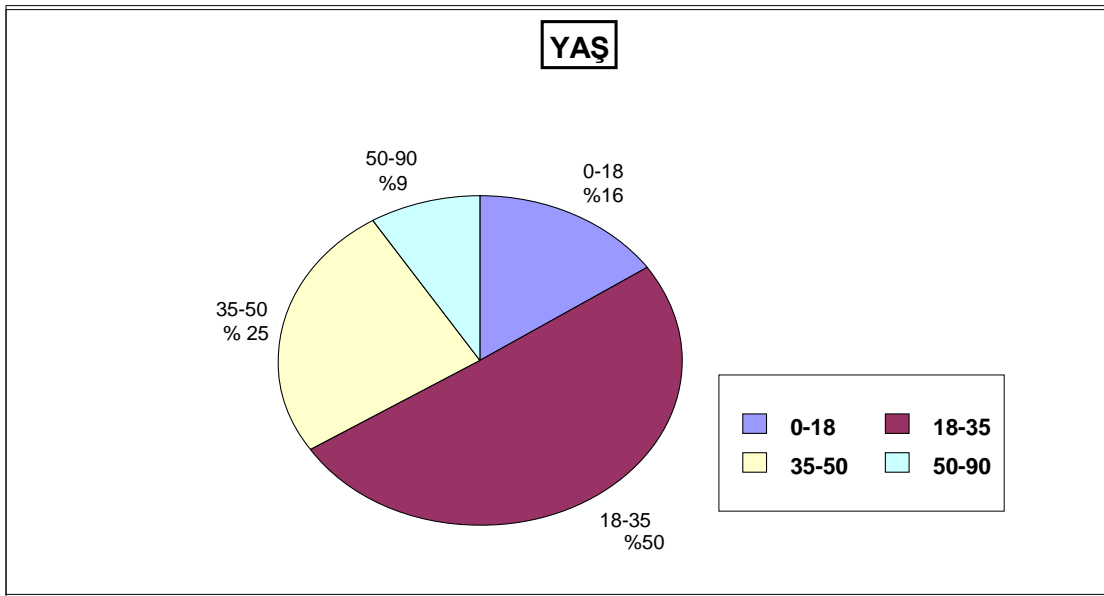
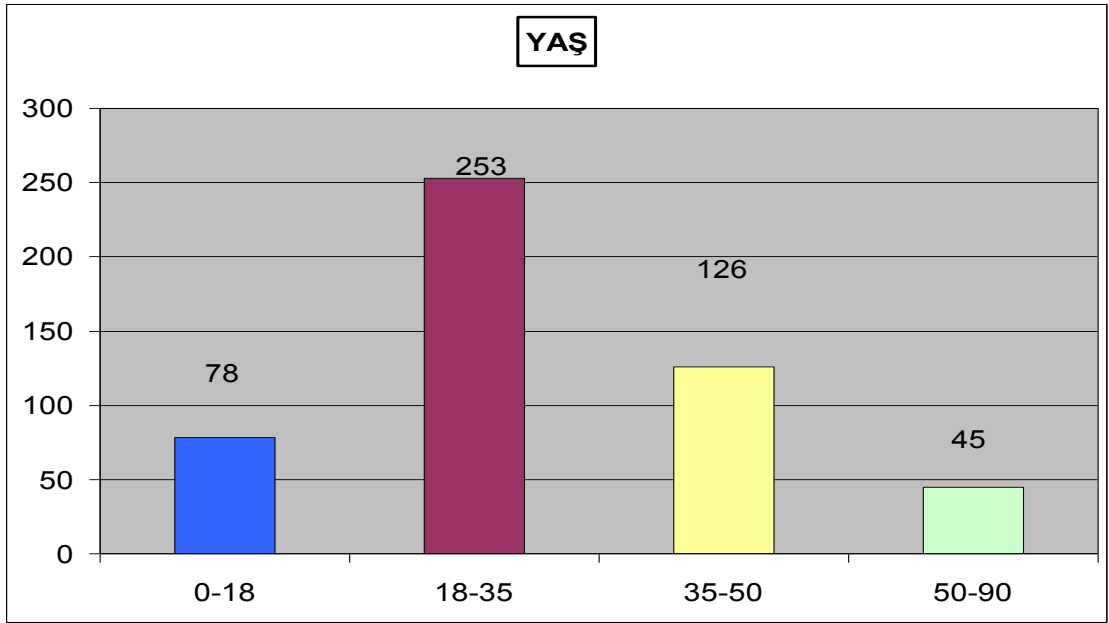
4.4. Ankete Katılanların Demografik Bilgileri

Anketimize katılacak olan kişiler Sakarya merkezindeki halktan rastgele seçilmiş, anket gönüllülük esasına göre düzenlenmiştir. Elde ettiğimiz veriler incelendiğinde genç nüfus oranının daha yoğun olduğu görülmüştür. On sekiz-otuz beş yaş arası şahısların ankete katılanlardan yarısına yakınıni oluşturmaktadır. Cinsiyet oranlarına baktığımız da ise bir eşitlik söz konusudur; yüzde kırk dokuza yüzde elli bir gibi bir oranımız bulunmaktadır. Meslek gruplarımızın büyük çoğunluğunu ise memurlar ardından serbest meslek ve sırasıyla; öğrenciler, ev hanımları ve diğer iş grupları oluşturmaktadır. Eğitim durumlarını incelediğimizde ise lise mezunları ağırlıklı olmak üzere, üniversite mezunları ve ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. Burada özet olarak aktardığımız bilgilerin aşağıda oranlarını ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır.

4.5. Anket Sonuçları

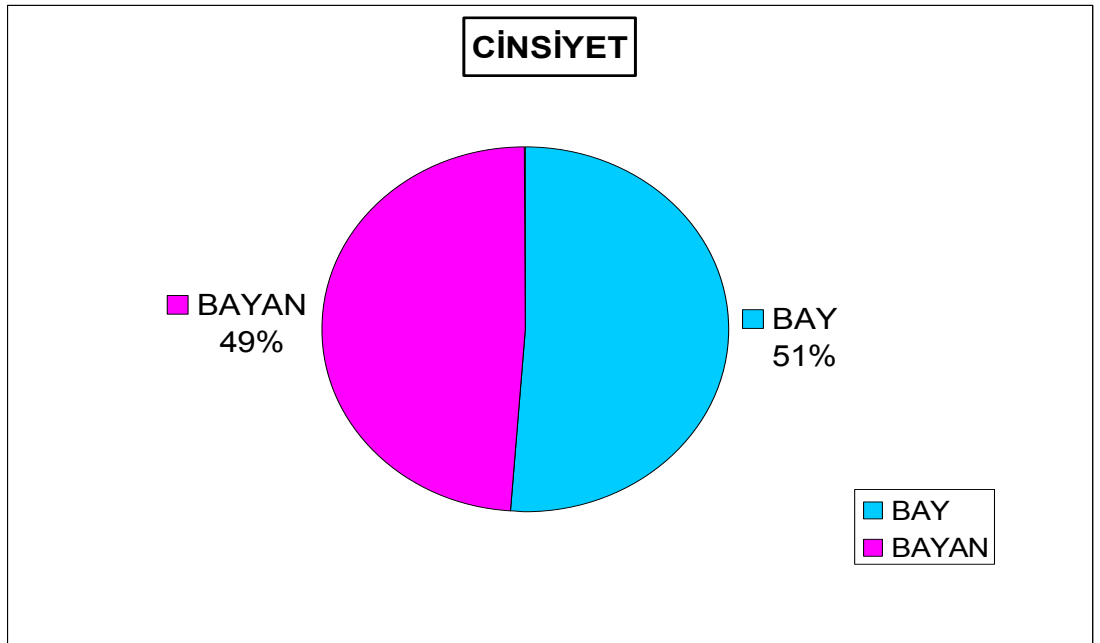
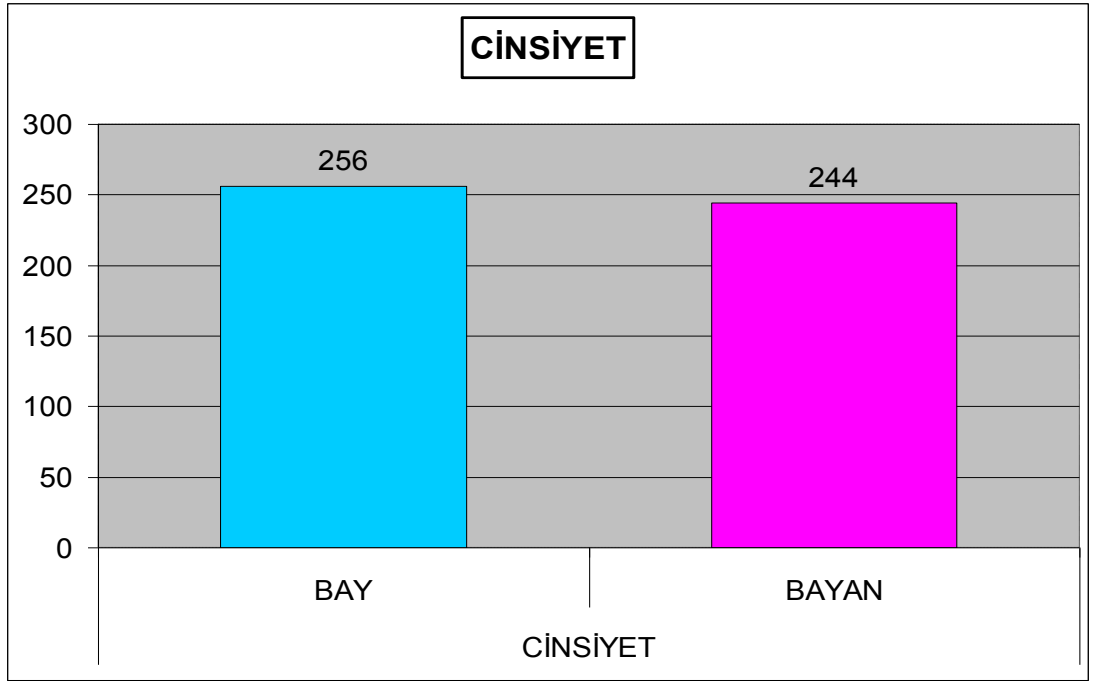
YAŞ BİLGİLERİ

YAŞ			
0-18	18-35	35-50	50-90
78	253	126	45

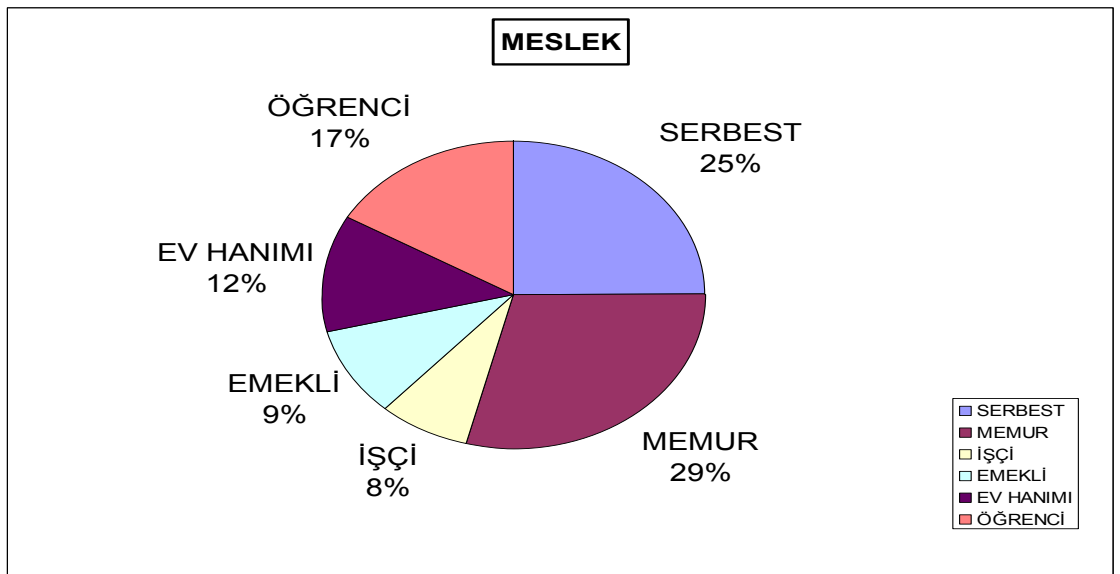
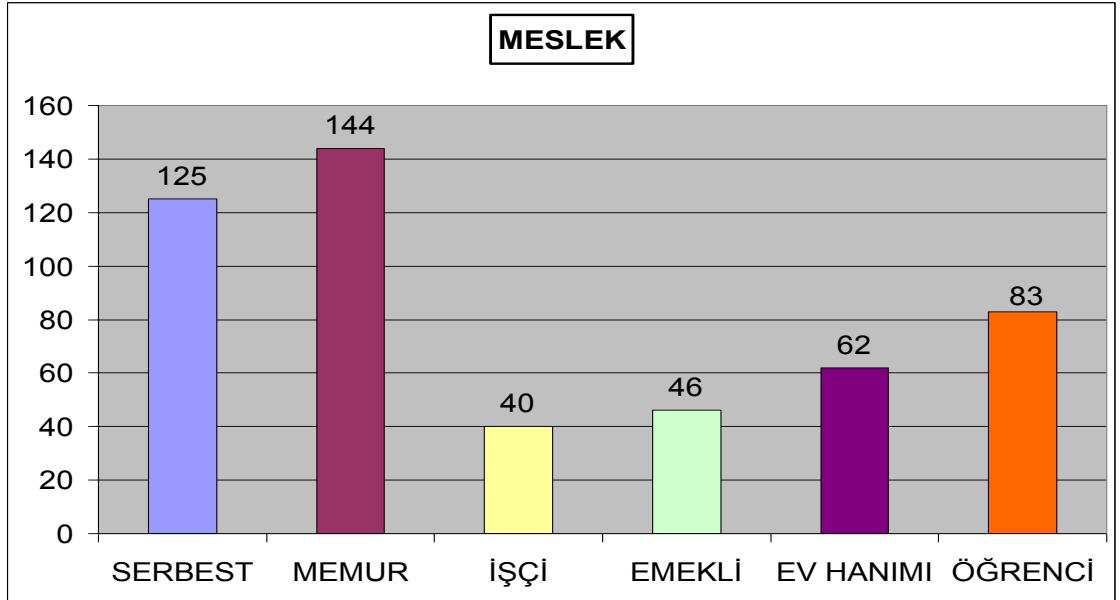
CİNSİYET BİLGİLERİ

CİNSİYET	
BAY	BAYAN
56	244

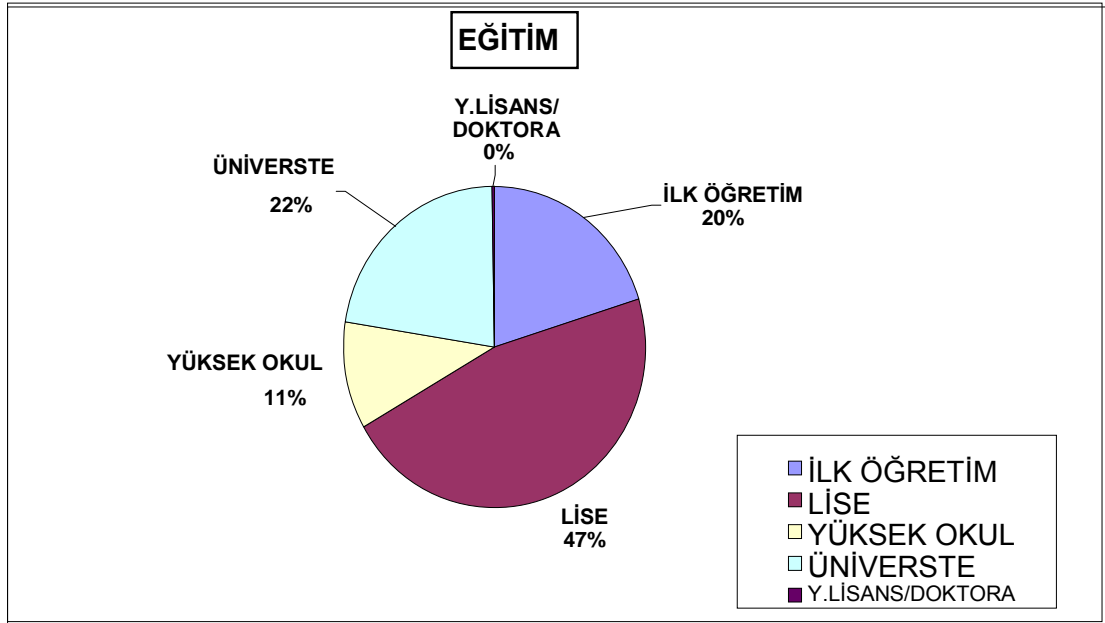
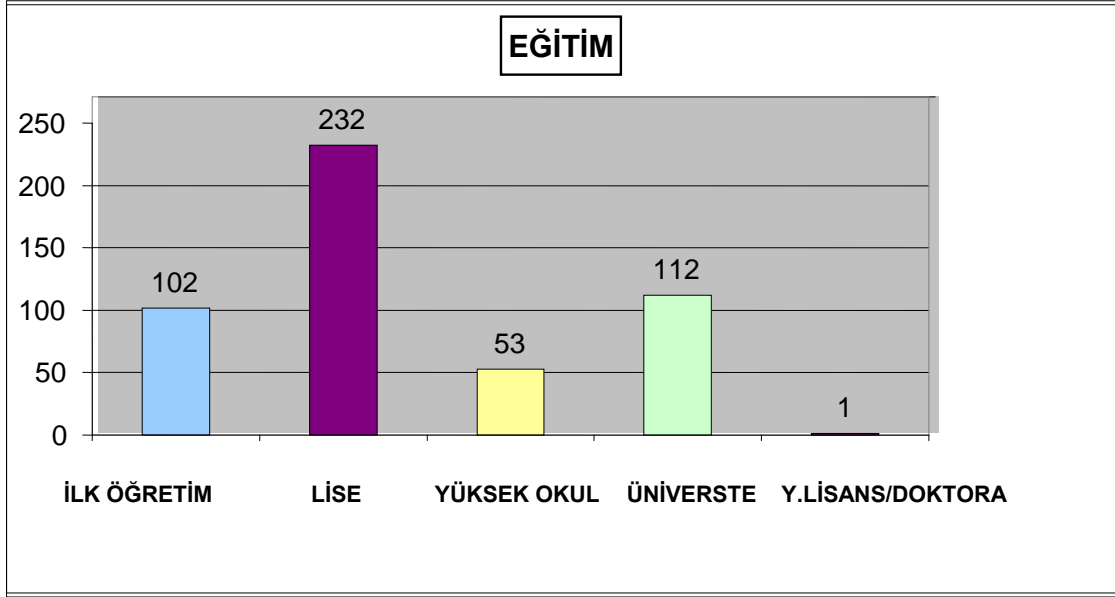

MESLEK BİLGİLERİ

MESLEK					
SERBEST	MEMUR	İŞÇİ	EMEKLİ	EV HANIMI	ÖĞRENCİ
125	144	40	46	62	83

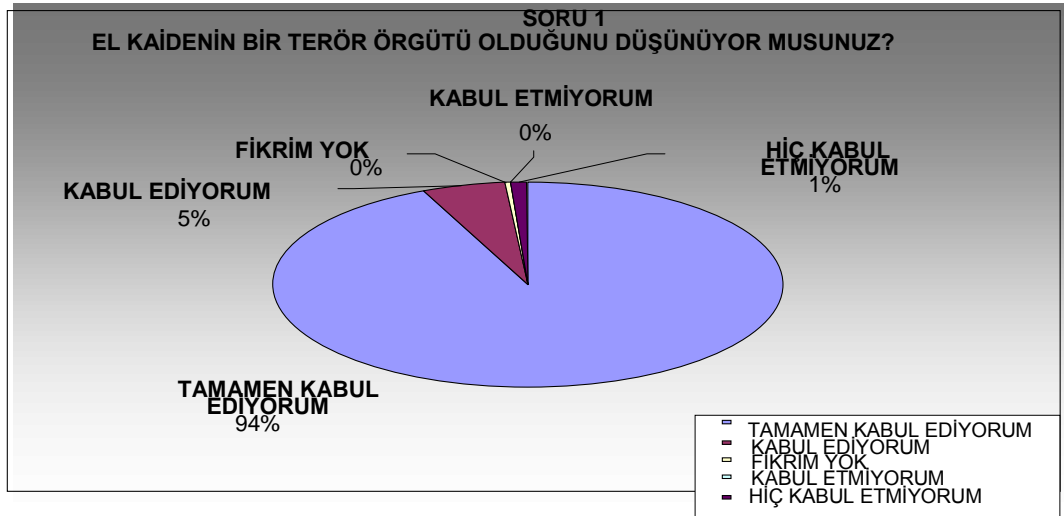
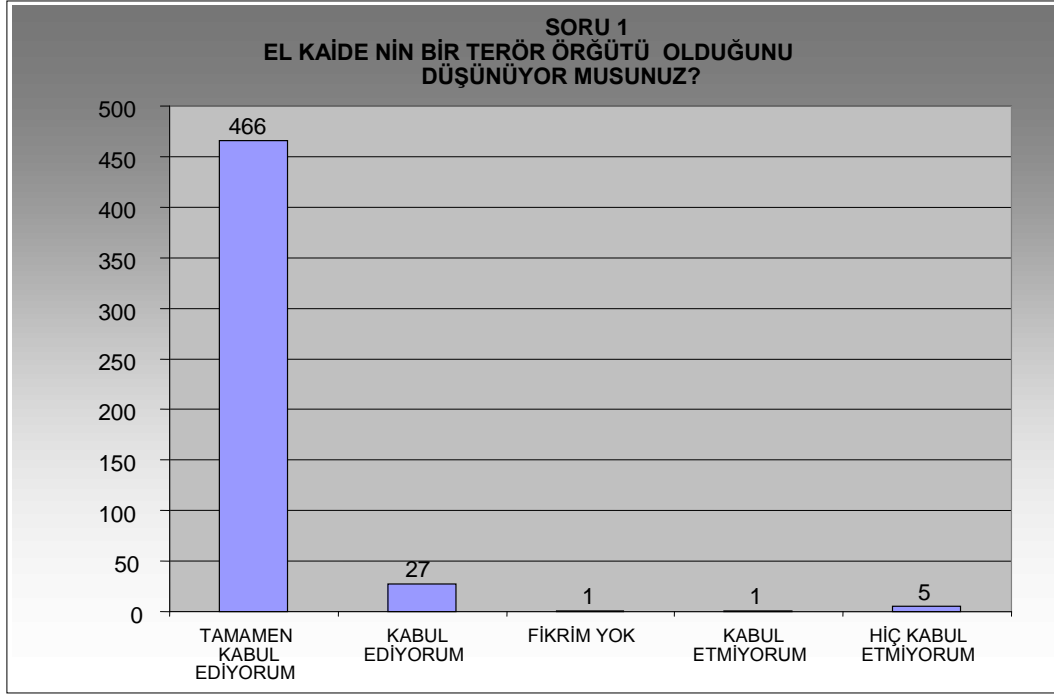

EĞİTİM				
İLKÖĞRETİM	LİSE	YÜKSEK OKUL	ÜNİVERSTE	Y.LİSANS/DOKTORA
102	232	53	112	1

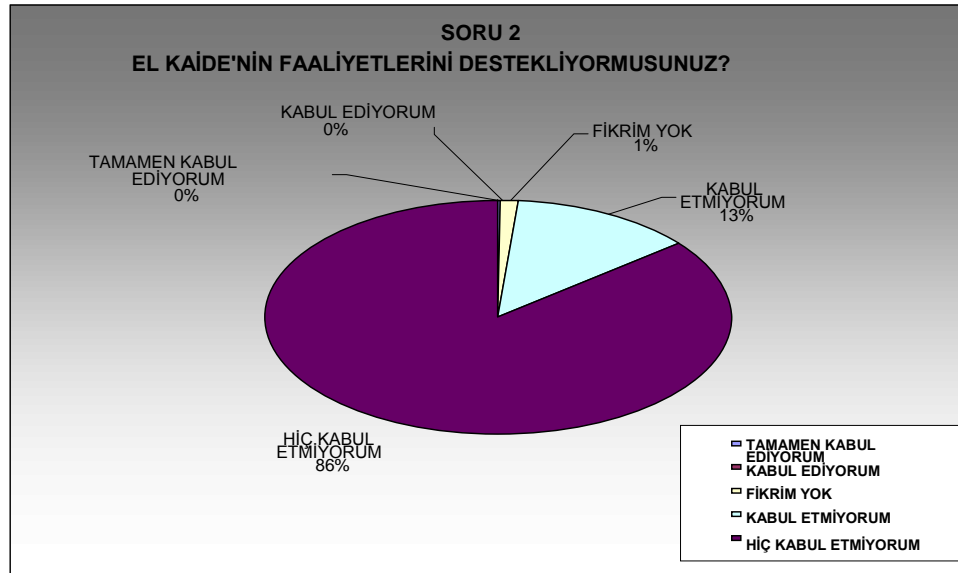
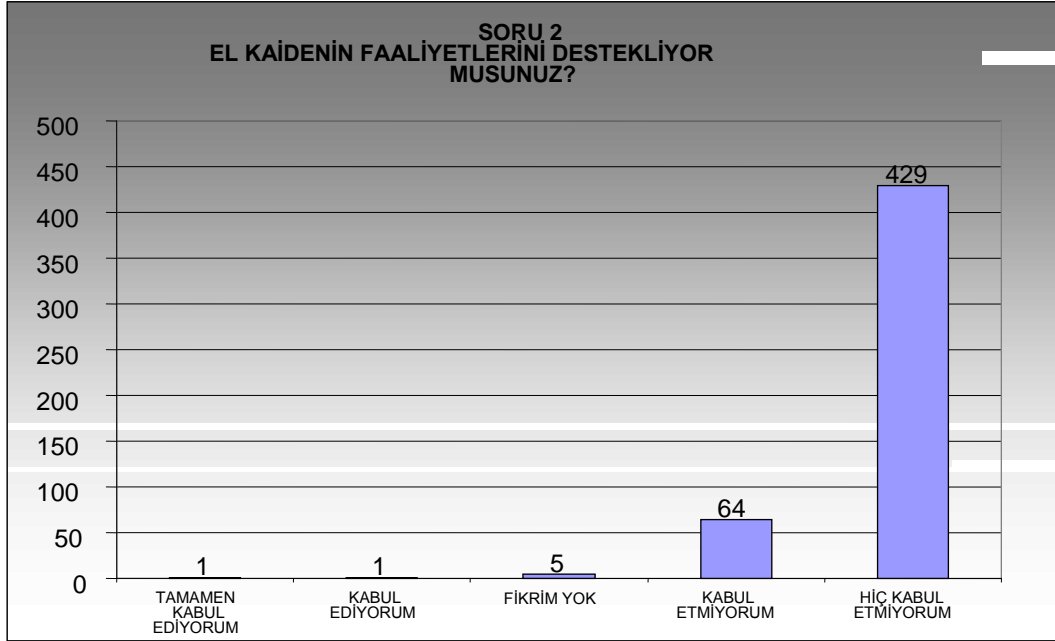
1. El kaide'nin bir terör örgütü olduğunu düşünüyor musunuz?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	466
KABUL EDİYORUM	27
FİKRİM YOK	1
KABUL ETMİYORUM	1
HİÇ KABUL ETMİYORUM	5

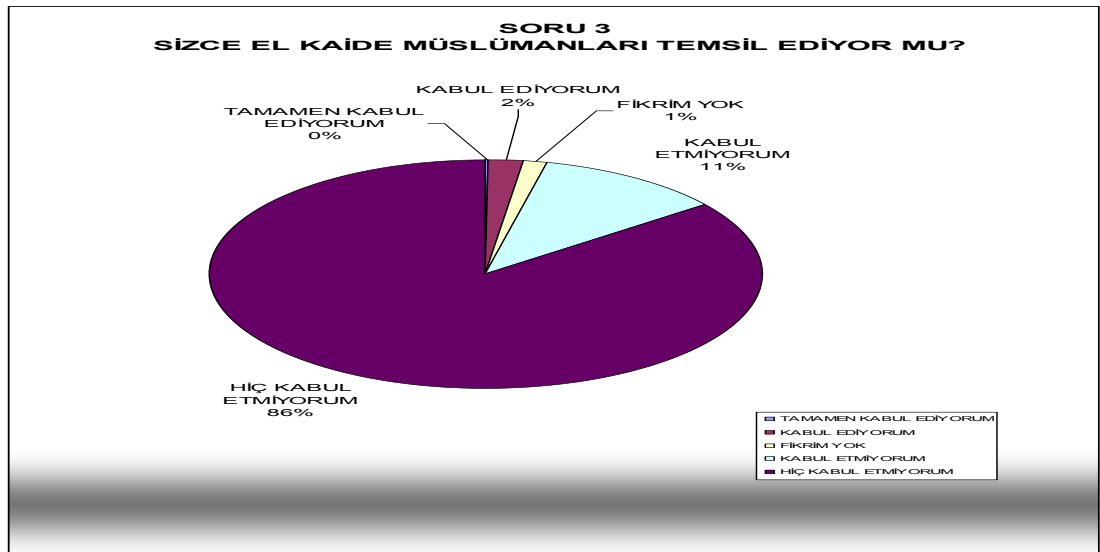
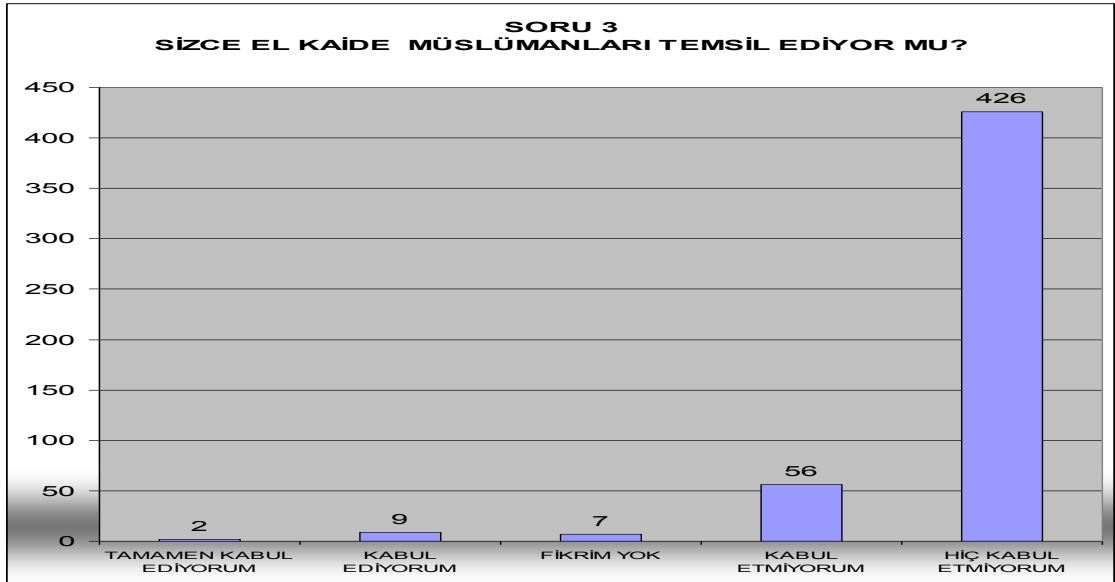
2. El kaide'nin faaliyetlerini destekliyor musunuz?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	1
KABUL EDİYORUM	1
FİKRİM YOK	5
KABUL ETMİYORUM	64
HİÇ KABUL ETMİYORUM	429

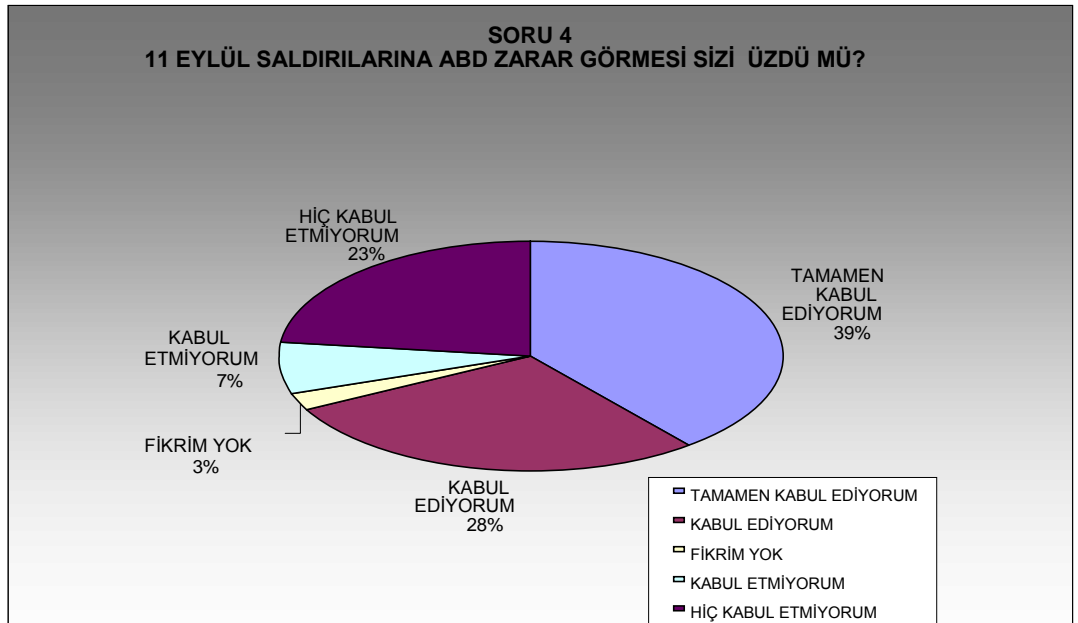
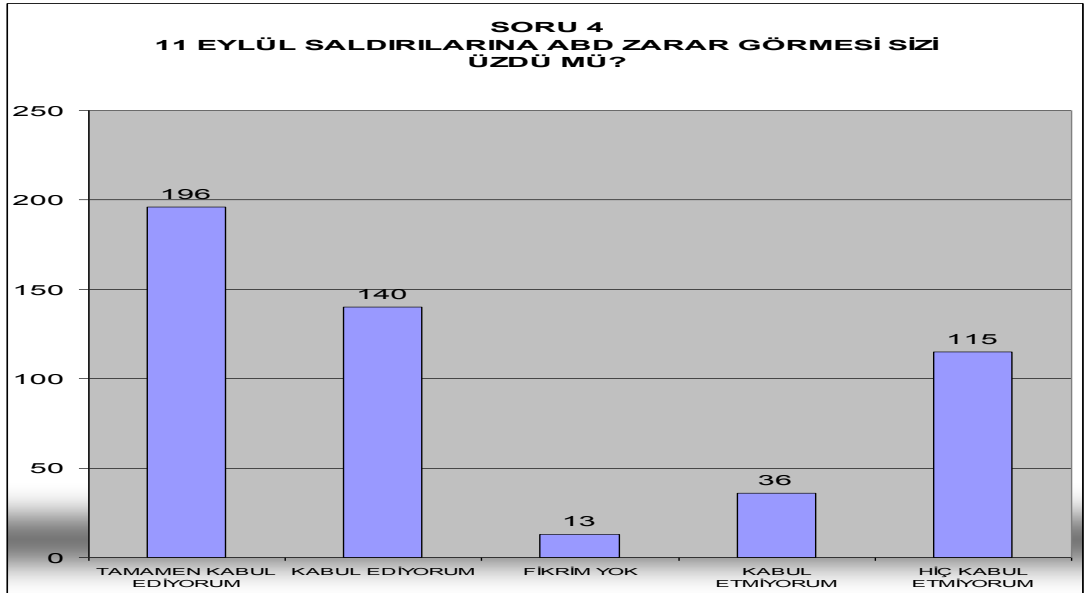
3. Sizce El kaide Müslümanları temsil ediyor mu?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	2
KABUL EDİYORUM	9
FİKRİM YOK	7
KABUL ETMİYORUM	56
HİÇ KABUL ETMİYORUM	426

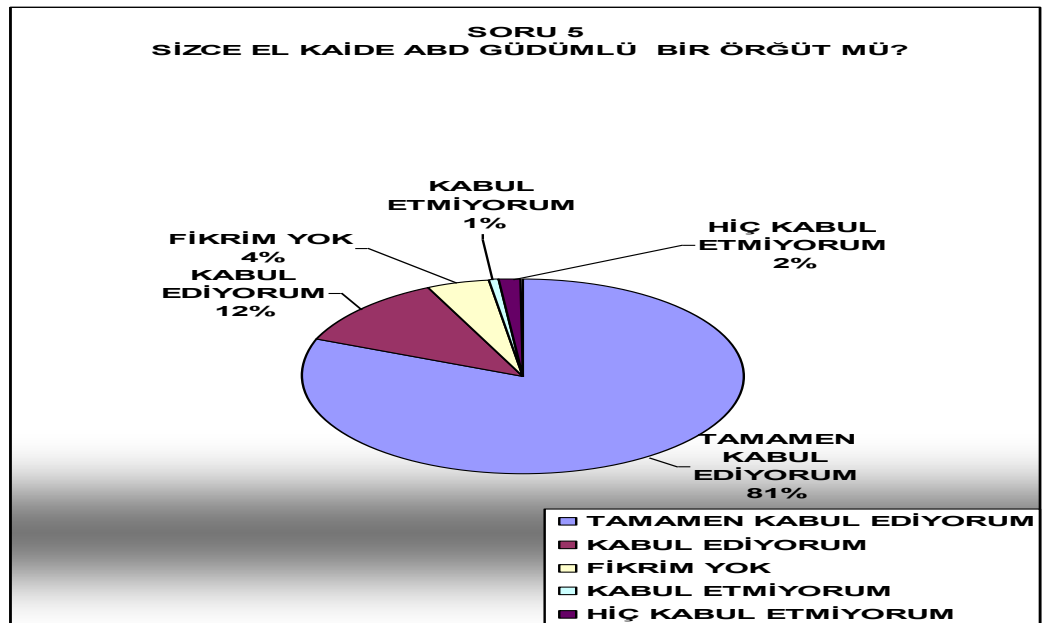
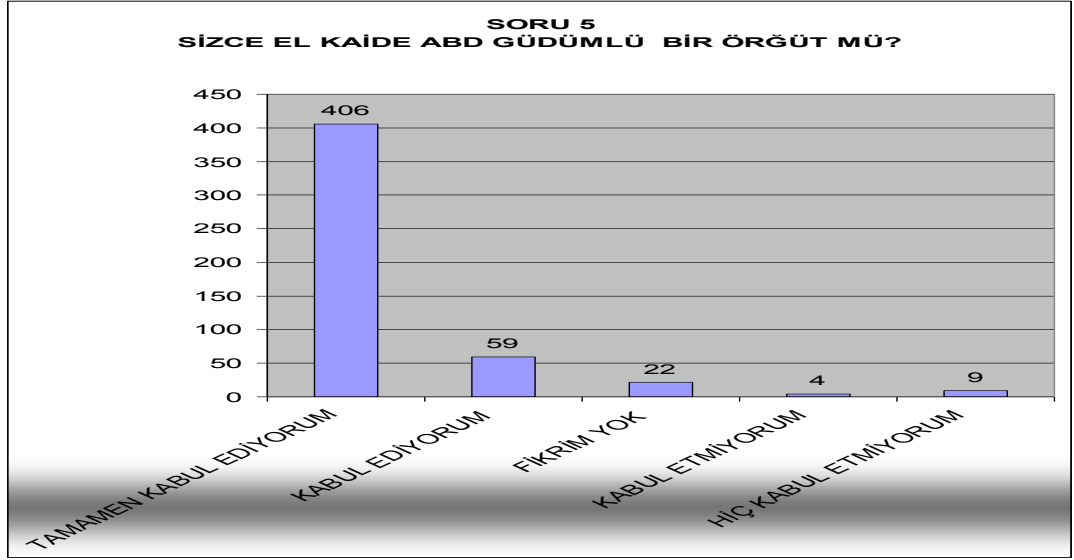
4. 11 Eylül saldırılarında ABD'nin zarar görmesi sizi üzdü mü?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	196
KABUL EDİYORUM	140
FİKRİM YOK	13
KABUL ETMİYORUM	36
HİÇ KABUL ETMİYORUM	115

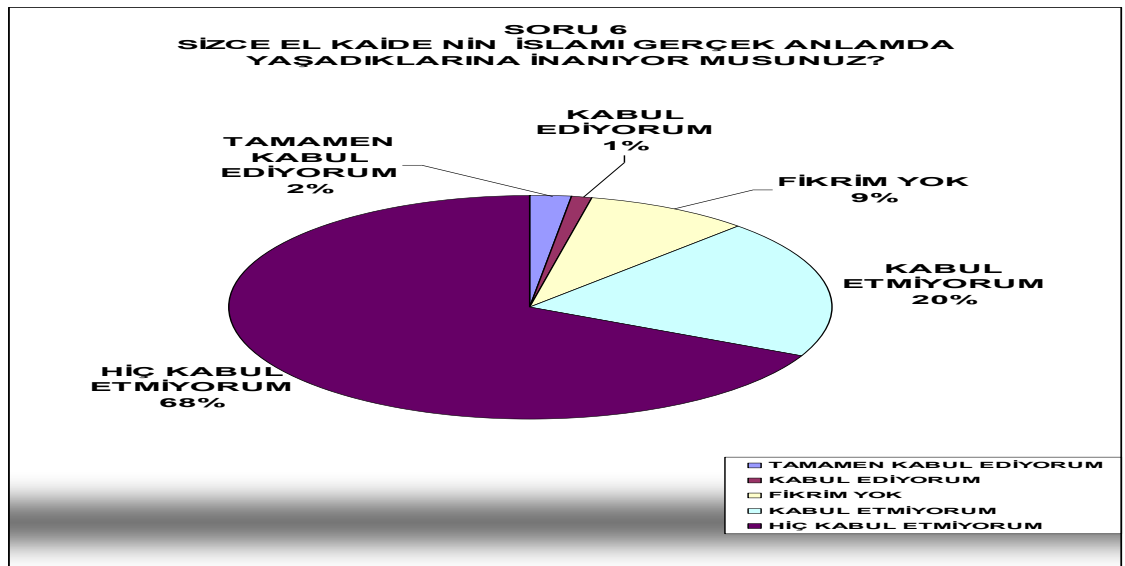
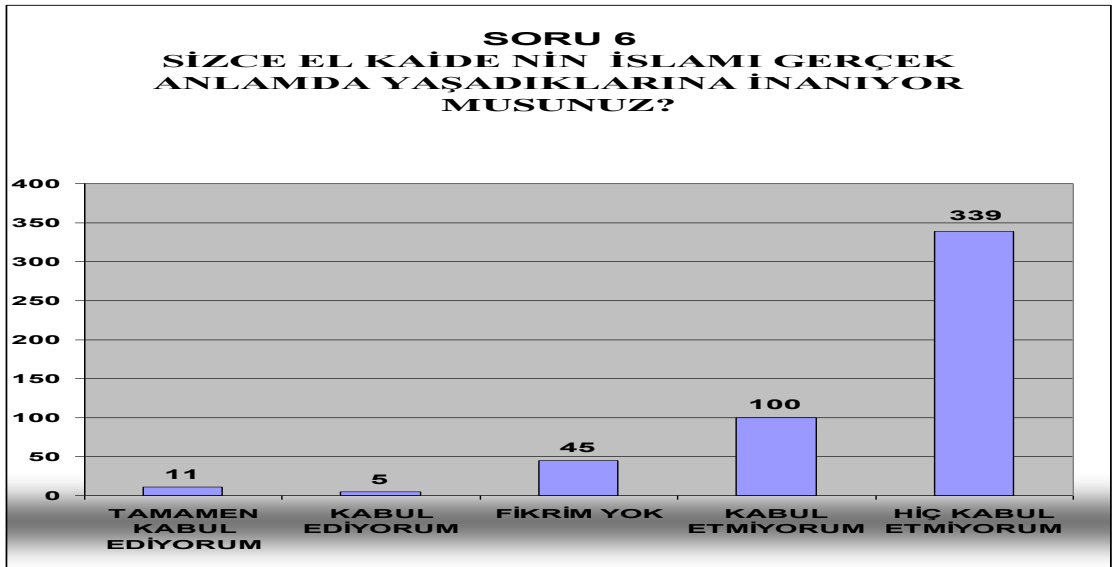
5. Sizce el kaide ABD güdümlü bir örgüt müdür?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	406
KABUL EDİYORUM	59
FİKRİM YOK	22
KABUL ETMİYORUM	4
HİÇ KABUL ETMİYORUM	9

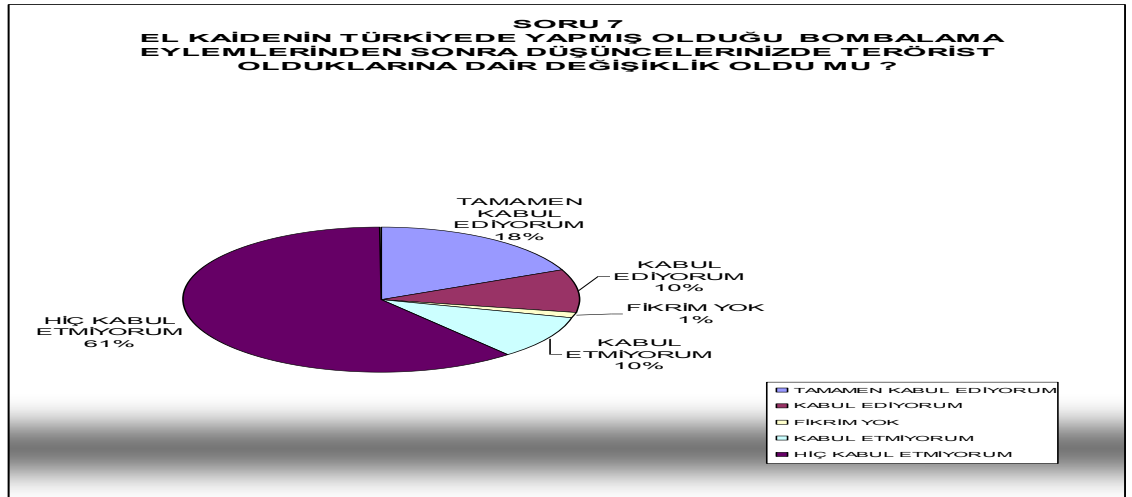
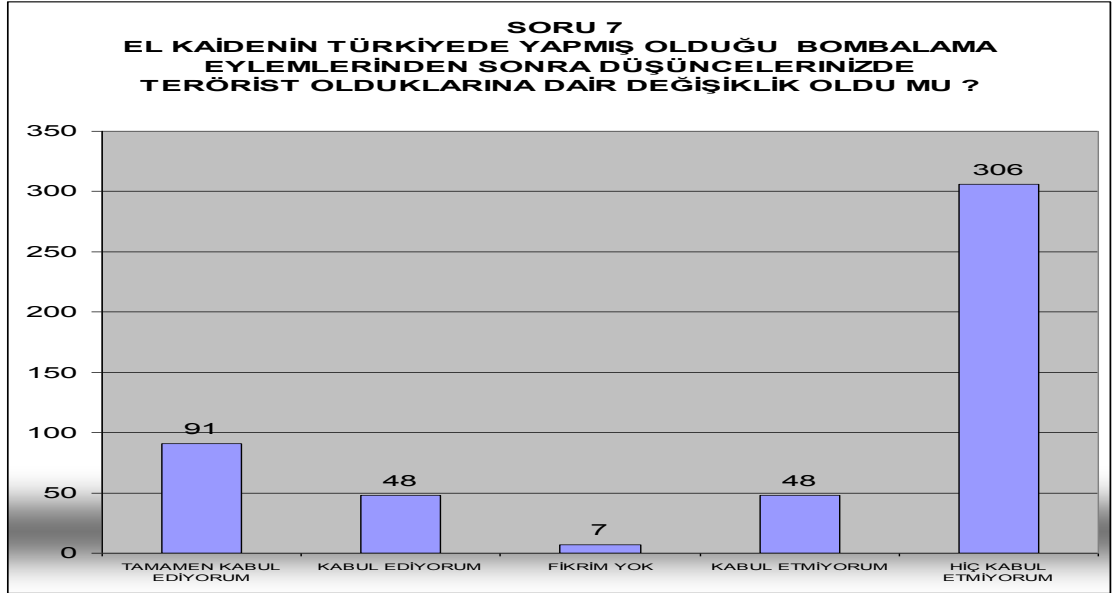
6. Sizce el kaide'nin İslam'ı gerçek anlamda yaşadıklarına inanıyor musunuz?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	11
KABUL EDİYORUM	5
FİKRİM YOK	45
KABUL ETMİYORUM	100
HİÇ KABUL ETMİYORUM	339

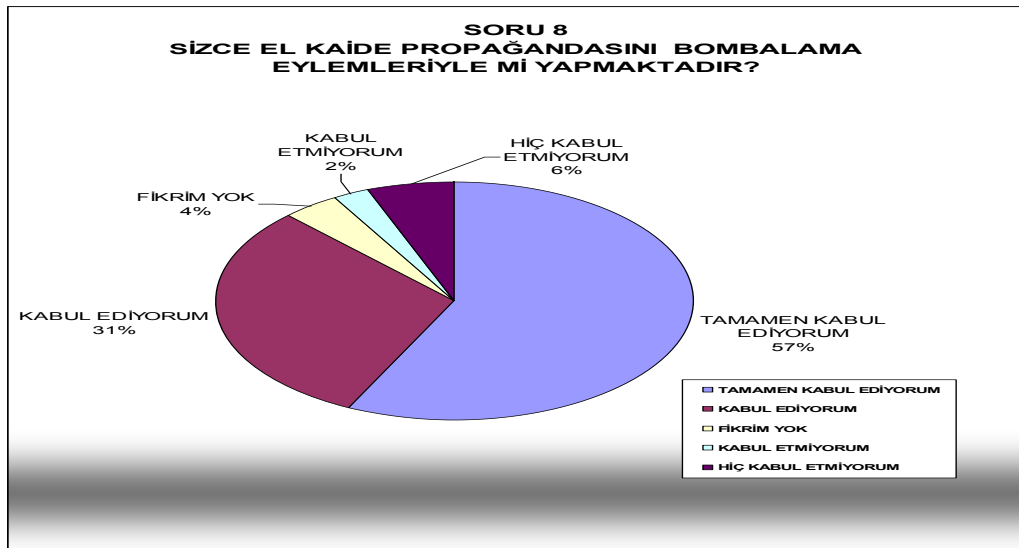
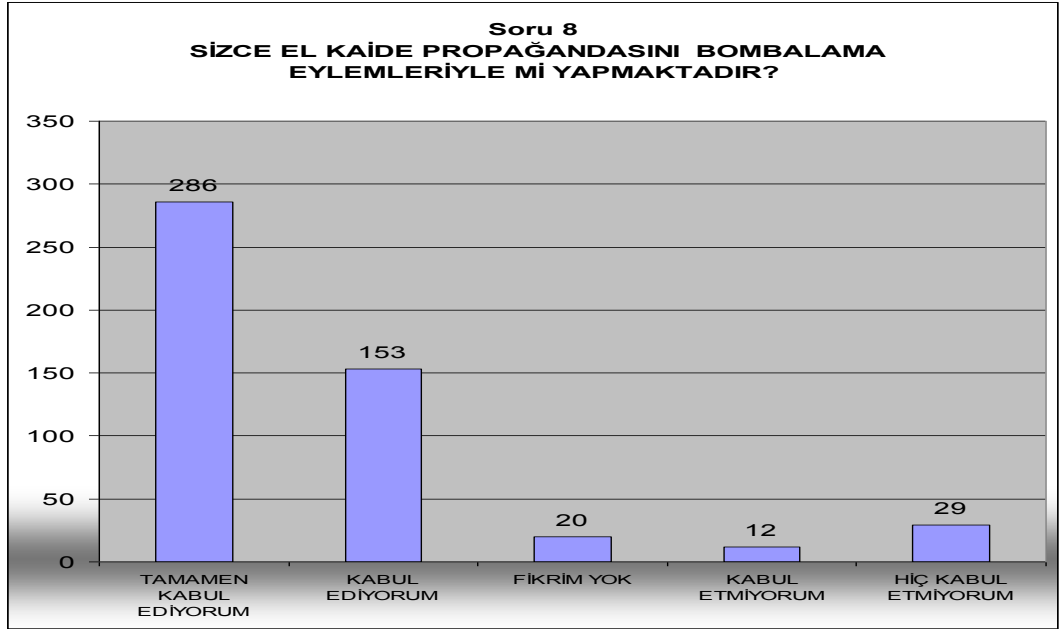
7. El kaide'nin Türkiye'de yapmış olduğu bombalama eylemlerinden sonra düşüncelerinizde terörist olduklarına dair değişiklik oldu mu?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	91
KABUL EDİYORUM	48
FİKRİM YOK	7
KABUL ETMİYORUM	48
HİÇ KABUL ETMİYORUM	306

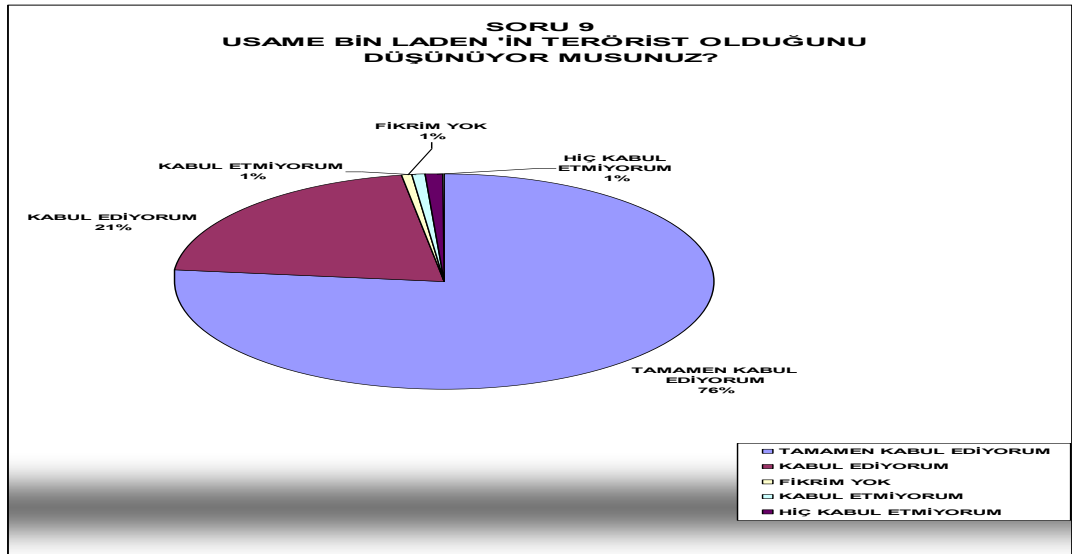
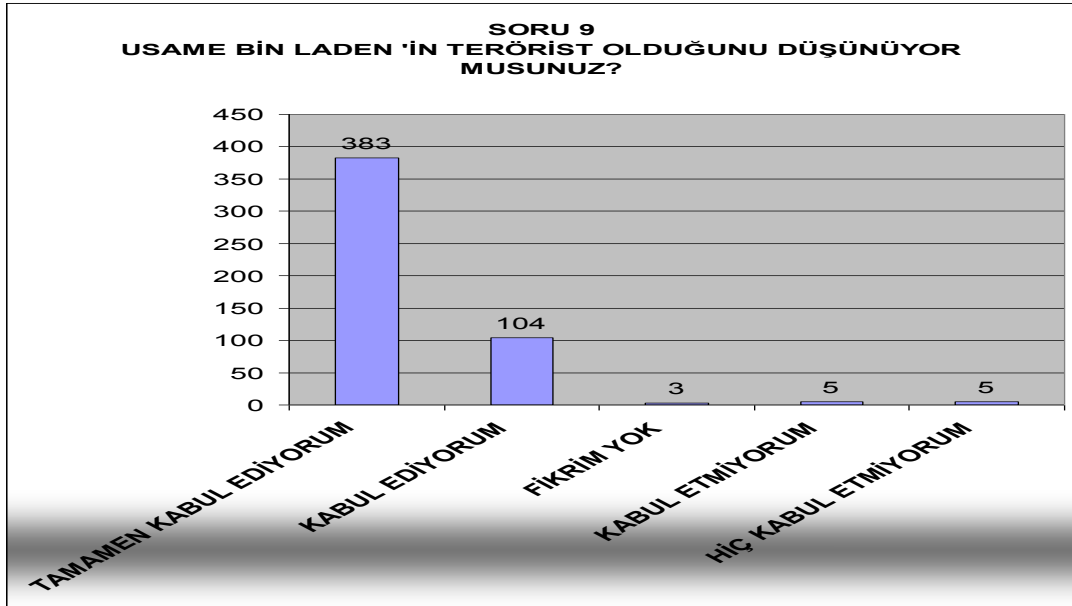
8. Sizce El kaide propagandasını bombalama eylemleriyle mi yapmaktadır?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	286
KABUL EDİYORUM	153
FİKRİM YOK	20
KABUL ETMİYORUM	12
HİÇ KABUL ETMİYORUM	29

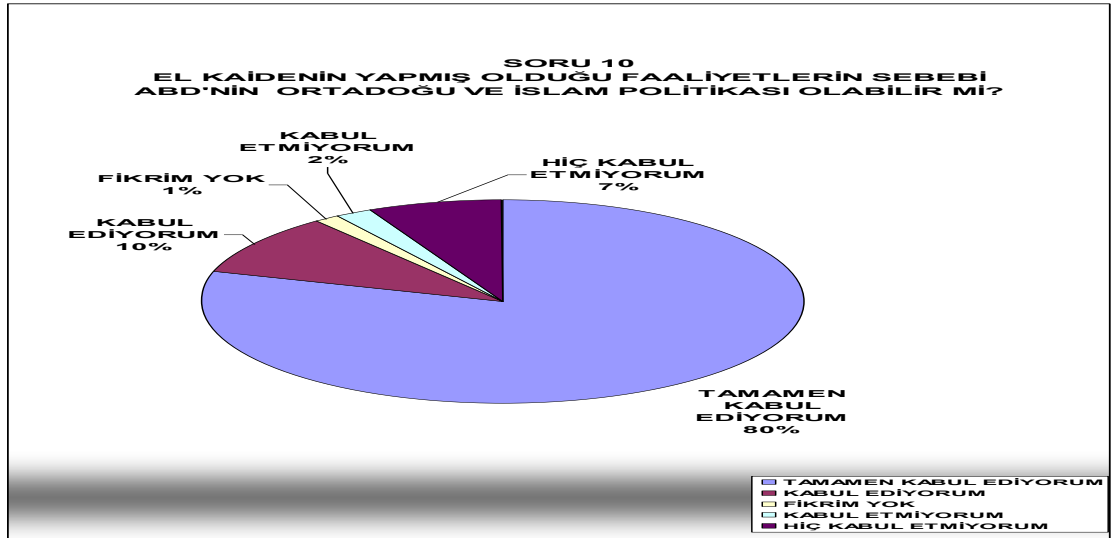
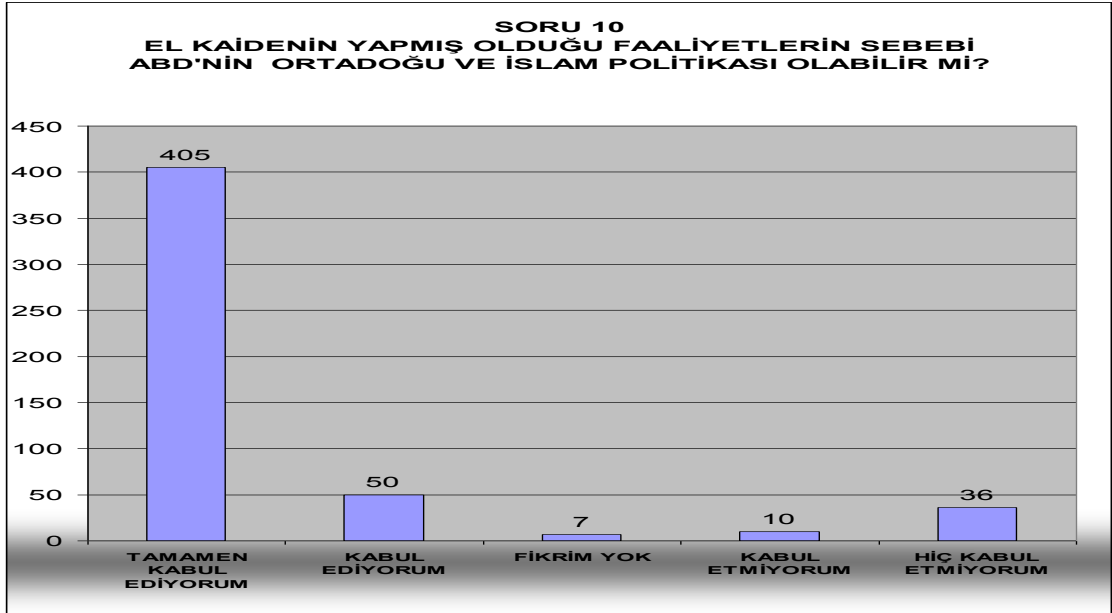
9.Usame bin Laden'in terörist olduğunu düşünüyor musunuz?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	383
KABUL EDİYORUM	104
FİKRİM YOK	3
KABUL ETMİYORUM	5
HİÇ KABUL ETMİYORUM	5

10.El kaide'nin yapmış olduğu faaliyetlerin sebebi ABD'nin Ortadoğu ve İslam politikası olabilir mi?

TAMAMEN KABUL EDİYORUM	405
KABUL EDİYORUM	50
FİKRİM YOK	7
KABUL ETMİYORUM	10
HİÇ KABUL ETMİYORUM	36

4.6. Anket Değerlendirilmesi

Anket sorularımızın cevaplarını değerlendirmeden önce Sakarya ilinin yapısını değerlendirmek daha yerinde olur. Sakarya ili kozmopolitlik unsurları içinde barındırması sebebiyle ülkemizin önemli illerinden biridir. Türkiye'nin farklı yerlerinde bulunan etnik kökenli her çeşit halktan ve düşünce yapısından insanların birlikte yaşadığı bir ildir. Afganistan-Rusya savaşında Sakarya ilinden Afganlara destek olmak ve savaşa katılmak için gönüllüler de gitmiştir. Elde edilen sonuçlara bakarak yaptığımız değerlendirmede halkımızın soruları cevaplamada bir bütünlük ve paralellik oluşturması araştırmamızın tutarlılığını göstermesi açısından önemli bir veridir. Sakarya halkının neredeyse tamamına yakını çok net ve açık bir şekilde El-Kaide yapılanmasının bir terör örgütü olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç Sakarya gibi muhafazakârlığı ile bilinen ilimizde bile El Kaide'yi tamamen terör örgütü olduğunu düşünmektedir. Sadece bu soruda değil diğer sorulara verilen cevaplarda da halkımızın sağduyulu olduğu terörün nerden gelirse gelsin hepsine karşı olduğunu vurgulamışlardır. Burada dikkat çeken bir konuda El Kaide terör örgütünün Amerika Devleti'nin güdümünde olduğuna dair oldukça yaygın bir kanaat taşımaktadır. Amerika'nın 11 Eylül saldırılarından zarar görmesi halkımızın yarısından fazlasında üzüntü duymadığını belirtmekte olup bunun da sebebine baktığımızda ABD'nin Irak ve Afganistan'da uyguladığı politikalar ve İsrail'e verdiği destekten dolayı Sakarya halkının ABD'ye tepkisini açık bir şekilde göstermektedir. Bu genel değerlendirmelerden sonra sorulara verilen cevaplara yönelik özel değerlendirmelerle Sakarya halkının düşünceleri aktarılmaya çalışılmıştır.

S-1) El kaide'nin bir terör örgütü olduğunu düşünüyor musunuz?

C-1) Sakarya halkının neredeyse tamamına yakını bu soruda çok açık olarak El Kaide'nin bir terör örgütü olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç Sakarya gibi muhafazakârlığı ile bilinen ilimizde bile El Kaide'ye sempati duyanların sayısının neredeyse sifira yakın % 1'lik bir oranı oluşturmaktadır. Sakarya halkının % 99'luk kısmı ise El Kaideyi terör örgütü olduğunu düşünmektedir. Örgütün yapmış olduğu eylemlerin tamamen terör eylemi olduğu ve hiçbir şekilde kabul edilebilir olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir.

S-2) El kaide'nin faaliyetlerini destekliyor musunuz?

C-2) Sakarya halkının bu soruya verdiği cevaplar ile 1. soruya verdiği cevaplar oransal olarak uyumlu çıktı. Halkın neredeyse tamamı % 99,9'luk oranı El Kaide'yi hiçbir şekilde desteklemediklerini belirtmiştir. Bu sorunun cevabına verilen oranlara baktığımızda El Kaide örgütünün faaliyetlerine Sakarya halkının destek vermediği açıkça görülmektedir. Buradan Sakarya halkının El Kaide faaliyetlerini tasvip etmediğini desteklemediklerini belirtmişlerdir.

S-3) Sizce El Kaide Müslümanları temsil ediyor mu?

C-3) Bu soruda Sakarya halkının % 97'lik kısmı El Kaide'nin Müslümanları temsil etmediğini düşünmektedir. Hatta yaptıkları eylemlerle İslam'a ve Müslümanlara zarar verdiklerini düşünmektedir. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra insanların örgüte olan düşünceleri oldukça etkilenmiştir. Bu eylemlerden sonra tüm dünyada Müslümanların dışlandığı, onlara potansiyel terörist ve suç işleyecek insan muamelesinin yapılmasına sebebiyet verdiği için El Kaide örgütünün kesinlikle Müslümanları temsil etmediğini hatta onları çok büyük sıkıntıya soktuğunu ve zarar verdiğini düşünmektedir.

S-4) 11 Eylül saldırılarında ABD'nin zarar görmesi sizi üzdü mü?

C-4) Bu soruya Sakarya halkının %68'lik kısmı 11 Eylül saldırılarında ABD'de yaşanan terör olaylarından sonra üzüldüklerini terör her ne sebeple olursa olsun bir mücadele aracı olarak görülmemesi gerektiğini, masum insanların öldürülmesiyle hiçbir yere varılamayacağını, hiçbir kutsal inanç veya mücadelenin terörü meşru gösteremeyeceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu soruya %30'a yakın bir kesim ise 11 Eylül saldırılarından bir üzüntü duymadıklarını belirtmişlerdir. Yıllardır ABD'nin uyguladığı politikalardan dolayı böyle bir saldırıyı hak ettiğini diğer ülkelere yaşattıklarını kendisinin de yaşamasının çok doğal olduğunu belirtmişlerdir. Bu soruda göz ardı edilmemesi gereken bir oranda yaklaşık her 3 kişiden 1 kişi ABD'nin bu saldırıyı hak ettiğini düşündüklerini belirtmiştir.

S-5) Sizce El Kaide ABD güdümlü bir örgüt müdür?

C-5) Bu soruya Sakarya halkının %93'lük gibi büyük bir bölümü El Kaide'nin ABD güdümlü bir örgüt olduğunu, ABD politikalarına hizmet ettiğini düşünmektedir. Sakarya halkının bu soruya verdiği cevapta ister örgütün kuruluş aşamasında olsun ister daha sonraki eylem aşamasında olsun bir yerde ABD yönetimiyle El Kaide'nin yollarının kesiştiğini düşünmektedir. Örgütün yaptığı eylemlerle ABD'nin çıkarlarına yönelik eylemlerde bulunduğunu, örgütün ne Müslümanlara bir fayda getirdiğini nede kendi örgütlerine faydası olduğunu sadece ABD'nin ve İslam karşıtlarının işine yaradığını bu sebeple de örgütün ABD güdümlü olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

S-6) Sizce El Kaide'nin İslam'ı gerçek anlamda yaşadıklarına inanıyor musunuz?

C-6) Bu soruya Sakarya halkının %87'lik kesimi El Kaide üyesi kişilerin gerçek anlamda Müslüman olduklarını düşünmediklerini, dini motifleri kendilerine göre yorumlayıp terör hareketlerine alet ettiklerini düşünmektedir. İslam'ın savaş hukukunda kadınlara, yaşlılara, çocuklara ve hatta yeşile zarar vermeyin yönünde açık emir varken El Kaide'nin hedef gözetmeksizin masum insanları öldürmesi İslamiyet'i gerçek anlamda yaşamaktan öte İslam'la taban tabana ters olduğunu belirtmişlerdir. Burada dikkat çekici bir nokta %9'luk bir kesim fikrim yok şikkını işaretlemiştir, bununun sebebi sorulduğunda ise eğer gerçekten Müslümanlarsa ve biz onları inkâr edersek dini açıdan yanlış olur. Bu sebepten yorum yapamayız diye düşündüklerini belirtirken, %3,2'lik bir kesim ise El Kaide'nin cihad yaptığını onların gerçek anlamda Müslümanlığı yaşadıklarını belirtmiştir.

S-7) El Kaide'nin Türkiye'de yapmış olduğu bombalama eylemlerinden sonra düşüncelerinizde terörist olduklarına dair değişiklik oldu mu?

C-7) Bu soruya Sakarya halkının %70'lik bir kısmı El Kaide'nin daha önceki eylemlerinde olsun Türkiye'deki eylemlerinde de olsun fikirlerinin aynı olduğu terörist olarak düşündüklerini belirtmiş. Bu sonuçtan Sakarya halkının büyük bir çoğunluğunun terör konusunda tutarlı olduğu terörün nerden ve kimden gelirse gelsin hepsine karşı olduğunu belirtmiştir. %25'lik bir kesim ise 11 Eylül saldırılarında El kaideyi terörist olarak görmediklerini yalnız; İstanbul saldırılarından sonra fikirlerinin

tamamen değişerek El Kaide'nin terör örgütü olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Buradan da terörün bumerang etkisi yaptığını bir gün gelir onu tutan elide vuracağını göstermiştir. Sonuç olarak terör eylemlerinden sonra tüm insanların ortak tavır alması gerektiği senin benim teröristim kavramlarından uzak durulması gerektiğini vurgulamışlardır.

S-8) Sizce El Kaide propagandasını bombalama eylemleriyle mi yapmaktadır?

C-8) Sakarya halkının %87'lik bir kesimi El Kaide'nin örgüt propagandalarını bombalama eylemleriyle yaparak halklara ve devletlere gözdağı vererek, devlet politikalarını değişikliğe sevk ettirmeye çalıştığını düşündüklerini belirtmişlerdir. % 8'lik bir kısım ise örgütün bombalama eylemleriyle propaganda yapmadığını belirtmiştir.

S-9) Usame bin Laden'in terörist olduğunu düşünüyor musunuz?

C-9) Bu soruya Sakarya halkının %98'lik bir oranla neredeyse tamamına yakını açık ve net olarak Usame Bin Laden'i terörist olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Bu sorudan çıkan cevaplar da 1. ve 2. soruların cevaplarıyla birebir örtüşmüştür. Sakarya halkı El Kaide'yi terör örgütü olarak değerlendirmekte, örgütün liderinin de terörist olduğunu düşünmektedir.

S-10) El Kaide'nin yapmış olduğu faaliyetlerin sebebi ABD'nin Ortadoğu ve İslam politikası olabilir mi?

C-10) Bu soruda Sakarya halkının %91'lik büyük bir kısmı El Kaide faaliyetlerinin sorumlusu olarak ABD'nin uygulamış olduğu Ortadoğu ve İslam politikası olarak görmektedir. Bu sonuçta halkın Amerika'ya Filistin, Irak, İran, Suriye ve Afganistan'a karşı Amerika'nın uygulamış olduğu dış politikalara bir mesaj niteliğindedir. Yanlış politikalar sonucu insanların ABD yönetimine karşı her türlü zarar verebilecekleri eylemleri güçleri yettiği oranda uygulamalarının sorumlusunun yine ABD yönetiminden kaynaklandığını düşünmektedirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın ilk bölümünde terör, terörizm ve radikal fikirler hakkında genel bilgi verilmiştir. Konunun anlaşılabilmesi için özel tanımlar incelenmiştir. Bir sonraki bölümde din konusu incelenerek cihad kavramına açıklık getirilmiştir. El Kaide örgütün amaç, ideoloji ve faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Örgütün uluslararası eylemleri ile 11 Eylül saldırıları incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise örgütün Türkiye yapılanması incelenmiştir. Örgütün Türkiye'deki eleman temini, eğitim faaliyetleri ve 15-20 Kasım eylemleri hakkında bilgi verilmiştir. Son bölümde ise Sakarya halkının El Kaide algısı araştırılmıştır. Yapmış olduğumuz saha araştırması ve sonuçları hakkında bilgi verilmiştir. Sonuç bölümünde terörün baskı ve şiddetten başka hiçbir getirisinin olmadığını, en kutsal amaçların dahi terör saldırılarını haklı gösteremeyeceğini kanaatindeyiz. Teröre karşı tüm dünya devletlerince ortak bir şekilde işbirliği yapılarak dünyamızın daha huzur dolu yaşam alanına çevrilmesi gerekmektedir. Ayrıca şahısların şapmış oldukları yanlışları onların etnik kökenine veyahut dini düşüncelerine bağdaştırmamalıyız. Birkaç insanın yapmış olduklarını milyarlarca insana mal etmek oldukça yanlış olacaktır. Sonuç bölümünde El Kaide özelinde terörle mücadele konusunda önerilerimizi aşağıda belirtelim:

- Sakarya halkı çok net olarak terörün her çeşidine karşı olduğunu düşünmektedir. Terörün dini olmadığından, terör örgütlerinin başına çeşitli sıfatlar getirilmemelidir.
- Terör örgütleri eylemlerini kutsal bir amaca dayandırabilmesi için dini istismar etmektedirler. Terör örgütlerinin açıklamalarına itibar edilmemelidir.
- İnsanları, toplumları ve çeşitli inançları ötekileştirmektense farklılığın zenginlik olduğu unutulmamalı.
- Her konunun başı eğitimidir sözü terörle mücadelede de doğruluğunu göstermektedir. İlk önce halka doğru din eğitimi verilmelidir. İslam dinin hoşgörüsü, tüm insanları kucaklaması gibi evrensel değerleri ön plana çıkartılmalıdır. Bu sayede terör zehrine karşı halka devlet destekli din eğitimi sayesinde panzehir verilmelidir.
- Terörle mücadele ederken terörü üreten bataklılığı da kurutmaya çalışmak olmazsa olmazlardandır.

- Terörle mücadeleyi tamamen kolluk güçlerine ihale etmek yerine her vatandaşların bu konuda devlete, güvenlik güçlerine nasıl yardımcı olabilirim diye düşünmeli ve suçla ilgili olabilecek her hangi bir konuyla bilgi sahibi olduklarında güvenlik güçlerine gecikmeksizin bildirmelidirler.
- Özellikle El Kaide terör örgütüne katılımın yoğunlaştığı bölgelerde camilerin tamamının devlet görevlisi imamlardan oluşturulmalıdır.
- İslam dinin hoşgörü ve kardeşliğe atıfta bulunan referanslarına önem verilerek halka aktarılmalı ve olumlu davranışlar geliştirilmelidir.
- Farklı dinden ve inançtan olan vatandaşların kutsal mekânlarına gereken önem verilmeli ortaklaşa etkinlikler düzenlenerek tanıma ve yakınlaşma sağlanmalıdır.
- Diyanet İşleri Başkanlığının terörle mücadele konusunda personelini yeterli düzeyde bilgilendirerek halka yönelik bilgilendirme ve aydınlatma faaliyetlerinde bulunmalıdır.
- Devletin iç ve dış siyasetinin etkili olabilmesi için ülkenin iç birliğini sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmalı ve halk da bu konuda destek vermelidir.
- Demokratik hak ve özgürlüklere önem verilmeli.
- Terörün en önemli ayaklarından olan finans kaynağı ile süreklilik arz edecek şekilde mücadele edilmelidir.
- Başta işsizlik olmak üzere bölgesel kalkınmışlık sorunlarının çözümüne öncelik verilmelidir.
- Vatandaşların terörle mücadele konusunda ulusal bilincini geliştirmeye yönelik stratejiler geliştirilmelidir.
- Bireylerin yapmış olduğu yanlış davranışları onların dinleri ile eşleştirmek doğru değildir bundan tüm insanların kaçınması gerekir.
- İnanç sistemlerinin hepsi kötülüğü yasaklar ve insanlara iyiliği emretmektedir; bu sebepten hiçbir dini düşünceyi teröre kaynaklık yaptığı şeklindeki yanlış düşüncelerden uzak durulmalıdır.

— El Kaide özelinde terörle mücadelede polisiye tedbirlerin en gelişmiş ülkelerde bile yetersiz kaldığı açıktır. Sosyal, kültürel ve ekonomik mücadelede tarzları geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- AHMED İkbâl (2002), **Terörizm, Bizimki ve Onlarınki**, Der.:Y.Demirer ve S.Özbudun, İsyanın Adı: Filistin-İntifada Kazanacak, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- AKARSU, Bedia (1988), **Felsefe Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
- AKINER, Nurdan (2004), **Düşman Değiliz, 11 Eylül'ün Ardından Amerikan Milliyetçiliği**, Karakutu Yayınları, İstanbul.
- AKYOL, Taha (2000), **Hariciler ve Hizbullah: İslam Toplumunda Terörün Kökenleri**, Doğan Kitap, İstanbul.
- ALKAN, Necati (2002),**Gençlik ve Terörizm**, Ankara: TEMÜH Yayınları.
- ARI, Selçuk ve Okan , ARSLAN (2005), **Uluslararası İlişkiler ve Din, Tanrı Tarafsız mı?**, Ankara Platin Yayıncılık.
- ARIBOĞAN, Deniz Ülke (2005), **Nefretten Teröre**, Ümit Yayıncılık, İstanbul.
- ARMSTRONG, Karen (2001), **The Battle for God: A History of Fundamentalism**, The Random House Publishing, New York.
- ASLAN, Şaban ve Devrim Tosunoğlu (2004), **Dehşet Senaryosu İstanbul'daki İntihar Saldırılarının İç Yüzü**, Güncel Yayıncılık, İstanbul.
- ATAY, Mehmet (2000), **Ortadoğu'da Terör Savası ve Barış Arayışları, Terörizm İncelemeleri: Teori, Örgütler, Olaylar**, der. Ümit Özdağ ve Osman Metin Öztürk, Ankara, ASAM Yayınları.
- AZZAM, Abdullah (1997), **Cihad Ahkâmı**, Çev: Mustafa Özel ve Yücel Şimşek, Vural Yayıncılık.
- BASEREN, Sertaç (2000), **Terörizm: Kavramsal Bir Değerlendirme, Terörizm İncelemeleri Teori, Örgütler, Olaylar**, der. Ümit Özdağ ve Osman Metin Öztürk, Ankara: ASAM Yayınları.
- BAŞKAYA, Fikret (2005), **Kavram Sözlüğü & Söylem ve Gerçek**, Ankara: Özgür Üniversite Yayınları.

- BERGER, Peter L.(1993), **Dinin Sosyal Gerçekliği**, Çev.: Ali Coşkun, İstanbul:İnsan Yayınları.
- BERGER, Peter L. ve Huntington, Samuel (2003), **Bir Küre Bin Bir Küreselleşme**, İstanbul, Kitap Yayınevi.
- BEŞE, Ertan (2002), **Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- BEYER, Peter (1994), **Religion and Globalization**, Sage Publications, London.
- BURKE, Jason (2004), **El Kaide Terörün Gölgesi**, Everest Yayıncılık, İstanbul.
- BRİSARD, Jean Charles ve GUİLLAUME, Dasquie (2002), **Yasaklanmış Gerçek Bin Laden**, Anka Yayınları, İstanbul.
- Büyük Laresse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul: Milliyet Yayıncılık, C.22.
- CAŞIN, Mesut Hakkı (2001),**Uluslararası Hukuk Açısından Terör ve Organize Suçlar, 21. Yüzyılın Esiğinde Türk Dış Politikası**, der. İdris Bal, Alfa yayınları, İstanbul.
- CAŞIN, Mesut Hakkı (2008), **Uluslararası Terörizm**, Ankara: Nobel Yayınevi.
- CANGIZBAY, Kadir (2003),**Globalleştirme Terörü**, Ankara: Odak Yayınları.
- CEŞME Ahmet (2005), **Psikolojik Hareket ve PKK**, IQ Kültür Sanat Yay.,İstanbul.
- CEVİZCİ, Ahmet (2002), **Felsefe Sözlüğü**, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- CİRHİNLİOĞLU, Zafer (2004), **Terör ve Toplum**, Gündoğan Yayınları.
- ÇİTLİOĞLU, Ercan (2005),**Gri Tehdit: Terörizm**, Ankara: Ümit Yayınları.
- CİVELEK, Mehmet Ali (2001), **Küreselleşme ve Terör**, Ütopya Yayınları, Ankara.
- DEMİREL, Emin, (2004) **Ölüm Arabaları**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- DEMİREL, Emin (2005), **Türkiye’de El-kaide Unsurları**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

- ERDEM, Mustafa (2004), **Din ve Terör Üzerine**, Dini Araştırmalar Dergisi, Cilt:7, Sayı:20, Ankara.
- ERKMEN, Serhat, Mazin HASAN, Soran ŞÜKÜR (2004), 11 **Eylül'den Sonra El Kaide**, Stratejik Analiz, Ocak .
- ESPOSÍTO, John L.(2003), **Kutsal Olmayan Savaş**, Çev.: Nuray Yılmaz,; Ertan Yılmaz, Oğlak Bilimsel Kitaplar, İstanbul.
- ELÇİ, İ.Halit (2002), **Küresel Terörist**, Çizge Tanıtım ve Matbaacılık, İstanbul.
- EYMÜR, Mehmet (2006), **Sentez**, İstanbul: Milenyum Yayınları.
- FATNBERG, Yana A. (2004), **International Terrorism Motivated by a Religious Imperative: The Big Chill of the Globalization Era**, Master of Arts, Dalhousie University, Nova Scotia, April.
- FARAÇ, Mehmet (2004), **El Kaide Turka**, Günizi Yayıncılık, 2.Baskı, İstanbul.
- FİSK, Robert (2001), **Usame Bin Ladin Terörün Babası mı?,Düşmanımı Arayan Savaş**, der. Metin Sever ve Ebru Kılıç, İstanbul: Everest Yayınları.
- GRAY J.,El (2004), **Kaide Modern Olmanın Anlamı**, Cev. Z.Savan, Everest Yay., İstanbul.
- GÜRSOY, Barış (2005), **Soğuk Savaştan Günümüze Asimetrik Tehdit**, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- GÜRTAŞ, Ahmet (2000), **Atatürk ve Din Eğitimi**, Ankara: DİB Yayınları.
- GÜZEL, Cemal (2002), **Korkunun Korkusu: Terörizm**, Haz.: Cemal Güzel, Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ankara: Ayraç Yayınevi.
- HIRST Paul ve GRAHAME Thompson (2007), **Küreselleşme Sorgulanıyor**, Çev. Ç. Erdem ve E. Yücel, Ankara, Dost Kitapevi.
- <http://www.ankara.pol.tr/?id=9090>,18-11-2009
- <http://www.diyadinnet.com/YararliBilgiler-1563&Bilgi=anarşi>,23-11-2009
- <http://www.emniyet.gov.tr/temuh/terorizm.htm>,20-11-2009

http://makiler.org/anarsi_yazilari/Kropotkin-anarsizm.doc,15-04-2010

<http://www.mmd.org.tr/eserler/TER%C3%96R%20A%20S.doc>,15-04-2010

<http://www.mfarukdemir.com/yayin/tmk.pdf>, 15-04-2010

<http://www.msxlabs.org/forum/felsefe/12828-sekulerizm.html>, 17-04-2010

http://www.strategicforesight.com/news_clippings/CayciIW.pdf, 12-04-2010

<http://www.turkcebilgi.com/fundamentalizm/ansiklopedi>, 20-11-2009

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Sekulerizm>, 23-11-2009

JUERGENSMEYER, Mark(2003), **Terror in the Mind of God: The Global Rise of Religious Violence**, University of California Press.

KARABULUT, Bilal (2003), **Küreselleşme Ekseninde Türkiye için Stratejik Öngörüler**, Alfa Yayınları, İstanbul.

KARAGÖZ, Murat (2003), **September 11: A New Type of Terrorism**, Perceptions, Vol. 7, No. 3, October / November.

KARLSSON, Ingmar(2005), **Din, Terör ve Hoşgörü**, Çev.: Turhan Kayaoğlu, İstanbul: Homer Kitabevi.

KAVUN, A. Baki (2004), **Uluslararası ve Uluslarüstü Terörizm Uluslararası Terörizm ve Dış Politika**,(der. O. Metin Öztürk), Ankara, Biltek Yayınları.

KAYA, İbrahim (2005), **Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk**, Ankara, USAK Yayınları.

KAYNAK, Mahir(2003), **Sil Bastan: Devletler Oyununda Çıkarları Korumak**, İstanbul, Timaş Yayınları,2.Baskı.

KIŞLALI, Mehmet Ali (1996), **Güneydoğuda Düşük Yoğunluklu Çatışma**, Ankara: Ümit Yayınları.

KÜÇÜK, Cem, (2003), **Altı Kâbus**, Bilge Karınca, İstanbul.

- LAQUER, Walter (2002), **Bomba Felsefesi**, Haz.: Cemal Güzel, Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ankara: Ayraç Yayınevi.
- MANGO, Andrew (2005), **Türkiye'nin Terörle Savaşı**, Çev.: Orhan Azizoğlu, İstanbul:Doğan Kitap.
- MARDİN, Şerif (2004), **Din ve İdeoloji**, İstanbul, İletişim Yayınları.
- MARSHALL, Gordon (1999), **Sosyoloji Sözlüğü**, (Çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü) Bilim Sanat Yayınları, Ankara.
- MERCAN, Faruk (2006), **Savaşçının Dönüşü**, İstanbul: Doğan Kitapçılık.
- NYE, Joseph (2003), **Amerikan Gücünün Paradoksu**, İstanbul.
- ÖRGÜN, Faruk (2001), **Küresel Terör**, İstanbul, Okumuş Adam Yayınları.
- ÖZSOY, Osman (1998), **Propaganda ve Kamuoyu Oluşturma**, Alfa Yayıncılık, İstanbul.
- ÖZTÜRK, Metin ve ÖZDAĞ, Ümit (2000), **Terörizm incelemeleri**, Ankara, ASAM Yayınları.
- ÖZTÜRK, Özgür (2008), **El Kaide'nin Düşünsel Artyöresi ve Öznenin Radikal Söylem İçinde Sabitleme Süreci**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi.
- ROBERTSON, Ronald(1992), **Globalization: Social Theory and Global Culture**, Sage Publications Ltd, Landon.
- ROY, Olivier (2003), **Küreselleşen İslam**, Çev.: Haldun Bayrı, Metis yayınları, İstanbul.
- ROY, Olivier (2004), **Globalized Islam: The Search for a New Ummah**, Columbia University Press, New York.
- RUSTEMOVA, Saadat (2006), **Küresel Terörizm**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi.

- SWETNAM, Michel S. ve ALEXANDER, Yonah(2001), **Bir Terörist Ağının Profili Usame Bin Laden**, Çev. Derya Engin, İstanbul, Güncel Yayınları.
- THORLEIFSON, Dane (2003), **Osama bin Laden and Al Qaeda's Operational Design**, Newport: Naval War College.
- TEZKAN, Yılmaz ve TAŞAR, M.Murat (2002), **Dünden Bugüne Jeopolitik**, Ankara.
- VELİ, Fatih Güven (2004), **Terörizm Olgusunda Dinin Yeri**,Stratejik Analiz,Sayı 50,Cilt 5
- VOLKAN, Vamık D.(2005), **Körü Körüne İnanç (Kriz ve Terör Dönemlerinde Geniş Gruplar ve Liderleri)**, Çev.: Özgür Karaçam, İstanbul:Okyanus Yayınları.
- YEVGENİY, Primakov (2004), **11 Eylül ve Irak'a Müdahale Sonrası Dünya**, Çev.: Fatma ve Serdar Arıkan, Doğan Ofset Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş., İstanbul.
- YILMAZER, Ali Fuat (2006), **Dini Kaynaklı Terörün Sosyolojik Nedenleri ve El Kaide Örneği (Türkiye Örnelemi)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, Harran Üniversitesi.
- ZAFER, Hamide (1999), **Sosyolojik Boyutuyla Terörizm**, Beta Basın Yayın, İstanbul.
- ZUHAYLİ, Vehbe (1996), **İslam Hukukunda Savaş**, Çev. İsmail Bayer, Erzurum: İhtar Yayınları.
- WILKINSON, Paul (1977) **Terrorism and the Liberal State**, The Macmillan Press, Londra.
- WHELAN R.(2006), **El Kaidecilik İslam'a Tehdit, Dünya'ya Tehdit**, Çev.H.Bağcı, B.Sinkaya, P.Arıkan, Ankara.
- YAZIR, Elmalılı M. Hamdi, (1994), **Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali** , İstanbul: Huzur Yayınları.

3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

EK: ANKET ÖRNEĞİ

ADAPAZARI HALKININ EL KAİDE HAKKINDAKİ ALGI ANKETİ

BU ANKET SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS BİLİMSEL TEZ ÇALIŞMASIDIR.SAKARYA ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ YRD. DOÇ DR. TUNCAY KARDAŞ GÖZETİMİNDE SAKARYA ÜNİVERSİTESİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ FATİH AKTAŞ TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR.ANKETE İSİM YAZMAK GEREKMEMEKTE OLUP UYGUN KUTUCUKLARI İŞARETLEMENİZ RİCA OLUNUR.

YAŞ				CİNSİYET		MESLEK						EĞİTİM					
0-18	18-35	35-50	50-80	BAY	BAYAN	SERBEST	MEMUR	İŞÇİ	EMEKLİ	EV HANIMI	ÖĞRENCİ	İLK ÖĞRETİM	LİSE	YÜKSEK OKUL	ÜNİVERSİTE	Y. LİSANS/ DOKTORA	

		TAMAMEN KABUL EDİYORUM	KABUL EDİYORUM	FIKRİM YOK	KABUL ETMİYORUM	HİÇ KABUL ETMİYORUM
1	EL KAİDE'nin BİR TERÖR ÖRGÜTÜ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?					
2	EL KAİDE'nin FAALİYETLERİNİ DESTEKLİYOR MUSUNUZ?					
3	SİZCE EL KAİDE MÜSLÜMANLARI TEMSİL EDİYOR MU?					
4	11 EYLÜL SALDIRILARINDA ABD'nin ZARAR GÖRMESİ SİZİ ÜZDÜ MÜ?					
5	SİZCE EL KAİDE ABD GÜDÜMLÜ BİR ÖRGÜT MÜDÜR?					
6	SİZCE EL KAİDE'nin İSLAMI GERÇEK ANLAMDA YAŞADIKLARINA İNANIYOR MUSUNUZ?					
7	EL KAİDE'nin TÜRKİYEDE YAPMIŞ OLDUĞU BOMBALAMA EYLEMLERİNDEN SONRA DÜŞÜNCELERİNİZDE TERÖRİST OLDUKLARINA DAİR DEĞİŞİKLİK OLDU MU?					
8	SİZCE EL KAİDE PROPAGANDASINI BOMBALAMA EYLEMLERİYLE Mİ YAPMAKTADIR?					
9	USAME BİN LADEN'in TERÖRİST OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?					
10	EL KAİDE' nin YAPMIŞ OLDUĞU FAALİYETLERİN SEBEBİ ABD'nin ORTADOĞU VE İSLAM POLİTİKASI OLABİLİR Mİ?					

ÖZ GEÇMİŞ

27.05.1984 tarihinde Ankara'da doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Ankara'da tamamladım. Lisans eğitimimi Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde 2005 yılında tamamladıktan sonra; askerlik hizmetini kısa dönem erbaş olarak 2007 yılında Manisa ilinde yaptım. Askerlik görevi dönüşü yüksek lisansımı Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamladım. 2003 yılından itibaren Emniyet teşkilatının personeli olup Sakarya ilinde 2005-2009 yılları arasında Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde görev yaptım. Şark görevi için halen Siirt ili Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde görev yapmaktayım. Evliyim ve bir çocuk sahibiyim.